

5 වැනි පරිච්ඡේදය

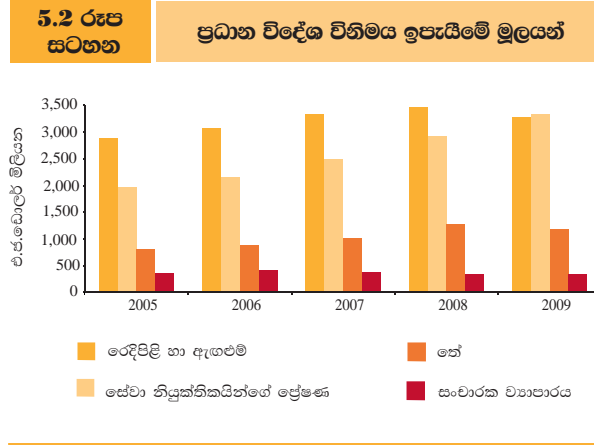
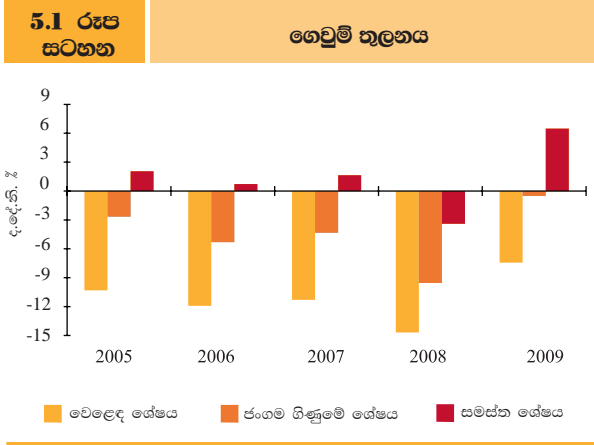
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති අභ්‍යන්තර ගැටුම්කාරී වාතාවරණය සාර්ථකව නිමා වීමත් සමග දේශීය ආර්ථිකය පිළිබඳව ආයෝජකයින් තුළ පැවති විශ්වාසය සහ ඉදිරි දැක්ම සතුටුදායක අයුරින් වර්ධනය වීම හේතුවෙන්, විදේශීය අංශය 2009 දෙවන භාගයේ සිට යළි යථා තත්ත්වයට පත් විය. විදේශීය ආර්ථික වාතාවරණයේ ඇති වූ ගැටළු සහගත තත්ත්වයේ ප්‍රතිවිපාක මෙන්ම ගෝලීය ද්‍රවශීලතා හිඟය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව ලද විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ හිඟ වීම සහ රජයේ සුරැකුම්පත් මත වූ කෙටිකාලීන තැන්පතු විදේශීය ආයෝජකයින් විසින් තම රටවල් කරා නැවත රැගෙන යෑම වැනි තත්ත්වයන් වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී විදේශීය අංශයේ සමස්ත ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑවේය. කෙසේ නමුත්, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය යම්තාක් දුරකට සමනය වීමත්, දේශීය ආර්ථිකය ධනාත්මක ලෙස වර්ධනය වීමත් නිසා වසරේ දෙවන භාගය තුළදී ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලැබුණු ප්‍රාග්ධන හා මූල්‍ය ප්‍රවාහයන්හි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. ඒ අනුව, ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ ලැබීම් රහිත දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය, 2009 මාර්තු මස අග වන විට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,082 ක් දක්වා පහත වැටුණ ද, 2009 අවසාන කාර්තු තුන තුළදී පස් ගුණයකින් පමණ වර්ධනය වී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,097 ක වාර්තාගත මට්ටමක් කරා ඉහළ ගියේය.

ජංගම ගිණුමේ හිඟය අඩු මට්ටමක පැවතීම සහ විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ සැලකිය යුතු ලෙසින් ඉහළ යෑම, 2009 වසරේ දී සමස්ත ගෙවුම් තුලනයෙහි ඉතා ඉහළ අතිරික්තයක් වාර්තා කිරීමට උපකාරී විය.

අනෙකුත් බොහෝ රටවල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය වෙළෙඳාම ද ගෝලීය ආර්ථික පසුබෑමේ අහිතකර ප්‍රතිවිපාකවලට භාජනය විය. අපනයන ආදායමේ අඩු වීමට සාපේක්ෂව ආනයන වියදමෙහි සිදු වූ විශාල අඩු වීම හේතුවෙන් වෙළෙඳ හිඟය පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 47.8 කින් සංකෝචනය විය. 2009 වසරේ දී විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගෙන් ලද ප්‍රේෂණ ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම විදේශ මූල්‍ය ඉපයීමේ මාර්ගය බවට පත්විය. මෙම ප්‍රේෂණ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,330 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟය පියවීමට සමත් විය. 2008 වසරේ දී ජංගම ගිණුමේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,886 ක හිඟය 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 214 ක් දක්වා අඩු විය. ඒ සඳහා වෙළෙඳ හා ආදායම් ගිණුම්වල සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු මට්ටමේ හිඟයක් වාර්තා වීම, විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ඉහළ මට්ටමක පැවතීම සහ සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයක් වාර්තා වීම ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී. 2008 අග භාගයේ සිට 2009 මුල් කාලපරිච්ඡේදය දක්වා රජයේ සුරැකුම්පත්හි විදේශීය ආයෝජකයින් විසින් කර තිබූ ආයෝජන ඉවත් කර ගැනීම තුළින් ඇති වූ අහිතකර ප්‍රතිවිපාක වැළැක්වීමට මෙන්ම රට තුළට මූල්‍ය ප්‍රවාහ ආකර්ෂණය කරගැනීම සඳහා රජය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විවිධ සාමූහික ක්‍රියාමාර්ගයන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. අනෙකුත් රටවලින් විශේෂ ක්‍රම යටතේ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ලබාගැනීමට ක්‍රියා කිරීම, විදේශයන්හි ජීවත් වන ශ්‍රී ලාංකිකයින් හා විදේශයන්හි සේවය කරන ශ්‍රී ලාංකිකයින් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කිරීම දිරිමත් කිරීම

සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් (ජා.මු.අ.) සමීපස්ථණය පහසුකමක් ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සාකච්ඡා ආරම්භ කිරීම ඒ අතර විය. අභ්‍යන්තර ගැටුම්කාරී තත්ත්වය නිමා වීමත්, 2009 ජූලි මාසයේ දී සමීපස්ථණය පහසුකම අනුමත වීමත් සමග රටෙහි සමස්ත දැක්ම නව මාවතකට යොමු වූ අතර, ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළයෑම තුළින් විශේෂයෙන්ම රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ වෙත විදේශීය ආයෝජන ලැබීම වර්ධනය විය. මෙම වර්ධනයන්හි ධනාත්මක ප්‍රතිඵල, 2009 ඔක්තෝබර් මස නිකුත් කළ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 500 ක් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවැනි ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව ඉතා සාර්ථක වීම සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්වණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳව වූ දැක්ම සාණාත්මක මට්ටමේ සිට ස්ථාවර මට්ටම දක්වාත් පසුව යළිත් ධනාත්මක මට්ටම දක්වාත් සංශෝධනය කිරීම තුළින් තවදුරටත් තහවුරු විය. මෙම ධනාත්මක දැක්ම සහ ඉහළගිය සියළු මූල්‍ය ප්‍රවාහ 2009 අවසාන වන විට ගෙවුම් තුලනයෙහි මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළම අතිරික්තය වන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,725 ක සමස්ත ශේෂයක් වාර්තා කිරීමෙහිලා ආයතන විය.

2009 වසරෙහි විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්තිය, වසරේ මුල් මාස කිහිපය තුළ රටින් පිටතට රැගෙන ගිය විශාල විදේශ විනිමය ප්‍රවාහ සහ ඉන් අනතුරුව රට තුළට ලැබුණු සැලකිය යුතු මූල්‍ය ප්‍රවාහ නිසි කළමනාකරණය තුළින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි යොමු විය. වසරේ මුල් මාස හතර තුළ දී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළින් විදේශ විනිමය විශාල වශයෙන් රටින් පිටතට රැගෙන යෑම සිදු වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි ඇති වූ අධික ඉල්ලුම සපුරාලීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළට විදේශ විනිමය සපයන ලදී.

2009 මැයි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවට සාමය උදාවීමත් සමග රටෙහි විදේශීය අංශයෙහි ඇති වූ සතුටුදායක ප්‍රවණතාවයන් හේතුකොටගෙන විදේශීය ආයෝජන ප්‍රවාහ විශාල වශයෙන් රට තුළට ආකර්ෂණය වූ අතර, එමගින් විනිමය අනුපාතිකය සීඝ්‍ර ලෙස අධි ප්‍රමාණය වීමේ පීඩනයක් ඇති විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළට මැදිහත් වී විදේශ විනිමය අවශෝෂණය කිරීම තුළින් වෙළෙඳපොළ තුළ පැවති විදේශ විනිමය අධි සැපයුම් තත්ත්වය පාලනය කරනු ලැබූ අතර, එමගින් නිල සංචිත ඉහළ නැංවීම ද සිදු විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන ලද විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට මැදිහත් වීමේ ක්‍රමෝපාය 2009 වසර තුළදී විනිමය අනුපාතය බොහෝ දුරට ස්ථායීව පවත්වා ගැනීම සඳහා විශාල ලෙස උපකාරී විය.

ගෝලීය ආර්ථිකය නැවත ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය වීම සහ දේශීය ආර්ථිකයේ යහපත් වර්ධන අපේක්ෂා හේතුකොටගෙන විදේශීය අංශය 2010 වසර තුළදී තවදුරටත් ශක්තිමත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. වෙනස්වන බාහිර පරිසර තත්ත්වයන්ට සාර්ථකව මුහුණ දිය හැකි පරිදි විදේශීය අංශයේ ශක්තිමත්භාවය, තරගකාරීත්වය සහ ප්‍රතිචාරාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය මගින් අවධාරණය කොට ඇත. දේශීය ආර්ථිකයේ සමස්ත තරගකාරීත්වය වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින්, පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන සහ මූල්‍යන අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා වැඩි නමාශීලීත්වයක් සලසනු පිණිස ප්‍රාග්ධන ගිණුම තවදුරටත් ලිහිල් කිරීමට දැනටමත් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කර ඇති අතර, ඉදිරියට ගත යුතු මෙවැනි ක්‍රියා මාර්ග ද යෝජනා කර ඇත. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ අධික උච්ඡාවචනයන් වැළැක්වීම මගින් විදේශීය වෙළෙඳාම, ආයෝජන

5.1 සංඛ්‍යා සටහන	ගෙවුම් තුළුන විශ්ලේෂණාත්මක ඉදිරිපත් කිරීම (₹)										
	ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩොලර් මිලියන					රුපියල් මිලියන				
		2005	2006	2007	2008 (ආ)	2009 (ඇ)	2005	2006	2007	2008 (ආ)	2009 (ඇ)
වෙළෙඳ ශේෂය	-2,516	-3,370	-3,656	-5,981	-3,122	-253,082	-350,037	-404,703	-647,207	-358,707	
අපනයන	6,347	6,883	7,640	8,111	7,085	638,276	716,579	845,683	878,499	813,911	
ආනයන	8,863	10,253	11,296	14,091	10,207	891,359	1,066,615	1,250,386	1,525,705	1,172,618	
සේවා (ඉද්ධ)	338	257	302	401	391	34,043	26,660	33,357	43,557	44,780	
ලැබීම්	1,540	1,625	1,775	2,004	1,892	154,877	168,802	196,249	217,180	217,378	
ගෙවීම්	1,202	1,368	1,472	1,603	1,501	120,833	142,142	162,892	173,623	172,598	
ආදායම් (ඉද්ධ)	-299	-389	-358	-972	-488	-30,049	-40,424	-39,054	-105,032	-55,814	
ලැබීම්	35	311	449	-32	116	3,629	32,457	50,213	-3,133	13,551	
ගෙවීම්	335	700	807	940	603	33,678	72,881	89,267	101,899	69,365	
හාණ්ඩ, සේවා හා ආදායම (ඉද්ධ)	-2,478	-3,503	-3,712	-6,552	-3,219	-249,088	-363,801	-410,401	-708,681	-369,740	
ජංගම සංක්‍රාම (ඉද්ධ)	1,828	2,004	2,311	2,666	3,005	183,842	208,385	255,684	288,639	345,498	
පෞද්ගලික සංක්‍රාම (ඉද්ධ)	1,736	1,904	2,214	2,565	2,927	174,542	197,861	245,006	277,711	336,578	
ලැබීම්	1,968	2,161	2,502	2,918	3,330	197,968	224,678	276,814	316,091	382,818	
ගෙවීම්	233	257	288	353	403	23,426	26,817	31,808	38,380	46,240	
නිල සංක්‍රාම (ඉද්ධ)	93	101	97	101	77	9,300	10,524	10,677	10,928	8,920	
ජංගම ගිණුම	-650	-1,499	-1,402	-3,886	-214	-65,246	-155,416	-154,717	-420,042	-24,242	
ප්‍රාග්ධන සහ මූල්‍ය ගිණුම	1,224	1,808	2,097	1,773	2,594	123,866	190,768	230,978	193,713	299,381	
ප්‍රාග්ධන ගිණුම	250	291	269	291	233	25,108	30,292	29,669	31,456	26,832	
ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම (ඉද්ධ)	250	291	269	291	233	25,108	30,292	29,669	31,456	26,832	
ලැබීම්	257	299	278	303	247	25,863	31,171	30,735	32,774	28,465	
ගෙවීම්	7	8	10	12	14	755	879	1,066	1,319	1,633	
මූල්‍ය ගිණුම	974	1,517	1,828	1,483	2,361	98,757	160,477	201,309	162,258	272,550	
දිගුකාලීන:	798	907	1,251	1,016	1,304	80,391	95,089	140,054	109,174	149,772	
සෘජු ආයෝජන	234	451	548	691	384	23,505	46,985	60,768	74,837	44,112	
විදේශීය සෘජු ආයෝජන (ඉද්ධ)	234	451	548	691	384	23,505	46,985	60,768	74,837	44,112	
පෞද්ගලික දිගුකාලීන (ඉද්ධ)	11	-35	31	74	79	1,054	-3,590	3,314	7,768	9,105	
ලැබීම්	197	139	199	265	390	19,739	14,469	22,033	28,693	44,795	
ගෙවීම්	186	174	168	191	311	18,685	18,058	18,719	20,925	35,691	
රජයේ දිගුකාලීන (ඉද්ධ)	553	491	672	252	840	55,832	51,694	75,971	26,568	96,555	
ලැබීම්	747	932	1,290	1,059	1,780	75,309	97,690	144,146	114,658	204,435	
ගෙවීම්	194	441	618	807	940	19,477	45,996	68,175	88,090	107,880	
කෙටිකාලීන:	176	610	577	466	1,058	18,366	65,387	61,256	53,084	122,777	
විවිධ ආයෝජන (ඉද්ධ)	60	51	101	60	-6	6,103	5,377	11,249	6,460	-785	
පෞද්ගලික කෙටිකාලීන (ඉද්ධ)	16	-30	20	594	228	1,640	-3,066	1,868	63,987	26,108	
වාණිජ බැංකු වත්කම් (ඉද්ධ)	-223	297	-281	210	-435	-19,669	23,789	-31,352	17,889	-51,298	
වාණිජ බැංකු වගකීම් (ඉද්ධ)	323	293	364	-185	-98	30,292	39,287	38,746	-11,858	-8,836	
රජයේ කෙටිකාලීන (ඉද්ධ)	-	-	372	-213	1,369	-	-	40,744	-23,395	157,588	
වි.ගැ.හි වෙන්කිරීම් (ඇ)	-	-	-	-	508	-	-	-	-	58,353	
අගය ගණනය කිරීමේ ගැලපීම්	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
වැරදීම් හා අන්තර්ගීර්ණ	-72	-105	-165	728	346	-10,494	-1,830	-16,259	80,534	40,082	
සමස්ත ශේෂය (ඉ) (ඊ)	501	204	531	-1,385	2,725	48,125	33,523	60,002	-145,795	315,221	
මූල්‍ය වෙනස්වීම් (ඉ) (ඊ)	-501	-204	-531	1,385	-2,725	-48,125	-33,523	-60,002	145,795	-315,221	
වාර්ෂික සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකය											
ශ්‍රී ලංකා රුපියල්/එ.ජ. ඩොලරය						100.50	103.96	110.62	108.33	114.94	
ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිගනයක් ලෙස (උ)											
වෙළෙඳ ගිණුම	-10.3	-11.9	-11.3	-14.7	-7.4	-10.3	-11.9	-11.3	-14.7	-7.4	
ජංගම ගිණුම	-2.7	-5.3	-4.3	-9.5	-0.5	-2.7	-5.3	-4.3	-9.5	-0.5	
ප්‍රදානයන් හැර ජංගම ගිණුම	-3.0	-5.7	-4.6	-9.8	-0.7	-3.0	-5.7	-4.6	-9.8	-0.7	

(අ) මෙම සංඛ්‍යා ගෙවුම් තුළුන අත්පොතේ 5 වන සංස්කරණය (1993) ට අනුරූපව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් ජාත්‍යන්තරව අනුගමනය කරන අයුරින් සකස් කොට ඇත. මීට අමතරව 1994 සිට අක්වෙරළ බැංකු ජීවන දේශීය බැංකු ක්‍රමයේ කොටසක් ලෙස සලකා ඇත. මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ආ) සංශෝධන

(ඇ) නාවකාලීන

(ඈ) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් කරන ලද සාමාන්‍ය සහ විශේෂ, විශේෂ ගැනුම් ගිණිමම් (වි.ගැ.හි.) වෙන් කිරීම් ඇතුළත් වේ.

(ඉ) එ.ජ.ඩොලර්වලින් දක්වා ඇති සංඛ්‍යා රුපියල් වටිනාකම්වලට පරිවර්තනය කර ඇත්තේ කාලපරිච්ඡේදයේ සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකයන්ට අනුවය.

(ඊ) විදේශ වත්කම් වර්ගීකරණයේ වෙනස්කම් හේතුවෙන්, 2008 වසරේදී මහ බැංකුව සතුව පැවති දේශීය බැංකුවල ඇති විදේශ මුදල් වත්කම් අන්තර් ගණනය කර ඇත.

(උ) දත්ත ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරන ලද ද.දේ.නි. මත පදනම් වේ.

5
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රවාහ සඳහා පහසුකම් සැලසීම ඉලක්කකොට ගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විදේශ විනිමය කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් යොමු වනු ඇත. මෙයට අමතරව, දිගුකාලීන වශයෙන් විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහවල ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගැනීම සඳහා අපනයන තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සහ විවිධාංගීකරණය කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම ද වැදගත් වේ.

5.2 විදේශීය අංශයෙහි ප්‍රතිපත්ති සහ ආයතනික පහසුකම්

අනෙකුත් රටවල් බොහොමයකට මෙන්ම, ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය වෙළෙඳාමට ද ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයේ අයහපත් බලපෑම් එල්ල විය. 2009 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය වෙළෙඳාමේ උපාය මාර්ගය වූයේ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හේතුවෙන් ආනයනකරුවන්ට සහ අපනයනකරුවන්ට එල්ල වූ අභියෝග මැඩ පැවැත්වීමට සහාය වීමයි. අපනයන ඉල්ලුමෙහි ඇති වූ සැලකිය යුතු පහත වැටීම් සහ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ තුළ නොයෙකුත් අපනයන භාණ්ඩවල මිල ගණන් පහත වැටීම හේතුවෙන්, අපනයනකරුවන්ගේ ප්‍රවර්ධනයට ඇතිවන අයහපත් බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා රජය විසින් අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබීය. සෘජු සහ වක්‍ර අපනයනකරුවන්ට සිය මුදල් ප්‍රවාහ අසීරුතා වලින් මිදීමට සහයක් වශයෙන් සරල කරන ලද අගය මත එකතු කරන ලද බදු ක්‍රමවේදයක් (SVAT) ක්‍රියාත්මක කිරීම, එකතු කරන ලද අගය මත බද්ද සියයට 15 සිට සියයට 12 දක්වා පහත දැමීම, දැනට පවතින වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් ආරක්‍ෂා කිරීමේ අරමුණ ඇතිව අපනයන සංවර්ධන පාරිතෝෂික දීමනා ක්‍රමවේදය (EDRS) නමින් ආර්ථික සහන මාලාවක් හඳුන්වාදීම, නව වෙළෙඳපොළවල් වෙත ප්‍රවේශවීම සහ පූර්ව හා අපර ක්‍රියාවලීන් අනුගත කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම ආදිය මෙයට ඇතුළත් වේ. එකතු කළ අගය මත බදු සරල කිරීම මගින් සෘජු අපනයනකරුවන්ට අවශ්‍ය අමු ද්‍රව්‍ය, භාණ්ඩ සහ උපාංග ආදිය, වක්‍ර අපනයනකරුවන් හරහා එකතු කරන ලද අගය මත බදුවලින් තාවකාලිකව නිදහස් කිරීම යටතේ මිලට ගත හැකි වූ අතර, 2009 වසරේදී මෙම ක්‍රමවේදය තුළින් රුපියල් බිලියන 2 ක මුදලක් ප්‍රදානය කර ඇත. අපනයන සංවර්ධන පාරිතෝෂික දීමනා ක්‍රමවේදය යටතේ තේ, රබර්, කුරුඳු, ඇඟළුම්, සම් භාණ්ඩ යන අංශවලට සහන ලැබී ඇත. කෙසේවෙතත්, මෙම ක්‍රමවේදය යටතේ සහන ලබා ගැනීමට සුදුසුකම් ලබාගැනීම සඳහා, අපනයනකරුවන් විසින්, ආර්ථික අර්බුදයට පෙර පැවති මට්ටමෙහිම අපනයන අගය, එකතුකළ වටිනාකම සහ සේවා නියුක්තිය පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ. එබැවින්

5.2 සංඛ්‍යා සටහන	ආනයන බදු එකතු කිරීමේ සාමාන්‍ය අනුපාත (අ)					
	ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008	2009
				(අ)	(අ)	
පාරිභෝගික භාණ්ඩ	10.4	11.2	12.4	12.6	19.4	
ආහාර හා පාන වර්ග	9.6	10.7	13.5	14.8	26.8	
සහල්	10.6	23.4	3.1	3.1	5.4	
පිටි	3.8	33.7	31.9	22.6	22.6	
සීනි	1.5	1.9	23.9	32.8	26.5	
කිරිඟු හා ධාන්‍ය	1.1	5.6	6.3	6.7	32.2	
කිරි හා කිරි නිෂ්පාදන	10.2	9.6	7.7	2.0	29.2	
කරවල	5.9	5.0	2.9	9.4	10.9	
වෙනත් මාළු නිෂ්පාදන	9.8	7.8	4.9	8.7	18.3	
වෙනත්	22.0	24.2	20.8	24.2	27.2	
ආහාර නොවන පාරිභෝගික භාණ්ඩ	11.1	11.7	11.2	8.4	6.7	
මෝටර් රථ හා යතුරු පැදි ගුවන් විදුලි ග්‍රාහක සහ රූපවාහිනී යන්ත්‍ර	13.6	7.1	7.7	6.3	7.1	
රබර් වයර් හා විදුලි බෙහෙත් හා ඖෂධ නිෂ්පාදන	26.2	19.2	22.4	19.2	20.1	
වෙනත්	0.5	0.3	0.4	0.4	0.4	
	8.7	10.3	10.6	13.0	8.6	
අන්තර් භාණ්ඩ	2.1	1.5	1.5	2.2	5.0	
පොහොර	2.7	2.5	2.7	2.5	2.5	
බොරතෙල්	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
වෙනත් බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන	1.9	2.3	1.6	4.7	19.0	
රසායන ද්‍රව්‍ය හා සංයෝග	2.0	1.8	1.9	1.8	1.9	
ඩයි වර්ග, පදම් කිරීමේ හා වර්ණක	4.4	2.6	2.5	2.1	2.1	
කඩදාසි නිෂ්පාදන	6.0	2.4	2.2	2.0	2.1	
රෙදිපිළි	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	
වෙනත්	4.5	3.3	3.3	2.9	4.9	
ආයෝජන භාණ්ඩ	5.8	5.2	4.8	5.3	4.4	
ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය	7.8	9.2	7.2	7.2	8.2	
ප්‍රවාහන උපකරණ	9.7	7.0	7.1	7.1	3.7	
යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ	3.3	3.2	2.7	3.1	2.5	
වෙනත් ආයෝජන	5.3	3.4	4.2	3.9	3.3	
ආනයන බදු එකතු කිරීමේ සාමාන්‍ය අනුපාතය	4.6	4.3	4.1	4.6	7.8	

(අ) මුළු රේඛ බදු එකතුව (ඇතැම් භාණ්ඩ සඳහා විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද ඇතුළත් වේ) මුළු ආනයන වටිනාකමෙහි (මි. රු. ගැ.) ප්‍රතිශතයක් ලෙස
(ආ) සංශෝධිත
(ඇ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රේඛව

බොහෝ අපනයනකරුවන්ට මෙම ක්‍රමවේදය යටතේ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නොහැකි විය. මීට අමතරව, ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් තේ ඉල්ලුම ක්ෂණිකව පහත වැටීම නිසා කොළඹ තේ වෙන්දේසියේ එකතු වී තිබුණු නොවිකුණු තේ මිලට ගැනීමෙන් රජය විසින් තේ අපනයනකරුවන්ට සහනයක් සපයන ලදී. මේ අයුරින් මිලදී ගත් තේ, වෙළෙඳපොළට කිසිදු සැලකිය යුතු බාධාවක් නොවන පරිදි, ඉන් අනතුරුව පැවති වෙන්දේසිවලදී නැවත විකුණන ලදී. එමෙන්ම, යළිත් වෙළෙඳපොළ සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්වන තුරු සැපයුම අතිරික්තවීම වළක්වා ගැනීම සඳහා කොළඹ වෙන්දේසිය වෙත ගෙන එනු ලබන තේ ප්‍රමාණය අඩු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා තේ මණ්ඩලය විසින් දැඩි කොන්දේසි පනවන ලදී.

2004 වසරේදී හඳුන්වා දුන් කාණ්ඩ පහකින් යුතු තීරු බදු ව්‍යුහය 2009 වසරේදීත් තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක විය. අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ ආනයන සඳහා සියයට 0 ක්ද, මූලික අමු ද්‍රව්‍ය සඳහා සියයට 2.5 ක් ද, අර්ධ ලෙස සකස් කරන ලද භාණ්ඩ සඳහා සියයට 6 ක්ද, අන්තර් භාණ්ඩ සඳහා සියයට 15 ක්ද, අනෙකුත් නිමි භාණ්ඩ සඳහා සියයට 28 ක්ද වශයෙන් කාණ්ඩ පහකින් යුතු තීරු බදු ව්‍යුහයක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් පවත්වාගෙන යන ලදී. කෙසේ වුවද, ආදායම් උත්පාදනය කර ගැනීම සහ දේශීය කර්මාන්ත ආරක්ෂා කර ගැනීම අරමුණු

කොටගෙන 2009 වසර තුළදී වෙළෙඳාමට අදාළ වෙනත් බදු කිහිපයක් පනවන ලදී. මේ අනුව, රේගු බද්දට අමතරව, ආනයන කිහිපයක් සඳහා සෙස් බද්ද, විශේෂ වෙළෙඳ භාණ්ඩ බද්ද (SCL), ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද (NBT) සහ එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) පනවනු ලැබීය. රජය විසින් 2009 ජනවාරි මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි එකතු කළ අගය මත බද්ද සියයට 15 සිට සියයට 12 දක්වා පහත හෙළන ලදී. මෝටර් රථ, සුබෝපහෝගී භාණ්ඩ සහ මත්පැන් සඳහා පනවා තිබූ සියයට 20 ක එකතු කළ අගය මත බදු

ශීර්ෂය	වෙළෙඳ දර්ශක (අ)								
	2008 (අ)			2009 (අ)			වර්ධන වේගය (අ)		
	වටිනාකම දර්ශකය	පරිමා දර්ශකය	ඒකක වටිනාකම දර්ශකය	වටිනාකම දර්ශකය	පරිමා දර්ශකය	ඒකක වටිනාකම දර්ශකය	වටිනාකම දර්ශකය	පරිමා දර්ශකය	ඒකක වටිනාකම දර්ශකය
අපනයන									
කෘෂිකාර්මික අපනයන	174.6	130.3	134.0	159.1	122.7	129.7	-8.9	-5.9	-3.2
තේ	176.4	125.4	140.7	164.4	114.8	143.2	-6.8	-8.4	1.8
රබර්	159.0	80.7	196.9	125.4	89.0	140.9	-21.2	10.2	-28.4
පොල්	145.4	123.0	118.2	141.3	119.2	118.6	-2.8	-3.1	0.3
අනෙකුත් කෘෂිකාර්මික අපනයන	198.1	187.8	105.5	165.8	182.8	90.7	-16.3	-2.7	-14.0
කාර්මික අපනයන	178.9	162.4	110.2	154.1	139.7	110.3	-13.8	-13.9	0.1
රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්	152.2	154.6	98.4	143.7	148.4	96.8	-5.6	-4.0	-1.6
බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත	261.7	62.9	416.1	138.4	55.0	251.4	-47.1	-12.5	-39.6
අනෙකුත් කාර්මික අපනයන	228.3	187.9	121.5	177.8	129.0	137.9	-22.1	-31.4	13.5
බනිත ද්‍රව්‍ය අපනයන	109.4	134.2	81.5	99.3	122.4	81.1	-9.3	-8.8	-0.5
මැණික්	92.0	124.3	74.0	83.0	111.8	74.2	-9.8	-10.1	0.3
අනෙකුත් බනිත ද්‍රව්‍ය අපනයන	338.6	264.3	128.1	314.1	262.1	119.8	-7.2	-0.8	-6.5
මුළු අපනයන	174.5	154.4	113.0	152.4	135.4	112.5	-12.7	-12.3	-0.4
ආනයන									
පාරිභෝගික භාණ්ඩ	201.5	194.7	103.5	158.0	184.9	85.5	-21.6	-5.0	-17.4
ආහාර හා පාන වර්ග	177.2	156.2	113.4	153.8	140.7	109.3	-13.2	-9.9	-3.7
අනෙකුත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ	236.9	250.6	94.5	164.2	249.0	65.9	-30.7	-0.6	-30.2
අන්තර් භාණ්ඩ	269.5	154.2	174.7	183.2	133.0	137.8	-32.0	-13.8	-21.2
පොහොර	868.6	197.8	439.2	291.4	135.8	214.7	-66.5	-31.4	-51.1
බොර තෙල්	500.9	102.3	489.7	368.2	114.1	322.7	-26.5	11.5	-34.1
අනෙකුත් බනිත තෙල්	742.7	202.3	367.2	433.6	128.3	337.9	-41.6	-36.6	-8.0
රසායනික ද්‍රව්‍ය සහ සංයෝග	265.7	181.3	146.6	229.8	176.6	130.1	-13.5	-2.6	-11.2
තිරිඟු සහ ධාන්‍ය	272.5	116.4	234.0	188.2	130.0	144.7	-30.9	11.7	-38.2
රෙදිපිළි (ඇඟළුම් ඇතුළුව)	122.7	143.6	85.4	104.0	132.5	78.5	-15.3	-7.8	-8.1
ප්ලාස්ටික්	257.0	180.3	142.5	131.9	120.2	109.7	-48.7	-33.3	-23.0
දියමන්ති	287.4	128.2	224.2	195.7	96.9	201.9	-31.9	-24.4	-10.0
අනෙකුත් අන්තර් භාණ්ඩ	217.1	196.3	110.6	160.2	181.4	88.3	-26.2	-7.6	-20.2
ආයෝජන භාණ්ඩ	229.8	215.1	106.9	184.8	201.2	91.8	-19.6	-6.4	-14.1
ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය	346.9	246.3	140.9	262.9	186.9	140.7	-24.2	-24.1	-0.1
ප්‍රවාහන උපකරණ	210.9	99.2	212.6	209.7	98.0	214.0	-0.6	-1.2	0.7
යන්ත්‍ර සූත්‍ර සහ උපකරණ	179.0	244.6	73.2	136.2	240.9	56.6	-23.9	-1.5	-22.7
අනෙකුත් ආයෝජන භාණ්ඩ	326.2	154.3	211.4	279.1	161.7	172.6	-14.5	4.8	-18.4
මුළු ආනයන	240.2	176.3	136.3	174.0	159.0	109.5	-27.6	-9.8	-19.7
වෙළෙඳ අනුපාතය			82.9			102.8			24.0

(අ) එ.ජ. ඩොලර් වටිනාකම අනුව
 (ආ) සංශෝධිත
 (ඇ) තාවකාලික
 මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

5
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

ආදී සමහර බදු නොවෙනස්ව පැවතිණි. මුළු ආනයන වටිනාකම මත අය කරන රේගු බදු පදනම්කොටගෙන ගණනය කරනු ලබන සාමාන්‍ය බදු අනුපාතය 2008 වසරේ දී සියයට 4.6 ක්ව පැවති අතර, 2009 වසරේ දී එය සියයට 7.8 දක්වා වර්ධනය විය.

වසරේ අග භාගයේදී දේශීය වෙළෙඳපොළ තුළ ඇතැම් අත්‍යවශ්‍ය වෙළෙඳ භාණ්ඩ මිල ඉහළ යාමත් සමග දේශීය පාරිභෝගිකයන්ට සහන සැලසීම සඳහා රජය විසින් පාරිභෝගික ආනයන භාණ්ඩ කිහිපයක බදු සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව, රේගු බදු, වරාය හා ගුවන් තොටුපොළ සංවර්ධන බද්ද (PAL), ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද (NBT), සමාජ වගකීම් බද්ද (SRL), එකතු කළ අගය මත වූ බදු (VAT) සහ සහල්, අර්තාපල්, රතු එෂු, ලොකු එෂු, සුදු එෂු, සීනි හා මිරිස් ආනයන මත පනවා තිබූ අධි භාරය, අඩු අගයකින් යුත් විශේෂ ආනයන බද්දක් මගින් 2009 නොවැම්බර් මාසයේ දී ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරන ලද අතර, සහල් සහ සීනි මත පනවා තිබූ එම විශේෂ භාණ්ඩ ආනයන බද්ද 2009 දෙසැම්බර් මාසයේදී තවදුරටත් පහත හෙළන ලදී.

අපනයන භාණ්ඩ ජාත්‍යන්තර පිළිගත් ප්‍රමිති තත්ත්ව යටතේ පවත්වාගෙන යාම සඳහා ශ්‍රී ලංකා අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය (EDB) සහ ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති ආයතනය (SLSI) විසින් අපනයනකරුවන්, නිෂ්පාදකයින් සහ සැකසුම්කරුවන්ට සිය සහාය ලබාදෙන ලදී. පිරිවැය බෙදාගැනීමේ පදනම යටතේ යහපත් කෘෂිකාර්මික ක්‍රියා පිළිවෙත් (GAP), යහපත් නිෂ්පාදන ක්‍රියා පිළිවෙත් (GMP), උපද්‍රව විශ්ලේෂණ සහ අවධි ලක්ෂ්‍ය පාලන පද්ධතිය (HACCP), ISO 22000 සහ විශේෂිත නිෂ්පාදිත සඳහා වෙළෙඳපොළ අවශ්‍යතා පදනම යටතේ වන යහපත් කෘෂිකාර්මික ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳ ගෝලීය සහතිකය (GLOBAL GAP) ආදී වූ තත්ත්ව සහතික ලබා ගැනීමට මෙම ආයතන සහාය ලබාදෙන ලදී. කාබනික කෘෂිකාර්මික ද්‍රව්‍ය සඳහා වර්ධනය වෙමින් පවතින ජාත්‍යන්තර ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා කාබනික කෘෂිකාර්මික ක්‍රියා පටිපාටි සහතික කිරීම පිළිබඳ දේශීය නිරීක්ෂණ මණ්ඩලයක් සහ පාලන අධිකාරියක් පිහිටුවීමේ ක්‍රියාවලියෙහි අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය නිරත වී සිටී. ප්‍රමිතීන් හඳුන්වාදීම, නිෂ්පාදන සහ වෙළෙඳපොළ ආශ්‍රිත තොරතුරු ලබාදීමේ සේවාවන් සැපයීම, නිෂ්පාදන පරීක්ෂණ පහසුකම් ලබාදීම, තත්ත්ව පාලන පුහුණු හා සහතික වැඩ සටහන් පැවැත්වීම සහ ජාතික තත්ත්ව සම්මාන ප්‍රදානය කිරීම ආදිය මගින් ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති ආයතනය විසින් ද ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමට පහසුකම් සපයනු ලැබීය. මීට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල බව තහවුරු කිරීම සඳහා, නිෂ්පාදන 103 කට

අදාළව ආනයන නිරීක්ෂණ ක්‍රමයක්ද 2009 වර්ෂයේදී ද නොකඩවා ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාව 2009 වසර තුළ දී ද්වි පාර්ශ්වීය, කලාපීය හා බහු පාර්ශ්වීය වෙළෙඳ ගිවිසුම් තුළින් තම විදේශීය වෙළෙඳ සම්බන්ධතා පුළුල් කර ගන්නා ලදී. ලෝක වෙළෙඳ සංවිධානයේ (WTO) දෝහා වටයේ වෙළෙඳ සාකච්ඡා සඳහා බහු පාර්ශ්වීය මට්ටමින්, ශ්‍රී ලංකාව අඛණ්ඩව සම්බන්ධ වී සිටි අතර, විශේෂයෙන් කෘෂිකාර්මික, කෘෂිකාර්මික නොවන වෙළෙඳ ගිවිසුම් (NAMA), වෙළෙඳාම ආශ්‍රිත බුද්ධිමය දේපල අයිතිවාසිකම් (TRIPs), නීති සහ සේවා යන අංශවල, ශ්‍රී ලාංකීය වෙළෙඳ හා ආර්ථික සබඳතා ආරක්ෂා කිරීමේ සහ පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් ප්‍රධාන සාකච්ඡා වට කිහිපයකට ද සහභාගී විය. කෙසේවෙතත්, 2009 වසරේ දී දෝහා සාකච්ඡාවල පැවති මන්දගාමී ස්වභාවය සැලකිල්ලට ගෙන, 2010 වසරේ දී එය අවසන් කිරීමේ වැදගත්කම 2009 දෙසැම්බර් මාසයේ දී ජනීවා නුවර පැවති ලෝක වෙළෙඳ සංවිධානයෙහි අමාත්‍යවරුන්ගේ හත් වැනි සමුළුවේ දී සාකච්ඡාවට ගැණුණි.

ශ්‍රී ලංකාව යෝජිත වෙළෙඳ පහසුකම් ගිවිසුම (ATF) පිළිබඳ සාකච්ඡාවන් සඳහා ක්‍රියාකාරී ලෙස සම්බන්ධ විය. වසර පහකට වඩා වැඩි කාලයක් පැවති සාකච්ඡාවලින් පසු වෙළෙඳ පහසුකම් පාලනය කිරීම හා සංතුලනය කිරීම සඳහා අදාළ වගන්ති ඒකාබද්ධ කරන ලද කෙටුම්පත ඉදිරිපත් කරන ලදී. ලෝක වෙළෙඳ සංවිධානයෙහි සහයෝගය ඇතිව, යෝජිත (ATF) ගිවිසුම පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවෙහි තත්ත්වය මැන බැලීම සඳහා රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශයෙහි ඒ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන සෑම පාර්ශ්වයකම සහභාගිත්වයෙන්, වෙළෙඳ පහසුකම් අවශ්‍යතා තක්සේරු කිරීමක් කොළඹ දී පැවැත්විණි.

විශේෂ ප්‍රතිලාභ සහිත වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (GSP+) යටතේ සහන ලබා ගනිමින් යුරෝපීය වෙළෙඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමට ශ්‍රී ලංකාවට 2009 වසර තුළ දී ද තවදුරටත් හැකියාව ලැබුණි. යුරෝපා සංගමයෙහි සාමාජික රටවල් විසින් මෙම සහනදායී ක්‍රමය 2009-2011 කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අළුත් කරනු ලැබූයේ යුරෝපා කොමිසම විසින් සිදු කරනු ලබන විශ්ලේෂණයකට යටත්වය. මෙම ක්‍රමය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවට තීරු බදු සහන සැලසීමෙන් ඉවත් වීම පිළිබඳ තම නිවේදනය යුරෝපා සංගමය විසින් 2010 පෙබරවාරි 15 දින ප්‍රකාශයට පත් කළ අතර, යුරෝපීය වෙළෙඳපොළට භාණ්ඩ අපනයනය කරන ශ්‍රී ලාංකීය අපනයනකරුවන්ට 2010 අගෝස්තු 15 වන දා තෙක් මාස 6 ක සහන කාලයකට GSP+ යටතේ සහන ලබාගැනීමේ හැකියාව ඇත. මෙම මාස 6 ක සහන

කාලය තුළ ඇතිවන තත්ත්වය සහ මතුව පවතින ගැටළු නිරාකරණය කිරීම සඳහා රජය ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග මත මෙම තීරණය වෙනස් වීමට ද ඉඩ ඇත. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා රජය, යුරෝපා සංගමය විසින් මතු කරන ලද ගැටළු පිළිබඳ අඛණ්ඩව සාකච්ඡා පවත්වාගෙන යනු ලබයි. මේ අතර, අන්‍යෝන්‍ය වෙළෙඳ සහන මත දැඩි විශ්වාසයක් පවත්වා ගැනීමෙන් ඇතිවන ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳව අපනයනකරුවන්ට දැනුම් දී තිබුණු අතර ගෝලීය තරඟකාරීත්වයට මුහුණදීම සඳහා ඔවුන්ගේ එලදායිතාවය ඉහළ නංවා ගැනීමට උපදෙස් ද ලබා දී ඇත. (7 වන විශේෂ සටහන බලන්න.)

ඉන්දු - ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම (ISLFTA) ක්‍රියාත්මක කිරීම ශ්‍රී ලංකාව හා ඉන්දියාව අතර වෙළෙඳාමේ වර්ධනයක් ඇතිවීමට උපකාරී වුවද, ගෝලීය ආර්ථිකයේ සිදුවීම්වලට සමගාමීව 2009 වසරේ දී දෙරට අතර වෙළෙඳාම පහත වැටුණි. පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී ඉන්දියාවට අපනයනය කරන ලද ද්‍රව්‍යවල අගය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 322 දක්වා සියයට 23.1 කින් පමණ පහත වැටුණු අතර, ඉන්දියාවෙන් කරන ලද ආනයන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,820 දක්වා සියයට 47.2 කින් පමණ පහත වැටුණි. කෙසේ වුවත්, ඉන්දියාවට සිදු කරන ලද සීමිත භාණ්ඩ ගණනකින් යුත් අපනයන පැස, ඉන්දු ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම ඇරඹීමෙන් පසු 2007 සිට 2009 කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී විශාල ලෙස විවිධාංගීකරණය විය. සත්ත්ව ආහාර, විදුලි උපකරණ සහ උපාංග, නැව්, කඩදාසි නිෂ්පාදන, විදුරු සහ ප්ලාස්ටික් නිෂ්පාදිත යනාදිය විශාල ලෙස වර්ධනය වූ නව අපනයනවලට අයත්ය. කෙසේවෙතත්, එළවළු තෙල්, ප්‍රාථමික තඹ සහ ගම්මිරිස් වැනි ප්‍රධාන අපනයනවල අඩුවීමක් වාර්තා විය. ඒ අතර, ඉන්දියාවෙන් කරනු ලබන ප්‍රධාන ආනයන අතරට බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත, යකඩ සහ වානේ, කපු, යතුරු පැදි සහ මෝටර් රථ ආදිය අයත් වේ.

පකිස්ථාන - ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම (PSLFTA) යටතේ ලබාදෙන තීරු බදු සහන පිළිබඳව අවසන් නිගමනයකට පකිස්ථානය එළැඹුණු අතර, එය 2009 මාර්තු මාසයේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, භාණ්ඩ වර්ග 4,500 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් තීරු බදු රහිතව පකිස්ථානයට අපනයනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව සුදුසුකම් ලබයි. ශ්‍රී ලංකාව විසින් ලබාදෙන තීරු බදු සහන පිළිබඳ අවසන් නිගමනය 2010 ජූනි මාසයේ දී ලබා දීමට නියමිතය. පෝසිලේන් පිඟන් භාණ්ඩ, පිඟන් ගඩොල්, ගෘහ භාණ්ඩ සහ යාන්ත්‍රික හා විද්‍යුත් උපාංග ආදී කාර්මික නිෂ්පාදන වලට අමතරව

සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික අපනයන තුළින් PSLFTA යටතේ ශ්‍රී ලංකාව අපනයන විවිධාංගීකරණය කරන ලදී. වෙළෙඳපොළට ඇතුළුවීමේ හැකියාව පුළුල් වුවද, පකිස්ථානයට කරන ලද අපනයන, 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 55 දක්වා සියයට 22 කින් පමණ පහත වැටුණි. මේ අතර සිමෙන්ති, රෙදි සඳහා අවශ්‍ය කපු කෙඳි, නූල් හා රෙදිපිළි, ඖෂධ නිෂ්පාදන, කරවල සහ සහල් යනාදිය අඩංගු පකිස්ථානයෙන් ශ්‍රී ලංකාව සිදුකළ ආනයන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 197 දක්වා ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගියේය.

ඉන්දියාව සහ පකිස්ථානය සමඟ ඇති පුළුල් ආර්ථික සහයෝගීතා ගිවිසුම් (CEPA) යටතේ ද්වි පාර්ශ්වීය වෙළෙඳාම සහ ආයෝජන වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා විශාල හැකියාවක් ඇත. අදාළ නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම ඇරඹීමෙන් පසු මෙම රටවල් සමඟ ශ්‍රී ලංකාවේ වෙළෙඳාමෙහි ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කළ ද, ඔවුන් විසින් ලබා දී ඇති ප්‍රතිලාභ අපනයනකරුවන් විසින් පූර්ණ වශයෙන් භාවිතා කර නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින සාපේක්ෂ වශයෙන් වඩා යහපත් ආයෝජන වටපිටාව මත, ඉන්දියාවෙහි සහ පකිස්ථානයෙහි පවතින විශාල වෙළෙඳපොළ අත්පත්කරගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව වෙත ආයෝජන ගෙන්වා ගැනීමට වෙළෙඳ ගිවිසුම් ආකර්ශණීය පදනමක් ලෙස භාවිත කළ හැකිය. ගිවිසුමට ඇති අනුකූලතාවය පිරික්සීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය සහ නිෂ්පාදනවල තත්ත්වය වැනි ඉන්දු - ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුමෙහි පවතින ගැටළු, ඉන්දියාව සමඟ වන යෝජනා පුළුල් සහයෝගීතා ගිවිසුම යටතේ විසඳීමකට ලක්වෙයි. කෙසේවෙතත්, තාක්ෂණික මට්ටමේ සාකච්ඡා වාර 13 කට සහ වෙළෙඳ අමාත්‍යාංශ ලේකම් මට්ටමේ සාකච්ඡාවන් තුනකට පසුවත් ඉන්දියාව සමඟ වන පුළුල් ආර්ථික සහයෝගීතා ගිවිසුම විසඳීමකට නොඑළැඹුණු තත්ත්වයක පවතී. පකිස්ථානය සමඟ පවත්නා පුළුල් ආර්ථික සහයෝගීතා ගිවිසුම ද, 2008 ජනවාරි මාසයේ දී සාකච්ඡා කර එකඟතාවයකට එළැඹීම සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් පසු එවැනිම වූ තත්ත්වයක පවතී. වෙළෙඳ ගිවිසුම් මගින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභයන් උකහා ගැනීමට සහ වැඩි වශයෙන් ආර්ථික සම්බන්ධතා ගොඩනංවා ගනිමින් ඉදිරියට යාම සඳහා වැයම් කළ යුතුව ඇත.

ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය හා ශ්‍රී ලංකාව අතර පවත්නා වෙළෙඳ හා ආයෝජන කෙටුම්පත් ගිවිසුම (TIFA) යටතේ පවතින ඒකාබද්ධ මණ්ඩලය දෙරටෙහි සමීප සහයෝගීතාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් ආයතනික සැකැස්මක් ඉදිරිපත් කරයි. දෙරටෙහි වෙළෙඳ කටයුතු හා සම්බන්ධ නිලධාරීන්ට, බාධක හඳුනාගෙන විසඳුම් සොයාගැනීම තුළින් දෙරට අතර වෙළෙඳාම ඉහළ නංවාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය

විශේෂ සටහන 7

විශේෂ ප්‍රතිලාභ සහිත වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමයේ (GSP+) සහන ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදීම

පසුබිම

අඩු ආදායම්ලාභී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සඳහා බදු සහන ලබාදීම තුළින් ඔවුන්ගේ අපනයන ආදායම ඉහළ නැංවීම, කාර්මීකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ නැංවීම යන අරමුණු ඇතිව වෙළෙඳාම හා සංවර්ධනය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ කොමිසම (UNCTAD) මගින් වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (GSP) අරඹන ලදී. 1971 දී යුරෝපා සංගමය (EU) විසින් මෙම වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය ක්‍රියාවට නැංවූ අතර, අනතුරුව ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, ජපානය, කැනඩාව, ආදී වූ සංවර්ධිත රටවල් ගණනාවක්ම මෙම වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය අනුගමනය කරමින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට පහසුකම් ලබා දෙන ලදී. යුරෝපා සංගමයේ වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (EU-GSP) යුරෝපා කලාපයේ රටවල් 27 ක් විසින් පිළිගත් ස්වාධීන වූ වෙළෙඳ සැලසුමකි. යුරෝපා සංගමයේ වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය මගින් සිදුකරනු ලබන්නේ සියළුම රටවලට සමානව දෙනු ලබන තීරු බදු අනුපාත (MFN) වලින් ඔබ්බට බදු රහිත පිවිසුම්, බදු අඩු කිරීම් හා බදු අත්හැරීම් ආදී වශයෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් 176 ක පමණ භාණ්ඩ සඳහා අනෙකුත් වශයෙන් ප්‍රතිලාභ අත් නොවන වරණීය ප්‍රවේශයක් සැපයීමයි.

විශේෂ ප්‍රතිලාභ සහිත වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (GSP+)

යුරෝපා සංගමය විසින් සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති සැකසීම ඒකාබද්ධ කිරීමෙහිලා ගනු ලැබූ ප්‍රයත්නවලදී, සෑම වසර තුනකදීම අළුත් කිරීමකට යටත්ව 2006 සිට 2015 දක්වා වන වසර දහයක කාලයක් සඳහා සම්මත සැලසුමකින් සහ විශේෂ සැලසුම් දෙකකින් සමන්විත වන නව ක්‍රමවේදයක් හරහා උභය සංවර්ධිත රටවල් (LDC) සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සඳහා අමතර වරණීය පහසුකම් ලබාදෙන ලදී. මෙම විශේෂ සැලසුම් දෙක අතුරින් එක් විශේෂ සැලසුමක් මගින් උභය සංවර්ධිත රටවල නිෂ්පාදිත සඳහා යුරෝපා සංගමයේ රටවල වෙළෙඳපොළට බදු රහිත ප්‍රවේශ ප්‍රදානය කර ඇති අතර, අනෙක් සැලසුම විශේෂ ප්‍රතිලාභ සහිත වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳව පොදු ක්‍රමය (GSP+) ලෙස හඳුන්වනු

ලබයි. එමඟින් විශේෂ සංවර්ධන අවශ්‍යතා සහිත රටවල “නිරසාර සංවර්ධනයක්” සහ “යහපාලනය” ලදෙසා විශේෂ ප්‍රතිලාභ ලබාදීමේ සැලසුමක් ප්‍රදානය කරනු ලබන අතර, එම රටවල් විසින් මානව හා කම්කරු අයිතිවාසිකම්, නිරසාර සංවර්ධනය සහ යහපාලනය යන ක්‍ෂේත්‍රයන්ට අදාළ වන මූලික ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් එලදායි අන්දමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම තහවුරු කළයුතුව ඇත. යුරෝපා කොමිසම මගින් සෑම වසර තුනකට වරක්ම GSP+ ක්‍රමය සමාලෝචනය කරනු ලබයි.

GSP+ සහ ශ්‍රී ලංකාව

ශ්‍රී ලංකාව 2005 වසරේ ජූලි සිට 2008 දෙසැම්බර් දක්වා කාලපරිච්ඡේදය සඳහා GSP+ සහනය ලබා ගන්නා ලදී.¹ GSP+ සහනයෙහි ප්‍රතිලාභ ලබන රටවල් 16 අතරට ශ්‍රී ලංකාව ද අයත් වන අතර, GSP+ යටතේ පවතින අමතර පහසුකම් ලබාගැනීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබූ එකම දකුණු ආසියාතික රට ද ශ්‍රී ලංකාව වෙයි.² 2009 සිට 2011 දක්වා වන ඊළඟ වාරය සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමේ ශ්‍රී ලංකාවේ යෝග්‍යතාවය, යුරෝපා සංගමයේ විමර්ශනයකට යටත්ව 2008 දෙසැම්බර් මාසයේ දී නැවත අළුත් කරන ලදී.

2008 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී අරඹා වර්ෂයක කාලයක් තුළ දී අවසන් වූ මෙම විමර්ශනයේ අවසන් ප්‍රතිඵලය ශ්‍රී ලංකාවට වාසිදායක නොවූ අතර, 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී යුරෝපා කොමිසම විසින් ඒ බව ශ්‍රී ලංකා රජයට දැනුම් දෙනු ලැබීය. එසේ වුවද, යුරෝපා කොමිසමේ වාර්තාවෙහි දක්වා ඇති විශේෂිත වූ අදහස් දැක්වීම් වෙත අවධානය යොමු කරමින්, 2009 නොවැම්බර් මාසයේ දී රජය විසින් සිය නිරීක්ෂණ යුරෝපා කොමිසම වෙත ඉදිරිපත් කර සිය ස්ථාවරය යළි තහවුරු කරන ලදී. කෙසේවුවත්, මාස හයක සහන කාලයකින් අනතුරුව බලපැවැත්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලබා දී තිබූ GSP+ බදු සහනය නාවකාලිකව අන්තිවුවන බව දැන්වමින් 2010 පෙබරවාරි 15 වන දින යුරෝපා සංගමයේ සාමාජික රටවල් විසින් ප්‍රකාශයක් නිකුත් කරන ලදී. එම ප්‍රකාශයට අනුව, ඔවුන් විසින් සලකා බලන ලද තොරතුරු සාකච්ඡාවට භාජනය කර මෙම තීරණය වෙනස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකියාව ඇත. ඒ අනුව, GSP+ සහන සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ අදාළ බලධාරීන්

1. මෙම ක්‍රමවේදය යටතේ සංවේදී නොවන නිෂ්පාදන 3,300 කට ආනයන බදු රහිත ප්‍රවේශයන් ලබාදීමට රටවල් 27 කින් සමන්විත වන යුරෝපා සංගමය විසින් අවසර ලබාදී ඇති අතර, වැඩි වශයෙන් ප්‍රතිලාභ ලබන රටවල අනුපාතිකයන්ගෙන් සියයට 3.5 ක බදු සහනයක් ලබාදීමටත්, තෝරාගත් ආනයන අතුරින් සංවේදී නිෂ්පාදන 3,900 ක් සඳහා සියයට 30 ක බදු සහනයක් ලබාදීමටත් අවසර ලබා දී ඇත.
2. මෙම ක්‍රමය 2006 වර්ෂයේ දී ආරම්භ කළද, 2004 දෙසැම්බර් මාසයේදී පැවැති සුනාමි තත්ත්වය හේතුවෙන් ඇති වූ විනාශය නිසා ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මෙය කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.
3. අනතුරු ප්‍රතිලාභ ලබන රටවල් අතරට ආමේනියාව, අසර්බයිජානය, බොලීවියාව, කොලොම්බියාව, කොස්ටරිකාව, ඉක්වදෝරය, එල් - සැල්වදෝරය, ජෝර්ජියාව, ග්වාතමාලාව, හොන්ඩුරාස්, මොංගෝලියාව, නිකරගුවාව, පැරගුවේ, පීරු සහ වෙනිසියුලාව ඇතුළත් වේ.

යුරෝපා කොමිසම සමග අඛණ්ඩව කටයුතු කරනු ලබයි. යම් හෙයකින් මෙම ක්‍රියාවලිය යහපත් ප්‍රතිඵලයක් සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවුනහොත් 2010 අගෝස්තු 15 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි සම්මත වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (GSP) යටතේ යුරෝපා සංගමයේ වෙළෙඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමට තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වනු ඇත.

GSP+ ප්‍රතිලාභ රහිත පරිසරයක් සඳහා හැඩ ගැසීම

2007 වසරේ දී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සඳහන් කර ඇති අන්දමට “අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ප්‍රතිලාභ අත් නොවන මෙවැනි ගිවිසුම් තවදුරටත් නොකඩවා පැවතීම, ඉහත සඳහන් කළ ප්‍රමිතීන්වල සාර්ථකත්වය තහවුරු කිරීම සහ ක්‍රියාවට නැංවීම පමණක් මත රඳා නොපවතින අතර, ඒ සඳහා යුරෝපා සංගමයේ රටවල සමාජ, දේශපාලන හා වෙළෙඳ ප්‍රතිපත්ති මගින් ද බලපෑමක් ඇතිකරන නිසා, වරණීය සහනාධාර අඛණ්ඩව ලැබීම පිළිබඳව අවදානමක් ඇත”. (විශේෂ සටහන 12 - වරණීය වෙළෙඳ ගිවිසුම සහ එහි බලපෑම - පිටුව 116) නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම් හරහා ලබා ගනු ලබන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ස්වභාවයෙන් ම කෙටි කාලීන වන අතර බොහෝ රටවල් නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම්වල සාමාජිකත්වය ආපේක්ෂා කරන බැවින්, මෙම වරණීය ප්‍රතිලාභ කාලයන් සමග ක්‍රමයෙන් අඩු වී යන බව එමගින් අවධාරණය කර ඇත. තවද, කෙටි කාලීන වෙළෙඳ පහසුකම් මත දැඩි විශ්වාසයක් තැබීම තුළින් ඵලදායී සම්පත් අනිසි ලෙස බෙදා හැරීම සම්බන්ධයෙන් අපනයනකරුවන්ට එමගින් අනතුරු අඟවා ඇති අතර, ජාත්‍යන්තර වශයෙන් සිය තරඟකාරීත්වය රඳවා තබා ගැනීම සඳහා ඵලදායීතාවය වර්ධනය කිරීමට දේශීය කර්මාන්ත දිරිගන්වා ඇත.

GSP+ සහනය ලබාදෙන්නේ නැවත අළුත් කිරීමේ පදනම මත බැවින් මෙම පහසුකම තවදුරටත් ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාමේ දී අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති විය හැකි බව, විශේෂයෙන්ම 2008 දෙවන භාගය අතර කාලය තුළ මේ පිළිබඳව අදාළ සියළුම පාර්ශ්වයන් විසින් දැනුවත් වී තිබුණි. එසේවුවද, GSP+ සහනය ආරම්භයේ දී ශ්‍රී ලාංකීය අපනයනකරුවන්ට, යුරෝපා සංගමයේ රටවල වෙළෙඳපොළ වෙත ලගාවීමට සහ ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදනවල පවතින ඉහළ ගුණාත්මකභාවය මෙන්ම සිය නිෂ්පාදන නිසි වේලාවට ලබාදීමේ හැකියාව පෙන්වීමට අවස්ථාවක් ලැබුණි. එබැවින්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ සැලසුම් සඳහා සහභාගිවීමෙන් ලද අත්දැකීම් සහ කීර්තිනාමය තුළින් සිය නිෂ්පාදන තවදුරටත් දියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ශක්තිය ලබාදීම සහ ඒ සඳහා ඔවුන් උනන්දු කරවීම මෙන්ම, ඔවුන්ගේ ඵලදායීතාවය වැඩිකර ගැනීමට සහ වෙළෙඳපොළ පුළුල් කර ගැනීම උදෙසා නව වෙළෙඳපොළ ග්‍රහණය කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් සකස් කර ගැනීමට ද හැකියාව ලැබුණි.

යම්හෙයකින් මෙම සහනය ලබාදීම නවතා දැමීමට තීරණය කරනු ලැබුවහොත්, කර්මාන්තවලට විවිධ අයුරින් බලපෑම් ඇති විය හැක. බදු සහනය මත බොහෝදුරට රඳා පවතින සහ තම ව්‍යාපාර කටයුතු සිදුකරගෙන යන ක්‍රමයෙහි වෙනස්කම් සිදු නොකරන සමහර කර්මාන්ත මත දැඩි අහිතකර බලපෑම් ඇතිවිය හැකිය. කෙසේවුවත්, GSP+ සහනයන් නොමැති වූ පරිසරයකට හැඩගැසීම සඳහා වඩා හොඳ කළමනාකාරී ක්‍රම භාවිතය සහ නව තාක්ෂණික ක්‍රම යොදා ගැනීම හරහා නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාවය වර්ධනය කිරීම වැනි පියවර ගන්නා ලද කර්මාන්තවලට ඉහත අභියෝගයට සාර්ථක අන්දමින් මුහුණ දීමට හැකිවනු ඇත. විශේෂයෙන්ම, ඇඟළුම් කර්මාන්තය ද ලොව පවතින උසස් තත්ත්වයේ පහසුකම් සහ යටිතල පහසුකම් යොදාගනිමින් සිය තරඟකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා උත්සාහ දරමින් සැලකිය යුතු දියුණුවක් ලබා ඇත. ඇඟළුම් කර්මාන්තය සමබර වූ සහ සිරස්ව ඒකාබද්ධ වූ කර්මාන්තයක් ලෙසින් මතුව සිය තරඟකරුවන් සමග සාර්ථකව තරඟ වැදිය හැකිවන අයුරින් ඇඟළුම් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට හරිත සංකල්පය මෙන්ම නිර්මාණකරණය ද ඇතුළත් කර තිබේ.

ඉදිරි ගමන් මග

දශක තුනක් පුරාවට පැවැති යුදමය වාතාවරණය අවසන් වීම නිසා, යටිතල පහසුකම් සහ අනෙකුත් ඵලදායී සම්පත් සංවර්ධනය කිරීම තුළින් විශාල වර්ධනයක් ලබා ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි වනු ඇත. රට තුළ ව්‍යාපාර සහ ආයෝජන අවස්ථා සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය කිරීම සහ යහපත් සාර්ව ආර්ථික පරිසරයක් පැවැතීම ව්‍යාපාරවල දියුණුව සඳහා පිටිවහලක් වෙයි. උද්ධමනය අඩු මට්ටමක පැවැතීම හේතුවෙන් යෙදවුම් පිරිවැය මත ඇති වූ පීඩනය අඩු වූ අතර, පොලී අනුපාතික අඩු වීම හේතුවෙන් ණය පිරිවැය අඩු විය. මෙතෙක් පැවැති ඉහළතම විදේශීය සංචිත ප්‍රමාණය සමග රටෙහි විදේශ විනිමය තත්ත්වය වර්ධනය වීමත්, රටේ ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් ඉදිරි දැක්ම වර්ධනය වීමත් හේතුවෙන් තරඟකාරී අනුපාතිකයන් යටතේ විදේශීය බැංකු මගින් ණය ලබා ගැනීමට හැකියාව රජයට ලැබී ඇත. ශ්‍රී ලංකා රුපියල ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් කිහිපයකට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු අයුරින් අවප්‍රමාණය වීමත් සමග විනිමය අනුපාතයේ හැසිරීම අපනයනකරුවන්ට ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ තුළ තවදුරටත් තරඟකාරී අන්දමින් රැඳී සිටීමට උපකාරී වී ඇත. එබැවින් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ තුළ ශ්‍රී ලාංකීය නිෂ්පාදන සඳහා තරඟකාරීත්වයක් පවත්වාගෙන යාමට වෙළෙඳ සහන තවදුරටත් පවත්වාගෙනයාම පමණක්ම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් නොවන බව අවබෝධ කරගත යුතුව ඇත.

අර්බුදකාරී තත්ත්වයන් දරාගැනීමේ හැකියාව ශ්‍රී ලාංකීය අපනයනකරුවන් විසින් මීට පෙර අවස්ථාවලදී

ද නහවුරු කර ඇත. බහු කෙදි ගිවිසුම අහෝසි වීමේ කාලසීමාව තුළ විශේෂයෙන්ම ඇඟළුම් අංශය, අඩු පිරිවැයකින් ඇඟළුම් නිෂ්පාදනය කරන අනෙකුත් රටවල් සමග පැවැති දැඩි තරගකාරීත්වයට සාර්ථකව මුහුණ දීමට සමත් විය. එම වකවානුවේ දී, ඔවුන් නව අභියෝගාත්මක අවස්ථාවන්ට යෝග්‍ය ලෙස සකස් වූවා පමණක් නොව, විවිධ අවදානම්වලදී මනාලෙස කටයුතු කළ හැකි වන අයුරින්, ශක්තිමත් වී ලෝක වෙළෙඳපොළ තුළ තම කොටස තවදුරටත් වැඩි කරගැනීම ද සිදුකරන ලදී. මේ ආකාරයටම, පසුගිය මාස 18 පුරා ක්‍රමයෙන් හඳුන්වා දී තිබූ පූර්ව සූදානම් වීමේ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම

මගින් GSP+ ප්‍රතිලාභ අහෝසි වුවහොත් මතු විය හැකි අභියෝග ජයගෙන වඩාත් ශක්තිමත් ලෙස නැගී සිටීමට ශ්‍රී ලාංකීය කර්මාන්තවලට හැකි වනු ඇත. ඒ අනුව, GSP+ සහනය අහෝසි වීම සිදුවුවහොත් කර්මාන්තකරුවන් සහ අපනයනකරුවන් තරගකාරීත්ව ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා සිය නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලීන්හි කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නංවමින් ඔවුන්ගේ ඵලදායීතාවය වැඩි කිරීමට උත්සුක වනු ඇති අතර, එමෙන්ම, ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන විවිධාංගීකරණයක් ඇති කිරීමට සහ නව වෙළෙඳපොළවල් සොයා යාමට උනන්දු වීම තුළින් ශ්‍රී ලාංකීය අපනයන දීර්ඝ කාලීනව වඩාත් තරගකාරී වනු ඇත.

වන ඉහළ මට්ටමේ ක්‍රමවත් සබඳතාවයන්ට එමගින් පහසුකම් සපයයි. වෙළෙඳ හා ආයෝජන කෙටුම්පත් ගිවිසුමෙහි හත්වැනි සැසිවාරය 2009 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ කොළඹ දී පැවැත්විණි. වෙළෙඳ හා ආයෝජන කෙටුම්පත් ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගතය තුළ ශ්‍රී ලංකාවෙහි මූලික අරමුණ වී ඇත්තේ, කිසියම් විශේෂ වෙළෙඳ සහන තුළින් හෝ නිෂ්පාදිත පිළිබඳ නීති, ආවරණය වන නිෂ්පාදන ආදී වශයෙන් වූ කොන්දේසි මත, අතිරේක නම්‍යතාවයක් සහිතව එ.ජ. වෙළෙඳ වරණයන් පිළිබඳ පොදු ක්‍රමය (US GSP) තුළින්, විශේෂයෙන් ඇඟළුම් සඳහා වන පුළුල් වෙළෙඳපොළ ප්‍රවේශය ආරක්‍ෂා කර ගැනීමය. තවද ලෝක වෙළෙඳ සංවිධාන ගිවිසුම් වල සඳහන් පරිදි වෙළෙඳ ධාරිතාවය ගොඩනංවාගැනීම හා බුද්ධිමය දේපල අයිතිවාසිකම් වැනි ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා එක්සත් ජනපදයේ සහයෝගය ලබා ගැනීම ද අරමුණු කර ඇත.

ආසියා - ශාන්තිකර වෙළෙඳ ගිවිසුමෙහි (APTA) හතරවන සාකච්ඡා වටයේ ස්ථාවර කමිටු සැසිවාර හතරක්, සාමාජික රටවල් 6 වන විනය, බංගලාදේශය, ඉන්දියාව, කොරියානු සමූහාණ්ඩුව, ලාඕසය සහ ශ්‍රී ලංකාව විසින් 2009 දෙසැම්බර් මාසයේ දී පැවැත්විණි. නිෂ්පාදන 4,270 කින් යුත් ඒකාබද්ධ සහන ලැයිස්තුව තුන්වන වටය අවසානයේ දී පිළියෙල කළ අතර, එමගින් ආවරණය වන නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට සහ යෝජිත තීරු බදු සහන තවදුරටත් වැඩි කිරීමට හතරවන වටයේ දී අපේක්‍ෂා කෙරේ. ආසියා ශාන්තිකර වෙළෙඳ ගිවිසුම් සාකච්ඡා වෙනත් අංශයන් කරා ද විහිදුවාලමින්, වෙළෙඳ පහසුකම්, සේවා වෙළෙඳාම සහ ආයෝජනය හා සම්බන්ධ මූලික ගිවිසුමක් සහ තීරු බදු නොවන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව ක්‍රමවේදයක් ද සාදා ගන්නා ලදී. වෙළෙඳ පහසුකම් හා ආයෝජන පිළිබඳ මූලික ගිවිසුම 2009 දෙසැම්බර් මාසයේ දී කොරියාවේ පැවති තුන්වන අමාත්‍ය සමුළුවේ දී අත්සන් තැබුණි.

දකුණු ආසියාතික නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුමෙහි (SAFTA) ඉහළම තීරණ ගැනීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පරිපාලනය කිරීමේ බලතල සහිත අමාත්‍යවරුන්ගේ කොමිසමෙහි (SMC) හතරවැනි සැසිවාරය 2009 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ දී නේපාලයේ කත්මන්ඩු නුවර දී පැවැත්විණි. සාමාජික රටවල වෙළෙඳ අමාත්‍යවරුන් විසින්, කලාපීය වෙළෙඳ සබඳතා වර්ධනය හා ශක්තිමත් කිරීම සඳහා දකුණු ආසියාතික නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කළයුතු බවට එකඟ වූ අතර, මෙම ගිවිසුමෙහි ප්‍රගතිය පිළිබඳව ද සඳහන් කරන ලදී.

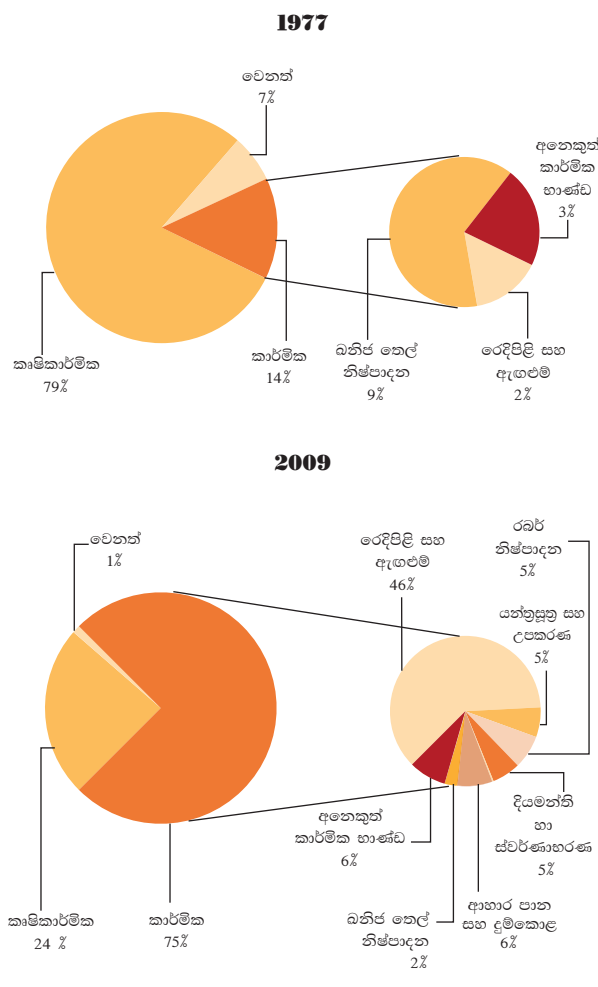
5.3 හාණ්ඩ වෙළෙඳාම, වෙළෙඳ ශේෂය සහ වෙළෙඳ අනුපාතය

අපනයන ක්‍රියාකාරීත්වය

ගෝලීය ප්‍රවණතාවයන්ට සමගාමීව 2009 වසරේ අපනයන ආදායම 2008 වසරේ පැවති අගයට සාපේක්‍ෂව එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 7,085 දක්වා සියයට 12.7 කින් පහත වැටුණි. සියළුම ප්‍රධාන අංශවල වර්ධනයන්ගේ අඩුවීමක් පිළිබිඹු කළ අතර, මෙම අඩු වීමට සියයට 83.1 ක ඉහළම දායකත්වයක් කාර්මික අංශයෙන් ද, සියයට 16.0 ක දායකත්වයක් කෘෂිකාර්මික අංශයෙන් ද ලැබුණි.

2009 වසරේ දී මුළු අපනයන ආදායමට සියයට 23.9 ක දායකත්වයක් ලබා දුන් කෘෂිකාර්මික අපනයන ආදායම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,690 දක්වා සියයට 8.9 කින් පහත වැටුණි. කෙසේ වුවත්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළ තුළ තේ, රබර් සහ අනෙකුත් සුළු කෘෂිකාර්මික අපනයන බෝග කිහිපයක මිල ගණන් ඉහළ යාම හේතුවෙන් වසරේ අවසාන කාර්තුව තුළ දී කෘෂිකාර්මික අපනයනවල ක්‍රියාකාරීත්වයේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2009 වසරේ අපනයන ආදායමට සියයට 16.7 ක දායකත්වයක් තේ වලින් ලැබුණු අතර, සුළු කෘෂිකාර්මික අපනයන (සියයට 3.4),

5.3 රජය සටහන **භාණ්ඩ අනුව අපනයන**

පොල් (සියයට 2.4) සහ රබර් (සියයට 1.4) අනතුරුව පිළිවෙලින් අපනයන ආදායමට දායක විය.

2009 වර්ෂය අග භාගය තුළ දී සැලකිය යුතු ලෙස තේ මිල ගණන් ඉහළ ගිය ද සැපයුම අඩුවීම හේතුවෙන් අපනයන පරිමාව අඩුවීම නිසා තේ අපනයන ආදායම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,185 ක් දක්වා සියයට 6.8 කින් පහත වැටුණි. ලොව තෙවන විශාලතම තේ අපනයනකරු ලෙස ශ්‍රී ලංකාව, කෙන්යාවට සහ චීනයට පසු රැඳී සිටී. ලෝක වෙළෙඳපොළ තුළ තේ සැපයුම අඩුවීම මෙන්ම අදාළ බලධාරීන් විසින් ශ්‍රී ලංකා තේ සඳහා ඉහළ තත්ත්වයක් රඳවා ගැනීමට හඳුන්වාදුන් ක්‍රියා මාර්ග ශ්‍රී ලංකා තේ කර්මාන්තයට සතුටුදායක පෙරනිමිත්තක් වූ අතර, ශ්‍රී ලංකා තේ 2009 වසර තුළ නොකඩවා ඉහළ මිලක් ආකර්ශණය කර ගැනීමට සමත් විය. 2009 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී තේවල සාමාන්‍ය අපනයන මිල වාර්තාගත ඉහළම අගය වූ කිලෝග්‍රෑමයක් සඳහා එ.ජ.ඩොලර් 4.65 ක් දක්වා ළඟා විය.

කෙසේවෙතත්, ශ්‍රී ලංකාව නොකඩවා වැඩි තේ ප්‍රමාණයක් තොග (සියයට 57.8) වශයෙන් අපනයනය කරනු ලබන අතර, 2009 වසරේ තොග තේ කිලෝග්‍රෑමයක් එ.ජ.ඩොලර් 3.67 ක සාමාන්‍ය මිලක් උපයා දෙනු ලැබීය. එහෙත්, තේ මළු, ක්ෂණික තේ සහ කොළ පැහැති තේ වැනි එකතු කළ වටිනාකම් සහිත තේ වර්ගවල අපනයන මිල කිලෝග්‍රෑමයක් එ.ජ.ඩොලර් 5.36 සිට 7.53 දක්වා ඉහළ පරාසයක පවතිණි. ඉහළ මිලක් උපයා ගැනීම සඳහා දේශීය වශයෙන් එකතු කළ වටිනාකම් සහිත තේ නිෂ්පාදන වැඩි දියුණු කිරීමට උත්සාහ කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ආනයනය කරනු ලබන තත්ත්වයෙන් බාල තේ වර්ග සමග දේශීය තේ මිශ්‍ර කිරීම අධෛර්යමත් කරමින්, තේ කර්මාන්තයේ ස්ථායීතාවය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා රජය විසින් ආනයනය කරනු ලබන තේ කිලෝ ග්‍රෑමයක් සඳහා රුපියල් 4.00 ක සෙස් බද්දක් නියම කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ ගුණාත්මකභාවයෙන් යුත් ශ්‍රී ලාංකීය තේ සඳහා විශේෂිත වූ වෙළෙඳපොළක් මේ වන විටත් තහවුරු කර ගෙන ඇති බැවින් තේ කර්මාන්තයේ ඉහළ ගුණාත්මක තත්ත්වය එලෙසින්ම පවත්වාගෙන යාමට කටයුතු කිරීමත්, එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකාව කලාපයේ සෙසු ප්‍රධාන තේ නිෂ්පාදකයින් අතර කේන්ද්‍රස්ථානයක් බවට පත් කිරීමට අවශ්‍ය පහසුකම් සැපයීමත් කළ යුතුව ඇත.

2009 වසරේ දී අනෙකුත් සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික අපනයන ආදායම පහත වැටුණි. අපනයනය කරන ලද රබර් ප්‍රමාණය සියයට 15.1 කින් ඉහළ ගිය ද, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි රබර් මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙසින් පහත වැටීම හේතුවෙන්, රබර් අපනයන ආදායම 2009 වසරේ දී සියයට 21.2 කින් පහත වැටුණි. බොර තෙල් මිල ගණන් පහත වැටීමට සමගාමීව කෘත්‍රිම රබර් මිල ගණන් පහත වැටීම මෙම තත්ත්වයට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූ සාධකය විය. ප්‍රධාන වශයෙන් පොල් මද නිෂ්පාදිතවල මිල පහළ යාම හේතුවෙන් පොල් අපනයන ආදායම අඩු විය. කෙසේවුවද, 2009 වසරේ දී චීනය, ජපානය, දකුණු කොරියාව සහ ජර්මනිය යන රටවලින් පොල් කෙඳි සහ පොල් කෙඳි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇතිවීම අනපේක්ෂිත මට්ටමකින් පොල් කෙඳි කර්මාන්තය සංවර්ධනයට පිටිවහලක් විය. ප්‍රධාන වශයෙන් ජාත්‍යන්තරව ඉල්ලුම අඩුවීමත් සමග සුළු කෘෂිකාර්මික බෝග බොහොමයක මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීම හේතුවෙන් සුළු කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ආදායම ද පහත වැටුණි. කෙසේවුවද, වසරේ අවසාන කාල සීමාව තුළදී සුළු කෘෂිකාර්මික අපනයන බෝගවල ආදායමේ දියුණුවක් දක්නට ලැබුණි. නිවර්තන කලාපීය පළතුරු සහ

5
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5.4 සංඛ්‍යා සටහන	අපනයන සංයුතිය						
	2008 (අ)		2009 (ආ)		වටිනාකමේ වෙනස (ඇ) එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	වර්ධන වේගය (ඈ) %	වර්ධනයට වූ දායකත්වය (ඉ) %
	වටිනාකම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	දායකත්වය %	වටිනාකම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	දායකත්වය %			
කෘෂිකාර්මික අපනයන	1,854.8	22.9	1,690.3	23.9	-164.5	-8.9	16.0
තේ	1,271.5	15.7	1,185.1	16.7	-86.4	-6.8	8.4
රබර්	125.1	1.5	98.6	1.4	-26.5	-21.2	2.6
පොල්	171.0	2.1	166.2	2.4	-4.8	-2.8	0.5
මද නිෂ්පාදිත වෙනත්	82.4	1.0	58.2	0.8	-24.2	-29.3	2.4
අනෙකුත් කෘෂිකාර්මික අපනයන	88.7	1.1	108.0	1.5	19.4	21.8	-1.9
අනෙකුත් කෘෂිකාර්මික අපනයන	287.3	3.5	240.4	3.4	-46.9	-16.3	4.6
කාර්මික අපනයන	6,158.0	75.9	5,305.4	74.9	-852.5	-13.8	83.1
ආහාර, පාන වර්ග හා දුම්කොළ	458.3	5.7	406.1	5.7	-52.2	-11.4	5.1
රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්	3,468.7	42.8	3,274.2	46.2	-194.5	-5.6	19.0
බනිත නිෂ්පාදිත	254.9	3.1	134.7	1.9	-120.1	-47.1	11.7
රබර් නිෂ්පාදිත	541.9	6.7	384.7	5.4	-157.2	-29.0	15.3
පිඟන් නිෂ්පාදිත	49.0	0.6	36.4	0.5	-12.6	-25.7	1.2
සම්, ගමන් මළ හා පාවහන්	16.7	0.2	13.6	0.2	-3.1	-18.7	0.3
යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ	461.0	5.7	330.3	4.7	-130.7	-28.3	12.7
දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ	434.5	5.4	329.8	4.7	-104.6	-24.1	10.2
අනෙකුත් කාර්මික අපනයන	473.1	5.8	395.6	5.6	-77.6	-16.4	7.6
බනිත අපනයන	97.8	1.2	88.7	1.3	-9.1	-9.3	0.9
මැණික්	76.4	0.9	68.9	1.0	-7.5	-9.8	0.7
අනෙකුත් ආයෝජන භාණ්ඩ අපනයන	21.4	0.3	19.8	0.3	-1.5	-7.2	0.2
වර්ග නොකළ අපනයන	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-74.7	0.0
මුළු අපනයන (ඇ) (ඈ)	8,110.6	100.0	7,084.5	100.0	-1,026.1	-12.7	100.0
වාර්ෂික සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතය (ඉ)	108.33		114.94				

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) නාවකාලික
 (ඇ) ප්‍රති අපනයන ඇතුළත් නොවේ.
 (ඈ) ශුද්ධ ලද
 (ඉ) විනිමය අනුපාතය : එ.ජ. ඩොලරයට රුපියල්

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ලංකා බනිත තෙල් නීතිගත සංස්ථාව හා වෙනත් බනිත තෙල් නිෂ්පාදිත අපනයනකරුවන්
 ජාතික මැණික් හා ස්වර්ණාභරණ අධිකාරිය
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වෙනත් ස්වභාවික නිෂ්පාදන සඳහා ගෝලීය ඉල්ලුම වර්ධනය වීම නිසා ප්‍රධාන වශයෙන් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල විශාල පරිමාණයෙන් කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල නියැලීමට ශ්‍රී ලංකාවට අවස්ථාව සැලසී ඇත.

ජාත්‍යන්තර ඉල්ලුම අඩුවීම හේතුවෙන් කාර්මික අංශයේ සියලුම උප අංශවල වර්ධනය අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරමින්, කාර්මික අපනයන ආදායම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,305 දක්වා සියයට 13.8 කින් පහත වැටුණි. කෙසේ වුවද, රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයන ආදායම සාපේක්ෂව දැඩි බලපෑමකට ලක් නොවූ අතර, එය මුළු අපනයනයන්ගෙන් සියයට 46.2 ක් විය. වසරේ අවසාන භාගය වන විට අපනයන ක්‍රියාකාරිත්වයේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුන ද 2009 වසරේ දී මුළු අපනයනවලින් තවත් සියයට 20.5 කට දායක වූ ආහාර, පාන වර්ග හා දුම්කොළ, රබර්

නිෂ්පාදිත, දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ සහ යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා උපකරණ වැනි අනෙකුත් කාර්මික අපනයනවල පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කළේය.

කාර්මික අපනයන අතුරින් ප්‍රධාන උප කාණ්ඩය වන රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අපනයන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,274 ක් දක්වා සියයට 5.6 කින් පහත වැටුණි. 2009 පළමු කාර්තුව තුළ දී ඇඟළුම් අපනයනවල වර්ධනයක් වාර්තා වුව ද, කර්මාන්තය විසින් අපේක්ෂා කළ පරිදි ම දෙවන කාර්තුවේ දී ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදයේ බලපෑම ඒ වෙත එල්ල විය. කෙසේවෙතත්, වසරේ දෙවන භාගයේ අපනයන ක්‍රියාකාරිත්වය දිරිගන්වන සුළු විය. එමනිසා, 2009 වර්ෂය තුළ සමස්ත සංවර්ධනය සලකා බැලීමේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ කාර්මික අපනයන අතුරින් රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අංශය අඩුම බලපෑමට ලක් වූ අංශය විය. ඇඟළුම් කර්මාන්තයේ ශක්තිමත්භාවය, එහි යෙදී සිටින ව්‍යවසායකයන්ගේ පෙර දැක්ම සහ

වෙනස්වන පාරිසරික තත්වයන්ට අනුවර්තනය වීමේ කැමැත්ත මත රඳා පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ඉතාම උසස් තත්වයේ නිෂ්පාදන පහසුකම් සහ පිළිගත් ආචාර ධර්මවලට අනුකූලව නිෂ්පාදනය කිරීම, ඉහළ තත්වයෙන් යුත් ඇඟළුම් සැපයුම්කරුවෙකු ලෙස ජාත්‍යන්තර විශ්වාසය දිනා ගැනීමට උපකාරී වී ඇත. ඇඟළුම් කර්මාන්තයෙහි ප්‍රමුඛයන් විසින් ගෝලීය වෙළෙඳපොළ මතුවන තත්වයන්ට ප්‍රතිචාර දක්වමින් පරිසර හිතකාමී නිෂ්පාදන යාන්ත්‍රණයක් වෙළෙඳපොළට හඳුන්වා දෙනු ලැබීය.

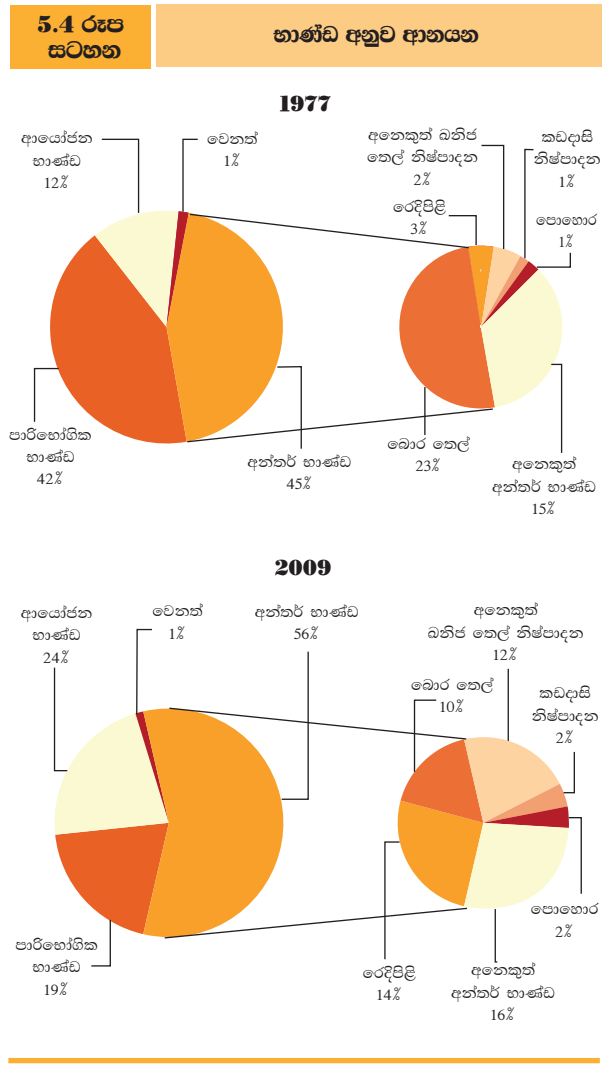
2009 වසරේ දී කොකෝවා, මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන සහ සත්ව ආහාරවල වර්ධනයක් තිබියදීත් ආහාර, පාන වර්ග හා දුම්කොළ අපනයන අංශයේ අපනයන ආදායම සියයට 11.4 කින් පහත වැටුණි. මත්ස්‍ය හා මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන අපනයන 2008 වසරේ දී පැවති එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 165 සිට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 171 දක්වා 2009 වසරේ දී වර්ධනය විය. වසර අවසාන භාගයේදී ධීවර කටයුතු සඳහා පැවැති ආරක්‍ෂිත තහනම් ඉවත් කිරීම තුළින් උතුරු හා නැගෙනහිර වෙරළ තීරයට ඇතුළු වීමට අවස්ථාව සැලසීම සහ ධීවර කටයුතු සඳහා යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය ද මෙම අංශයේ ආදායම වැඩි වීමට උපකාරී විය. කෙසේවෙතත්, වසරකට එ.ජ. ඩොලර් බිලියනයක් ඉපැයීමේ හැකියාවක් ඇති කර්මාන්තයක් ලෙස මත්ස්‍ය අපනයන අංශයට වර්ධනය වීමේ අති විශාල විභවතාවයක් පවතී.

ගෝලීය ආර්ථික අවපාතය සහ ලෝක වෙළෙඳපොළ තත්වයන්හි පැවති දැඩි අවිනිශ්චිතතාවය ශ්‍රී ලංකාවේ රබර් නිෂ්පාදන, දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ අපනයනවලට මෙන්ම යන්ත්‍රසූත්‍ර සහ උපකරණ අපනයනවලට අහිතකර ලෙස බලපාන ලදී. උතුරු ඇමෙරිකාවේ සහ යුරෝපයේ කාර්මික සහ මෝටර් රථ අංශයෙහි පැවති උග්‍ර අර්බුදය හේතුවෙන් ටයර් අපනයන පහත වැටීම, රබර් ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනවල අපනයන ආදායම්වල සාමාන්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කිරීමට හේතු විය. දුර්වල වෙළෙඳපොළ තත්වයක් තුළ දී ද නම්‍යශීලීත්වයක් පෙන්නුම් කරමින් අත්මේස් සහ අනෙකුත් අත් ආරක්‍ෂණ අපනයන සාපේක්ෂව වඩා හොඳ ප්‍රතිඵලයක් පෙන්වීය. 2009 වසරේ දී සකස්කළ දියමන්ති හා ස්වර්ණාභරණ අපනයන, බයිසිකල්, විදුලි රැහැන්, කම්බි සහ විදුලි පරිණාමක ආදිය ද සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. 2009 වසරේ දී කාර්මික අපනයනවල සියලුම ප්‍රධාන උප කාණ්ඩවල පහත වැටීමක් පැවැතිය ද, නැව් අපනයනයන්හි යහපත් ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කරමින් අනෙකුත් කාර්මික අපනයන කාණ්ඩයේ ප්‍රමුඛ අපනයනය බවට පත් විය. 2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව නැව් 2 ක් නිෂ්පාදනය කර

අපනයනය කිරීමෙන් ඉපැයූ ආදායම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 57 ක් විය. ඒ අතර, වටිනා සහ අර්ධ වටිනාකම් සහිත මැණික් ගල් වර්ග මෙන්ම අනෙකුත් ඛනිජමය අපනයන හා මිනිරන් අපනයන ආදායම ද අඩුවිය.

ආනයන ක්‍රියාකාරිත්වය

භාණ්ඩවල ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් සහ ආනයනය කළ භාණ්ඩ ප්‍රමාණය යන දෙඅංශයම පහළ වැටීම හේතුවෙන්, 2009 වසරේ දී ආනයන වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 10,207 දක්වා සියයට 27.6 ක තියුණු පසුබෑමක් පෙන්නුම් කරයි. පාරිභෝගික, අන්තර් හා ආයෝජන භාණ්ඩ යන ප්‍රධාන කාණ්ඩ තුනෙහිම ආනයන වියදම් පහත වැටුණි. ලෝකය පුරා පිහිටි ප්‍රධාන ආර්ථිකවල මන්දගාමී වර්ධනය, ඛනිජ තෙල් ඇතුළු වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යයන්හි මිල ගණන් අඩු වීමට මූලික වූ අතර, දේශීය ආර්ථික කටයුතු මන්දගාමී වීම ආනයන භාණ්ඩ ප්‍රමාණය ශීඝ්‍ර ලෙස පහළ යාමට හේතු විය.

කාණ්ඩය	ආනයන සංයුතිය						
	2008 (අ)		2009 (ආ)		වටිනාකම වෙනස (ආ) එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	වර්ධන වේගය (ආ) %	වර්ධනයට වූ දායකත්වය (ආ) %
	වටිනාකම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	දායකත්වය %	වටිනාකම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන	දායකත්වය %			
පාරිභෝගික භාණ්ඩ	2,559.6	18.2	1,971.8	19.3	-587.8	-23.0	15.1
ආහාර හා පාන වර්ග	1,513.0	10.7	1,246.2	12.2	-266.8	-17.6	6.9
සහල්	44.3	0.3	22.9	0.2	-21.4	-48.4	0.6
සීනි	206.4	1.5	218.7	2.1	12.3	5.9	-0.3
තිරිඟු	375.5	2.7	259.3	2.5	-116.2	-30.9	3.0
වෙනත්	886.8	6.3	745.4	7.3	-141.4	-15.9	3.6
අනෙකුත් පාරිභෝගික භාණ්ඩ	1,046.6	7.4	725.6	7.1	-321.0	-30.7	8.3
අන්තර් භාණ්ඩ	8,344.3	59.2	5,669.2	55.5	-2,675.1	-32.1	68.9
බනිත නෙල්	3,368.2	23.9	2,166.6	21.2	-1,201.6	-35.7	30.9
පොහොර	576.6	4.1	193.4	1.9	-383.2	-66.5	9.9
රසායනික ද්‍රව්‍ය	361.4	2.6	312.5	3.1	-48.9	-13.5	1.3
රෙදිපිළි හා ඇඟළුම්	1,702.0	12.1	1,442.0	14.1	-260.0	-15.3	6.7
අනෙකුත් අන්තර් භාණ්ඩ	2,336.1	16.6	1,554.6	15.2	-781.5	-33.5	20.1
ආයෝජන භාණ්ඩ	3,047.9	21.6	2,450.8	24.0	-597.1	-19.6	15.4
යන්ත්‍ර සූත්‍ර සහ උපකරණ	1,330.7	9.4	1,012.8	9.9	-317.9	-23.9	8.2
ප්‍රවාහන උපකරණ	438.8	3.1	436.3	4.3	-2.4	-0.6	0.1
ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය	942.6	6.7	714.5	7.0	-228.1	-24.2	5.9
අනෙකුත් ආයෝජන භාණ්ඩ	335.9	2.4	287.3	2.8	-48.6	-14.5	1.3
වර්ග නොකළ ආනයන	139.4	1.0	114.8	1.1	-24.6	-17.6	0.6
මුළු ආනයන (අ) (ආ)	14,091.2	100	10,206.6	100.0	-3,884.6	-27.6	100.0
වාර්ෂික සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතය (ඉ)	108.33		114.94				

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ප්‍රති ආනයන ඇතුළත් නොවේ
 (ඈ) ගලපන ලද
 (ඉ) විනිමය අනුපාතය : එ.ජ. ඩොලරයට රුපියල්

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ලංකා බනිත නෙල් නීතිගත සංස්ථාව
 ලංකා අයි.ඕ.සී. සමාගම
 සීමාසහිත ප්‍රිමා ලංකා සමාගම
 සීමාසහිත සෙරන්ඩිබ් ෆ්ලාර් මිල්ස් පුද්ගලික සමාගම
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කෙසේවෙතත්, මෙම කාලය තුළ දී අන්තර් භාණ්ඩ හා ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනවල ප්‍රතිශතය අඩු කරමින් මුළු ආනයනවලට සාපේක්ෂව පාරිභෝගික භාණ්ඩ දරන ප්‍රතිශතය සියයට 19.3 දක්වා වර්ධනය විය.

2009 වසරේ දී පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයන වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,972 දක්වා සියයට 23.0 කින් පහත වැටුණි. අඩු ආනයන මිල ගණන් හේතුවෙන් ආහාර සහ කල්පවතින පාරිභෝගික භාණ්ඩ යන කාණ්ඩයන් දෙකෙහිම ආනයන වියදම විශාල වශයෙන් පහත වැටුණි. තිරිඟු ඇට ආනයන මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීම ආහාර සඳහා ආනයන වියදම අඩු වීමට ප්‍රධානතම හේතුව විය. ආනයනය කළ ප්‍රමාණය වැඩි වුවද, තිරිඟු ආනයන වියදම සියයට 30.9 කින් පමණ අඩු විය. නිෂ්පාදනය අඩු වීම හේතුවෙන් ඉහළ නැගුණු දේශීය සහල් මිල පහත හෙළීම සඳහා සහල් ආනයන දිරි ගැන්වීමේ අරමුණින් සහල් ආනයන මත වූ තීරු බදු කිහිපවාරයක් සංශෝධනය කිරීම නිසා වසර අග භාගයේ දී සහල් ආනයන වැඩි වුවද, 2009 වසරේ මුළු සහල් ආනයනය

මෙට්‍රික් ටොන් 523,000 දක්වා සියයට 37.9 කින් පහත වැටුණි. ගෝලීය සැපයුම අඩු වීම හේතුවෙන් පසුගිය දශක තුන තුළ වූ ඉහළම මිල වාර්තා කරමින්, ජාත්‍යන්තර සීනි මිල 2009 වසර තුළ දී ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ ගියේය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2009 වසරේ දී සීනි මිල සියයට 30.6 කින් පමණ ඉහළ ගිය අතර, සීනි ආනයන වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 219 දක්වා සියයට 5.9 කින් ඉහළ ගියේය. 2009 වසරේ දී කිරි නිෂ්පාදන ආනයන වියදම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 166 දක්වා සියයට 44.0 කින් පහත වැටුණු අතර, ආනයන අතුරින් ආසන්න වශයෙන් සියයට 95.0 ක් පමණ කිරි පිටි වලින් සමන්විත විය. කල් පවත්නා පාරිභෝගික භාණ්ඩ කාණ්ඩයෙහි ඇතුළත් වන පෞද්ගලික මෝටර් රථ (සියයට 71.7කින්), මෝටර් සයිකල් (සියයට 22.5 කින්) සහ විදුලි උපකරණ (සියයට 52.7 කින්) සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි.

ප්‍රධාන වශයෙන් බනිත නෙල් නිෂ්පාදන ආනයනයන් සඳහා වූ වියදම අඩුවීම හේතුවෙන්, අන්තර් භාණ්ඩ ආනයන වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන

5.6 සංඛ්‍යා සටහන	ප්‍රධාන ආනයනයන්හි පරිමාවන් (අ)				
	මෙවුන් වෙන් දහස්				
ශීර්ෂය	2005	2006	2007	2008 (අආ)	2009 (ඇ)
සහල්	52	12	88	84	52
1 වන කාර්තුව	43	3	4	41	3
2 වන කාර්තුව	4	2	7	28	3
3 වන කාර්තුව	2	3	3	11	2
4 වන කාර්තුව	3	4	74	4	44
තිරිඟු	864	1,200	952	919	1,026
1 වන කාර්තුව	272	287	204	272	288
2 වන කාර්තුව	191	321	388	312	229
3 වන කාර්තුව	174	331	274	153	220
4 වන කාර්තුව	227	261	87	182	289
සීනි	418	525	481	575	467
1 වන කාර්තුව	49	112	112	163	123
2 වන කාර්තුව	167	137	138	131	110
3 වන කාර්තුව	94	127	118	167	142
4 වන කාර්තුව	108	149	113	114	92
බනිජ තෙල් (බොර තෙල්)	2,008	2,151	1,938	1,853	2,066
1 වන කාර්තුව	586	592	272	229	559
2 වන කාර්තුව	581	535	557	525	417
3 වන කාර්තුව	246	582	559	544	416
4 වන කාර්තුව	595	442	550	555	674
පිරිපහදු බනිජ තෙල්	1,823	2,302	2,314	2,386	2,154
1 වන කාර්තුව	314	540	597	778	409
2 වන කාර්තුව	396	587	646	583	605
3 වන කාර්තුව	711	479	517	465	564
4 වන කාර්තුව	402	696	554	560	576
පොහොර	529	633	569	772	501
1 වන කාර්තුව	168	166	62	125	46
2 වන කාර්තුව	111	203	171	223	109
3 වන කාර්තුව	142	119	131	216	123
4 වන කාර්තුව	107	146	205	208	223

(අ) ගලපන ලද
 (ආ) සංශෝධිත
 (ඇ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රේගුව
 ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව
 ලංකා අයි. ඩී. සී. සමාගම
 සීමාසහිත ප්‍රිමා ලංකා සමාගම
 සීමාසහිත සෙරෙන්ටිබ් ෆ්ලාර් මිල්ස්
 පුද්ගලික සමාගම
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

5,669 දක්වා සියයට 32.1 කින් පමණ පහත වැටුණි. බනිජ තෙල් ආනයන වියදම පෙර වසරට සාපේක්ෂව එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,167 දක්වා සියයට 35.7 කින් පමණ පහත වැටීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි බනිජ තෙල් මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීමයි. 2008 වසරේ දී බැරලයකට එ.ජ.ඩොලර් 97.00 ක් වූ සාමාන්‍ය බොරතෙල් ආනයන මිලට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ, එම මිල, බැරලයකට එ.ජ.ඩොලර් 63.93 ක් විය. කෙසේවෙතත්, ගෝලීය ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග බොර තෙල් මිල ගණන් වසරේ අග භාගය වන විට

ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ඉහළ නැංවිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2009 වසරේ අවසන් කාර්තුවෙහි බොරතෙල් බැරලයක සාමාන්‍ය මිල එ.ජ.ඩොලර් 76.52 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි පැවැති අඩු මිල ගණන් සහ ආනයන පරිමාව අඩුවීම හේතුවෙන් 2009 වසරේ දී පොහොර ආනයන වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 193 දක්වා සියයට 66.5 කින් පහත වැටුණි. 2009 වසරේ දී අපනයන සඳහා අමුද්‍රව්‍ය ලෙස ගැනෙන රෙදිපිළි, දියමන්ති සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයන සඳහා දරන ලද වියදම ද ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි පසුබෑම හේතුවෙන් පහත වැටුණි.

2009 වසරේ දී ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා දරන ලද වියදම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,451 දක්වා සියයට 19.6 කින් පමණ පහත වැටුණි. මෙම අඩුවීම, විශාල වශයෙන් භාණ්ඩ මෙන්ම යන්ත්‍ර සූත්‍ර සහ ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ආනයනවල අඩුවීම තුළින් පෙන්නුම් කරයි. දේශීය ආර්ථික කටයුතුවල පැවති මන්දගාමී ස්වභාවය, ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි බෙහෙවින් බලපෑ අතර, ඒ හේතුවෙන් ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය මෙන්ම යන්ත්‍ර හා උපකරණවලට ඇති ඉල්ලුම අඩු වීම, ඒවායේ ආනයන වියදම්, පිළිවෙළින්, සියයට 24.2 සහ සියයට 23.9 දක්වා මෙලෙස පහත වැටීමට හේතු විය. කෙසේවෙතත්, 2009 අග භාගයේ දී උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල සංවර්ධන කටයුතු සඳහා බර වාහන ආනයනය කිරීම හේතුවෙන්, ප්‍රවාහන භාණ්ඩ ආනයනය සඳහා වියදම ඉහළ ගිය ද, 2009 සම්පූර්ණ වසර සැලකූවිට ප්‍රවාහන භාණ්ඩ ආනයන වියදම සුළු වශයෙන් පහත වැටී ඇත.

වෙළෙඳ ශේෂය

වෙළෙඳ හිඟය 2009 වසරේ දී තියුණු ලෙස සංකෝචනය විය. 2009 වසරේ අපනයන ආදායමේ අඩුවීමක් සිදු වුවද, එම ආදායම අඩුවීමට සාපේක්ෂව ආනයන වියදමෙහි සැලකිය යුතු අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරමින්, 2009 වසරේ දී වෙළෙඳ හිඟය, 2008 වසරේ දී පැවති එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,981 සිට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,122 දක්වා සියයට 47.8 කින් සංකෝචනය විය. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් විට 2009 වසරේ වෙළෙඳ හිඟය සියයට 7.4 ක් දක්වා වර්ධනය විය.

වෙළෙඳ අනුපාතය

අපනයන භාණ්ඩවල මිලට වඩා සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ආනයන භාණ්ඩවල මිල පහත වැටීම හේතුවෙන් 2009 වසරේ දී වෙළෙඳ අනුපාතය සියයට 24.0 කින් වර්ධනය විය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම කෘෂිකාර්මික අපනයන මිල සියයට 3.2 කින් පහත

විශේෂ සටහන ෪

ආර්ථික සංවර්ධනය උදෙසා අපනයන ආනයන බැංකුවල (Exim Bank - එක්සිම් බැංකු) කාර්යභාරය

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

අපනයන- ආනයන බැංකු, පොදුවේ එක්සිම් බැංකු යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන අතර, රටක ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ හා රටවල් අතර, ආයෝජන පහසුකම් ලබාදීමේ අරමුණෙන්, පුළුල් පරාසයක විහිදී පවතින මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ උපකරණ හා සේවාවන් එමගින් සපයනු ලබයි. සාමාන්‍ය වාණිජ බැංකු කටයුතු ඉක්මවා යන කාර්යයන් අරමුණු කරගත් මෙම විශේෂිත ආයතන විසින් තම රටවල ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම පුළුල් කිරීම සඳහා ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ලැබේ. මෙම බැංකුවල අරමුණු මෙන්ම, උපකරණ සහ සේවාවන්ද රටකින් රටකට වෙනස් වුවද, සෑම එක්සිම් බැංකුවක්ම පාහේ පුර්ව නැව්ගත කිරීමේ ණය, ඇසුරුම් ණය, අපනයන මූල්‍ය ණය, කාරක ප්‍රාග්ධන ණය, අපනයන බිල්පත් වට්ටම් කිරීම ආදී වශයෙන් වූ වෙළෙඳ මූල්‍ය පහසුකම් සපයමින් අපනයන දියුණු කිරීමට අනුග්‍රහය දක්වයි. මෙම ආයතන විසින් විදේශීය මූල්‍ය ආයතන, විදේශ රාජ්‍යයන් හා ඒවායේ නියෝජිත ආයතන වෙත ණයට භාණ්ඩ ලබාගැනීමේ පහසුකම් සපයාදීම තුළින් ණය ලබාදෙන රට වෙතින් භාණ්ඩ හා සේවා ආනයනය කිරීමටද දිරිමත් කරනු ලබයි. සමහර එක්සිම් බැංකු මගින් විදේශීය ආයෝජන සහ විදේශීය වත්කම් අත්කර ගැනීමේ ආදියට පහසුකම් සපයන අතර, නිෂ්පාදන, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය හා වෙනත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් වැනි විදේශීය ව්‍යාපෘතීන් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා දේශීය ආයෝජකයින්ට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් ද සපයනු ලැබේ. ඇතැම් එක්සිම් බැංකු විසින් සිදුකරන අනෙකුත් කාර්යයන් අතර, වඩා වැදගත්කමක් ඇති තොරතුරු සැපයීම, උපදේශන සේවා සහ වෙනත් උපකාරක සේවා සැපයීම, අපනයන ණය රක්ෂණය, ජාත්‍යන්තර ඇප සහතික ලබාදීම, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම පහසුකිරීම සඳහා ණයවර ලිපි ලබාදීම ආදිය ද ඇතුළත්ය.

සංවර්ධිත මෙන්ම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් විසින් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මූල්‍යනය සහ සංවර්ධනය කිරීම සඳහා එක්සිම් බැංකු පිහිටුවනු ලැබ ඇත. ප්‍රථම එක්සිම් බැංකුව ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය විසින් 1935 වසරේ දී US Exim නමින් ස්ථාපනය කරන ලදී. මෙය අනුගමනය කරමින් ජපානය හා කොරියාව වැනි රටවල් විසින් ද 1950 වසරේ දී හා 1976 වසරේ දී පිළිවෙලින් Exim Japan හා Exim Korea නමින් එක්සිම් බැංකු පිහිටුවන ලදී. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම වැඩි වශයෙන් සංවර්ධිත රටවල් අතර සිදුවුවත්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් විසින් සිදුකරන වෙළෙඳ භාණ්ඩ ගනුදෙනු ප්‍රතිශතය පසුගිය දශක දෙක මුළුල්ලේ ඉහළ යමින් පවතී. 1982 මාර්තු මාසයේ දී ඉන්දියාව විසින් ස්ථාපිත කරන ලද එක්සිම් බැංකුව, Exim Bank of India

සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක් විසින් ස්ථාපිත කළ මුල්ම එක්සිම් බැංකු අතුරින් එකකි. ඉන් අනතුරුව නයිජීරියාව, මැලේසියාව, තුර්කිය, තායිලන්තය හා චීනය වැනි රටවල් විසින් ද එක්සිම් බැංකු ස්ථාපනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රජය විසින්ද විවිධ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ඉන්දියාව, චීනය, කොරියාව, හංගේරියාව සහ මැලේසියාව වැනි රටවල්වල එක්සිම් බැංකු වෙතින් විදේශීය ණය සහ ණය පහසුකම් ගණනාවක්ම ලබා ගෙන ඇත.

ගෝලීය වෙළෙඳාම තුළ ආසියාවෙහි දායකත්වය ඉහළයාම ගෝලීය ආර්ථික විකාශනයෙහි ප්‍රධාන බලවේගයක් වී ඇත. සාමය ස්ථාපිත වීම නිසා ශ්‍රී ලංකාවට ඉදිරි වසර කිහිපය තුළ ශීඝ්‍ර ආර්ථික වර්ධනයකට අවස්ථාව සැලසී ඇති බැවින්, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය සහ ගෝලීය ආර්ථිකය අතර ඇති සබඳතා ශක්තිමත් කිරීම ඉතා වැදගත්ය. ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ලෝකයේ සෙසු රටවල් සමග ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම සහ ආයෝජනය දිරිගැන්වීම, මූල්‍යනය කිරීම හා ඒ සඳහා පහසුකම් සැපයීම තුළින් අපනයන-ආනයන බැංකුවකට ඵලදායී කාර්යභාරයක් ඉටු කළහැකිය. ඒ අනුව, අපනයනකරුවන්ට සහ ආනයනකරුවන්ට මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීමෙන් ජාත්‍යන්තරව භාණ්ඩ, සේවා හා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳාම දිරිමත් කිරීම තුළින් රටෙහි සංවර්ධනය වැඩිකිරීමෙන් එමගින් සේවා නියුක්තිය සහ මූර්ත ආදායම වැඩි කිරීමෙන් අරමුණු ඇතිව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් එක්සිම් බැංකුවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා මූලික කටයුතු ආරම්භ කොට ඇත.

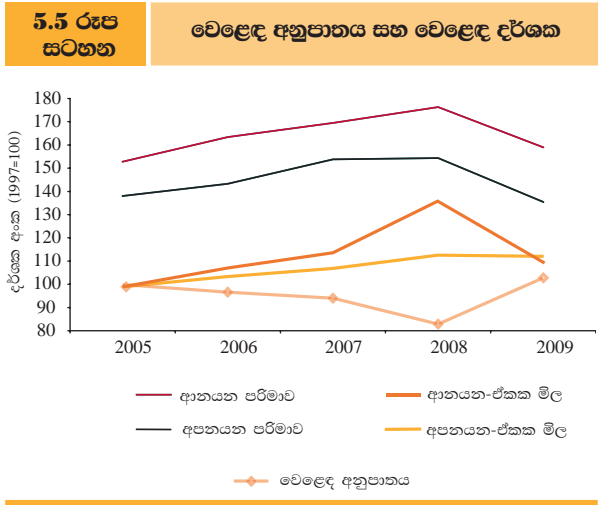
සාමාන්‍යයෙන්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම සඳහා පහසුකම් ලබාදීම පිණිස ස්ථාපිත කර ඇති වෙනත් ආයතන හෝ වෙනත් ණය දෙන ආයතන සමග එක්සිම් බැංකු තරඟ නොකරයි. නියාමන ආයතනය විසින් බැංකු ආයතන වෙත ලබාදී ඇති පොදු නීති රෙගුලාසිවලට අනුකූලව මෙම ආයතනද තම ක්‍රියාකාරකම් ඉටුකරනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෙළෙඳ ණය ලබාදෙන වාණිජ බැංකුවලට අමතරව, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම සඳහා සීමිත වශයෙන් පහසුකම් සපයන ශ්‍රී ලංකා අපනයන සංවර්ධන මණ්ඩලය (EDB) ශ්‍රී ලංකා අපනයන ණය රක්ෂණ සංස්ථාව (SLEIC) වැනි ආයතන කිහිපයක් ද ඇත. යෝජිත එක්සිම් බැංකුව විසින් මුල් වසර කිහිපය තුළදී නිෂ්පාදන කේන්ද්‍රගත ප්‍රවේශයක් ලබාගන්නා අතර, ක්‍රමානුකූලව, දැනට පවතින ආයතනයන්වල විෂය පථයට අඩංගු නොවන ඕනෑම ආකාරයක වෙළෙඳ ණය අවශ්‍යතාවයක් ඉටුකිරීම සඳහා උපකරණ සහ සේවාවන් ගණනාවක් ඉදිරිපත් කරමින් පාරිභෝගික කේන්ද්‍රගත ප්‍රවේශයක් ලබාගැනීමට අපේක්ෂිතය.

සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයෙහි විවිධ අවස්ථාවන්හිදී අපනයනකරුවන්ට සහ ආයෝජකයන්ට සහාය දැක්වීමට එක්සිම් බැංකුවට හැකියාව තිබේ. කෙටිකාලීනව, විවිධාකාර වූ කෙටිකාලීන මූල්‍ය උපකරණ හරහා අපනයනකරුවන්ට ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන ධාරිතාවය පුළුල් කිරීමට සහ අපනයන වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය සඳහා සහාය දැක්වීමට එයට හැකියාව තිබේ. මැදිකාලීනව, නිෂ්පාදන ධාරිතාවය වැඩි කරගැනීමට අවශ්‍ය නව තාක්ෂණය උපයෝගී කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සම්පත් ලබාදීම තුළින් සහ අපනයන සේවා ව්‍යාපෘතීන් දිරිගැන්වීම තුළින් අපනයනකරුවන්ට සහාය වීමට ද එයට හැකියාව ඇත. දිගුකාලීනව අපනයනයට අනුග්‍රහය දක්වන පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ක්‍රියාවලි සඳහා මුදල් යෙදවීම තුළින් ද, දැනුම වර්ධනයට සහ වෙළෙඳපොළ පුළුල් කර ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු සහ උපදෙස් ලබාදීම මගින් ද මූල්‍යනය සැපයීමට අතිරේකව වෙළෙඳ කටයුතුවලට පහසුකම් සැපයීමට එක්සිම් බැංකුවට හැකියාව තිබේ.

එක්සිම් බැංකුවක් මගින් ලබාදෙන පහසුකම් හරහා ශ්‍රී ලංකාවට සැලකිය යුතු ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණයක් අත්කර ගත හැකිය. රජයේ සහාය ලබාගෙන ඇති අනෙකුත් රටවල තරගකරුවන් සමග සම මට්ටමේ සිටිමින් විදේශීය වෙළෙඳපොළේ තරග කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනකරුවන්ටද හැකි වනු ඇත. තවද, විදේශීය රටවල යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය පුළුල් කිරීමට මෙන්ම කර්මාන්ත හා ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම සඳහා අවශ්‍ය යෙදවුම් මිලදී ගැනීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම් සපයමින් සේවා අපනයන දිරිගැන්වීමද එක්සිම් බැංකුව විසින් සිදුකරනු ඇත. පරිභ්‍වක හා යාන්ත්‍රික ඉපේනේරුවරුන් වැනි ඉහළ අධ්‍යාපන මට්ටමක් සහිත වෘත්තිකයන් සඳහා රැකියා අවස්ථා ඇතිකිරීමට ද මෙයට හැකිවනු ඇති අතර, එමගින් රටට විදේශ විනිමය ලැබීම වැඩිකර ගැනීමට ද හැකිවනු ඇත. එබැවින්, එක්සිම් බැංකුවක් පිහිටුවීම මගින් වෙළෙඳාම හා ආයෝජනය හරහා රටෙහි සංවර්ධන අවස්ථා වැඩිවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

වැටීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, අපනයන මිල ගණන් සියයට 0.4 කින් පමණ පහත වැටුණි. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි රබර්, පොල් නිෂ්පාදිත, එළවළු, පළතුරු සහ කුළුබඩුවල මිල ගණන් වසර තුළ දී පහත වැටුණි. කෙසේවෙතත්, ගෝලීය සැපයුම් බාධකවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා තේ අපනයනවල සාමාන්‍ය මිල 2008 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ සිට අඛණ්ඩව ඉහළ ගොස් 2009 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ඉහළම අගය වාර්තා කරන ලදී. වසරේ අවසන් මාස දෙක තුළ දී මිලෙහි සුළු අඩු වීමක් වාර්තා විණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2009 වසරේ දී තේ අපනයන මිල දර්ශකයේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය අගය සියයට 1.8 කින් ඉහළ ගියේය. ඒ අතර වෙළෙඳ දර්ශකය මගින් දක්වන ආකාරයට ඇඟළුම් සහ රෙදිපිළි අපනයන මිල සියයට 1.6 ක පහත වැටීමක් පිළිබිඹු කරන ලදී.

සෑම ප්‍රධාන ආනයන කාණ්ඩයකම මිල අඩුවීම පෙන්නුම් කරමින් සමස්ත ආනයන මිල සියයට 19.7 කින් පමණ පහළ වැටුණි. පාරිභෝගික භාණ්ඩ අතුරින් තිරිඟු පිටි සහ සහල් මිල ගණන් විශාල ලෙස පහත වැටුණු අතර, ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි සැපයුම අඩුවීම හේතුවෙන් සීනි සහ පරිප්පු මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් බොරතෙල් මිල සියයට 34.1 කින් පහත වැටීම හේතුවෙන් අන්තර් භාණ්ඩවල සාමාන්‍ය මිල සියයට 21.2 කින් පමණ පහත වැටුණි. පොහොර ආනයන මිල ද සියයට 51.1 කින් පහළ වැටුණි. මෙම උපනතියට අනුරූපව අන්තර් භාණ්ඩවල අනෙකුත් සියලුම උප කාණ්ඩවල මිල ගණන් ද විශාල ලෙස අඩු විය. සෑම උප කාණ්ඩයකම පාහේ මිල අඩුවීම පෙන්නුම් කරමින් ආයෝජන භාණ්ඩ මිල ගණන් ද 2009 වසරේ දී සියයට 14.1 කින් පමණ පහත වැටුණු අතර, ගෝලීය ඉල්ලුමේ අඩුවීම ඒ සඳහා විශාල ලෙස හේතු විය. කෙසේවෙතත්, අනෙකුත් ආයෝජන භාණ්ඩයන්ට සාපේක්ෂව විශේෂයෙන් සිමෙන්ති ඇතුළුව ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ආනයන මිල ගණන් විශාල ලෙස පහත වැටුණි.

වෙළෙඳ දිශාව

බටහිර රටවල් 2009 වර්ෂයේ දී ද ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සඳහා ප්‍රධාන ගැනුම්කරුවන් වූ අතර, ආසියානු රටවල් ශ්‍රී ලංකාවේ ආනයන සඳහා ප්‍රධාන ලෙස දායක විය. 2009 වසරේ ද ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයනවලින් විශාල ප්‍රමාණයක් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයට සහ එක්සත් රාජධානියට යවනු ලැබූ අතර,

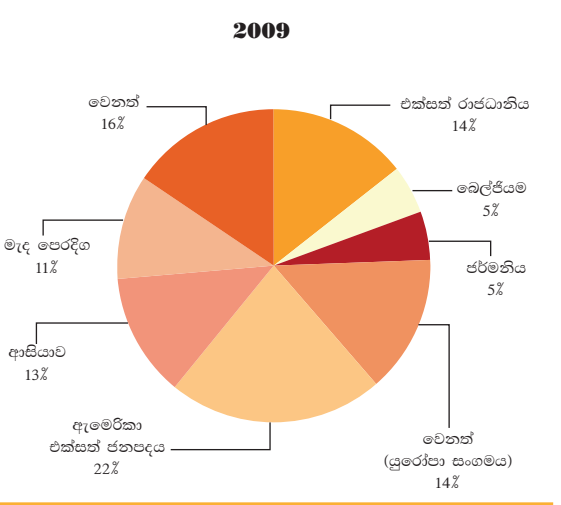
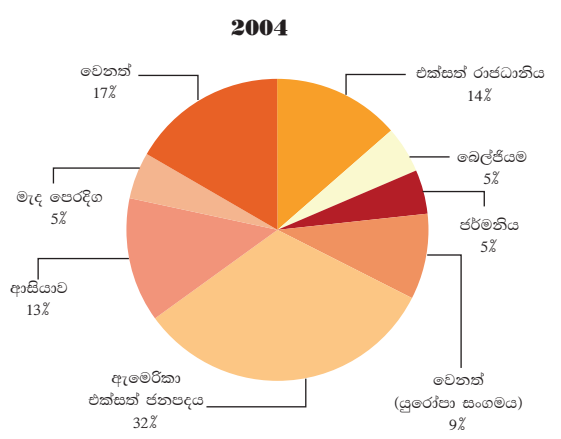
5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

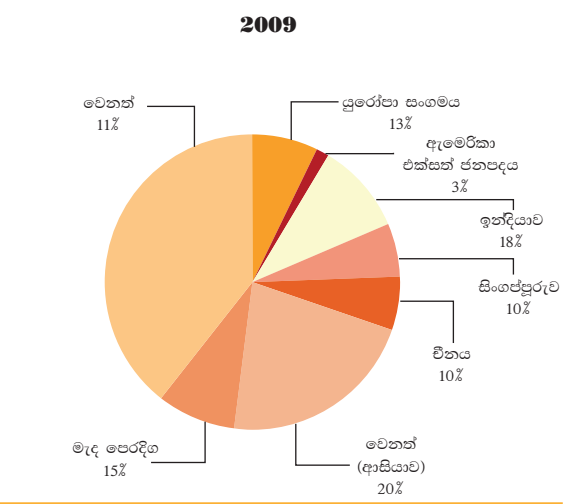
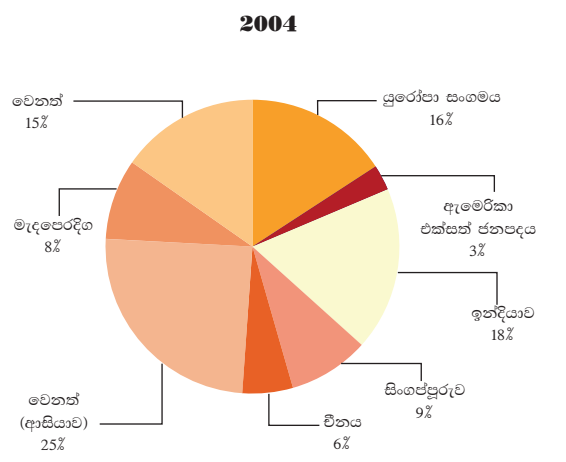
පිළිවෙලින් ඉන්දියාව, සිංගප්පූරුව සහ චීනය යන රටවලින් ප්‍රධාන වශයෙන් ආනයනය කරනු ලැබීය. 2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආනයන වලින් ආසන්නව සියයට 17.8 කට දායක වෙමින් ඉන්දියාව මෙරට විශාලතම වෙළෙඳ හවුල්කරුවා බවට පත් විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයනවලින් සියයට 22.2 කට දායක වෙමින් ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය ප්‍රධානම අපනයන වෙළෙඳපොළ වූ අතර, එක්සත් රාජධානිය සහ ඉතාලිය අනෙකුත් ප්‍රධාන අපනයන වෙළෙඳපොළ විය. මෙම වෙළෙඳපොළ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම අපනයනය කරනු ලබන්නේ රෙදිපිළි සහ ඇඟළුම්ය. එක්සත් රාජධානියට (සියයට 14.4) අමතරව යුරෝපා රටවල් අතුරින් ඉතාලිය (සියයට 6.2), බෙල්ජියම්-ලක්සම්බර්ග් (සියයට 5.1) සහ ජර්මනිය (සියයට 4.9) අපනයන වෙළෙඳපොළ කුළු ප්‍රමුඛස්ථානයන් අඛණ්ඩව රඳවා ගන්නා ලදී. මෙරට

5.6 රූප සටහන අපනයන වෙළෙඳ දිශාව

5.7 රූප සටහන ආනයන වෙළෙඳ දිශාව

නිෂ්පාදිත රෙදිපිළි හා ඇඟළුම් අතුරින් ආසන්න වශයෙන් සියයට 16.9 ක් පමණ ජර්මනියට සහ ඉතාලියට අපනයනය කරන අතර, සකස් කරන ලද දියමන්තිවලින් සියයට 75.8 ක් පමණ දියමන්ති සඳහා ලෝකයේ ප්‍රධානතම වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානයක් වන බෙල්ජියම්ට අපනයන කරනු ලැබීය. 2000 වර්ෂයේ ක්‍රියාත්මක කරන ලද ඉන්දු ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඉන්දියාවට අපනයනය කිරීම සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වූ අතර, පසුව 2009 දී එය ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයන වලින් සියයට 4.5 ක් විය. 2009 වසරේදී ද නොකඩවා ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම නේ අපනයන ගැනුම්කරුවන් බවට පත් වූ රුසියාව සහ ඉරානය මුළු නේ අපනයනවලින් පිළිවෙලින් සියයට 15.1 කට සහ සියයට 10.9 කට දායක විය. එක්ව ගත්කළ, මැද පෙරදිග කලාපය ශ්‍රී ලංකාවේ නේ අපනයන සඳහා වඩාත්ම වැදගත් වෙළෙඳපොළ වේ.

2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආනයනවලින් සියයට 17.8 කට පමණ දායක වෙමින් ඉන්දියාව නොකඩවාම ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම ආනයන ප්‍රභවය බවට පත් විය. පිරිපහදු කරන ලද බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත, බයිසිකල් සහ ත්‍රිරෝද රථ ඉන්දියාවෙන් කළ ආනයන අතර ප්‍රධාන භාණ්ඩ වේ. සිංගප්පූරුව හා චීනය පිළිවෙලින් දෙවන හා තෙවන විශාලතම ආනයන ප්‍රභවයන් විය. සිංගප්පූරුවෙන් පොහොර හා බනිජ තෙල් නිෂ්පාදිත ද චීනයෙන් කපු පිළි ද ප්‍රධාන වශයෙන් ආනයනය කරන ලදී. ඉරානය සහ හොංකොං පිළිවෙලින් සිවුවන සහ පස්වන ආනයන ප්‍රභවයන් වූ අතර, එම රටවලින් ප්‍රධාන වශයෙන් බොර තෙල් සහ රෙදිපිළි ආනයනය කරන ලදී.

5.4 සේවා වෙළෙඳාම, ආදායම්, ජංගම සංක්‍රාම සහ ජංගම ගිණුමේ ශේෂය

සේවා වෙළෙඳාම

යුදමය ව්‍යාපාරික පරිසරය නිමා වීමත් සමග වර්ධනය වූ දේශීය ව්‍යාපාරික පරිසරය සහ ගෝලීය ආර්ථිකයේ ක්‍රමිකව සිදු වූ යළි පිබිදීම හේතුවෙන්, 2009 වසර තුළදී සේවා ගිණුමේ අතිරික්තයක් වාර්තා විය. ප්‍රවාහන, සංචාරක, විදුලි සංදේශ සහ ඉදිකිරීම් සේවා යනාදී අංශයන්හි මන්දගාමීත්වය හේතුවෙන් 2009 වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළ දී සමස්ත සේවා අංශයේ අතිරික්තය සීඝ්‍ර ලෙස පහත වැටුණ ද, වසරේ දෙවන භාගය තුළදී සේවා අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ සිදු වූ වර්ධනය හේතුවෙන්, 2009 වසර සඳහා සේවා ගිණුමේ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 391 ක අතිරික්තයක් වාර්තා විය.

ප්‍රවාහන සේවා

සේවා ගිණුමේ ප්‍රමුඛතම අංශය වන ප්‍රවාහන සේවාවන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී පසුබෑමට ලක් වුවද, වසරේ දෙවන භාගයේ දී සතුටුදායක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. 2008 වසරේ මුල් භාගය හා සැසඳීමේ දී 2009 වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී මගී ගාස්තු, නැව් කුලී සහ අනෙකුත් වරාය හා ගුවන්තොටුපොළ ආශ්‍රිත සේවාවන්ගෙන් සමන්විත ප්‍රවාහන සේවා සඳහා දළ ලැබීම්, සියයට 19 කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගියේය. කෙසේ නමුත්, වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී ප්‍රවාහන අංශයේ සියළුම උප අංශයන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය සතුටුදායක මට්ටමක පැවති බැවින් වර්ෂය තුළදී ප්‍රවාහන සේවා සඳහා වූ දළ ලැබීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 865 ක් ලෙස වාර්තා විය. එසේ වුවද, සමස්තයක් වශයෙන් පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2009 වසර තුළදී ප්‍රවාහන සේවා අංශයේ දළ ලැබීම්වල

5.7 සංඛ්‍යා සටහන	ඉද්ධ සේවා, ආදායම් සහ ජංගම සංක්‍රාම (අ)			
	එ.ජ.ඩොලර් මිලියන		රුපියල් මිලියන	
	2008	2009(අ)	2008	2009 (අ)
1. ප්‍රවාහන සේවා	298	235	32,335	26,822
2. සංචාරක සේවා	-86	-61	-9,297	-7,094
3. විදුලි සංදේශ සේවා	26	26	2,756	3,004
4. පරිගණක සහ තොරතුරු සේවා	230	245	24,917	28,161
5. ඉදිකිරීම් සේවා	35	34	3,774	3,936
6. රක්ෂණ සේවා	22	28	2,337	3,247
7. වෙනත් ව්‍යාපාරික සේවා	-109	-100	-11,757	-11,450
8. රජයේ වියදම් (අන් තැනක සඳහන් නොවන)	-14	-16	-1,508	-1,846
මුළු ඉද්ධ සේවා	401	391	43,557	44,780
1. සේවක වන්දි ගෙවීම්	-14	-11	-1,483	-1,233
2. සෘජු ආයෝජන ආදායම්	-464	-223	-50,256	-25,573
3. පොලී සහ අනෙකුත් ගෙවීම්	-495	-254	-53,293	-29,007
මුළු ඉද්ධ ආදායම	-972	-488	-105,032	-55,814
1. පෞද්ගලික	2,565	2,927	277,711	336,578
2. මධ්‍යම ආණ්ඩුව	101	77	10,928	8,920
මුළු ඉද්ධ ජංගම සංක්‍රාම	2,666	3,005	288,639	345,498

(අ) මෙම ඉදිරිපත්කිරීම් ගෙවුම් තුළින් අන්පොතෙහි 5 වන සංශෝධනය (1993) ට අනුරූපව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල මගින් ජාත්‍යන්තරව අනුගමනය කරන ආකාරයට සැසඳෙන ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇත.
(ආ) තාවකාලික

සියයට 13.5 ක අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණි. මේ අතර, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම මන්දගාමී වීම සහ ශ්‍රී ලාංකිකයින් විනෝදය, රැකියා සහ අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා පිටරට දී කරන ලද වියදම් අඩු වීම හේතුවෙන් ප්‍රවාහන සේවා යටතේ වූ ගෙවීම් සියයට 10.1 කින් පහත වැටුණි.

පෙර වසරට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී මගී ගාස්තු මත වූ දළ ලැබීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 404 ක් දක්වා සියයට 12.3 කින් පහත වැටුණි. ව්‍යාපාර කටයුතු හා විනෝදය පිණිස ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන මගීන් ප්‍රමාණය වසරේ දෙවන භාගය තුළදී ඉහළ ගිය ද, ඉන්ධන අධිභාරය ඉවත් කිරීම නිසා 2009 වසරේ දී ගුවන් ගමන් ගාස්තු අඩු වීම හේතුවෙන් 2008 වසරේ දෙවන භාගයට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී ගුවන් ගමන් ගාස්තු වෙනුවෙන් ලද දළ ලැබීම් පහත වැටුණි.

ලෝක ආර්ථිකයේ පසුබෑම හේතුවෙන් වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී, නැව් කුලී සහ වරාය හා ගුවන්තොටුපොළ ආශ්‍රිත අනෙකුත් සේවාවන් මත වූ දළ ලැබීම්වල යම් පසුබෑමක් දක්නට ලැබුණු නමුත් වසරේ දෙවන භාගය තුළදී එම උප අංශයෙහි යථා තත්ත්වයට පත් වීමක් දක්නට

ලැබුණි. ආසියානු කලාපයේ සහ ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල්හි විදේශීය වෙළෙඳාමේ දක්නට ලැබුණු පසුබැසීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වරායවල් මගින් මෙහෙය වූ වෙළෙඳ පරිමාවන්හි අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණි. කෙසේ නමුත්, අභ්‍යන්තර ගැටුම්කාරී තත්ත්වය නිමා වීමත් සමග කොළඹ වරාය වෙත පැමිණි නැව් ප්‍රමාණයෙහි වැඩිවීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, එමගින් ඉන්ධන සැපයීම ඇතුළු වරාය ආශ්‍රිත අනෙකුත් සේවා සැපයීමේහි වර්ධනයක් ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී සියයට 32.3 කින් පමණ පහත වැටුණු නැව් කුලී සහ වරාය හා ගුවන්තොටුපොළ ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වූ දළ ලැබීම්, ඉන්පසු යම්තාක් දුරකට වර්ධනය වී 2009 වසර සඳහා සමස්තයක් වශයෙන් සියයට 14.5 කින් පමණ පහත වැටීමක් වාර්තා කළේය.

දැනට පවතින වරායවල් වැඩිදියුණු කිරීම සහ නව වරායන් ගොඩනැංවීම තුළින් මැදි කාලීන වශයෙන් වරායවල් සම්බන්ධ කටයුතු විශාල දියුණුවක් ලබාගනු ඇතැයි අපේක්ෂිත අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර නාවික වෙළෙඳාම් කටයුතුවල පැවැත්ම ශක්තිමත්ව තහවුරු වනු ඇත. ජාත්‍යන්තර නැව් මාර්ගවලට සම්පව පිහිටි යෝජිත හම්බන්තොට වරායේ පළමු අදියර 2011 දී නිම කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. මෙමගින් තොග සහ සාමාන්‍ය බහලු විශාල ප්‍රමාණයක් හැසිරවීමට ඇති හැකියාව නිසා විදේශ විනිමය ප්‍රවාහ තව තවත් ජනනය කර ගැනීමේ සහ රැකියා උත්පාදනය කිරීමේ අවස්ථාවන් ද එළඹෙනු ඇත. නාවික ගැටුම්, ත්‍රස්තවාදය සහ අනෙකුත් නැව් ආශ්‍රිත උවදුරු පිළිබඳව ලන්ඩනයේ ලොයිඩ්ස් සංගමය¹ (Society of Lloyd's of London) විසින් පවත්වාගෙන යන “උවදුරු කලාප” (Listed Areas) ලැයිස්තුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව ඉවත් කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර, එමගින් විදේශීය ආයෝජන සහ නාවික වෙළෙඳාම සඳහා වඩාත් හිතකර පරිසරයක් ඇති වීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ වරායවල් වෙත ආකර්ෂණය වන නැව් ප්‍රමාණය වැඩිවනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ.

විදේශ ගමන් සහ සංචාරක සේවා

රට තුළ පැවති යුදමය වාතාවරණය අවසන්වීම, ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ගමන් සහ සංචාරක කර්මාන්තයෙහි නව දැක්මක් ඇති කළේය. පෙර වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදය සමග

සසඳන විට වසරේ මුල් මාස කිහිපයක් තුළ සංචාරක පැමිණීමේවල ශීඝ්‍ර අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ ද, සංචාරක පැමිණීමේවල වාර්ෂික වර්ධනය සියයට 2.1 ක් විය. වසරේ පළමු මාස 05 තුළ සංචාරක පැමිණීම් සාමාන්‍ය වශයෙන් සියයට 18.3 කින් පමණ පහත වැටුණු අතර, 2009 මැයි මාසයේ දී යුදමය වාතාවරණය නිමාවීමත් සමගම, ඉතිරි මාස 07 ක කාලය තුළ දී පෙර වසරේ එම කාලයට සාපේක්ෂව සියයට 20.4 ක පමණ සැලකිය යුතු ඉහළ මට්ටමක සාමාන්‍ය වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. රට තුළ පැවැති වාතාවරණය වෙනස්වීමෙන් අනතුරුව ඇතැම් රටවල් විසින් නිකුත් කර තිබූ අයහපත් සංචාරක උපදේශ ලිහිල් කිරීම හෝ ඉවත් කර ගැනීම සිදුවිය. 2009 වසර සඳහා වැඩිම සංචාරක පැමිණීම් ඉන්දියාවෙන් (83,634) වාර්තා වූ අතර, ඉන් අනතුරුව පිලිවෙලින් එක්සත් රාජධානිය (81,594), මාලදිවයින (31,916) සහ ජර්මනිය (29,654) වැඩිම සංචාරක පැමිණීම් වාර්තා විය. මැද පෙරදිග රටවල්, ප්‍රංශය, ඕස්ට්‍රේලියාව, සිංගප්පූරුව සහ මැලේසියාව ආදී රටවල් වලින් ද සංචාරක පැමිණීම්වල වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. සංචාරකයන් අතුරින් සියයට 80.0 කට ආසන්න පිරිසක් නිවාඩු ගතකිරීම සහ විනෝදාස්වාදය සඳහා පැමිණි අතර සියයට 8.6 ක පමණ පිරිසක් ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා පැමිණ ඇත. ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදය සහ සුකර උණ වැනි බෝවෙන රෝග සමහර රටවල පැතිරීම නිසා 2009 වසර තුළදී පුද්ගලයින්ගේ සංචාරයන්ට බාධා ඇති විය.

2009 වසරේ සංචාරක ඉපැයීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 350 දක්වා සියයට 2.2 කින් වර්ධනය විය. ගැටුම්කාරී අවධිය තුළ දී සියයට 40 කින් පමණ අඩු වූ හෝටල් කාමර උපයෝජන අනුපාතය වසර අවසන් වන විට ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය. ඉල්ලුම ඉහළයාම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ තරු පන්තියේ හෝටල්වල ආහාර, පාන සහ නවාතැන් සඳහා වන අයකිරීම් ඉහළ නංවන ලදී. කෙසේවෙතත්, සමාන සංචාරක රටවල් හා සංසන්දනය කරන විට ශ්‍රී ලංකාව දැඩි තරගකාරී තත්ත්වයක පවතී. 2004 වසරේ දී පැවති වාර්තාගත සංචාරක පැමිණීම් ගණන වන 566,000 අභිබවා යමින් 2010 වසරේ දී පැමිණෙන සංචාරකයින් සංඛ්‍යාව 575,000 දක්වා සියයට 28.4 ක වර්ධනයක් සිදුවනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන බැවින්, එම අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට හෝටල් කාමර සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීමටත්, සංචාරක කර්මාන්තය හා සම්බන්ධ යටිතල පහසුකම් ඉහළ නැංවීමටත් අවශ්‍ය ක්‍රමෝපායන් ඉදිරියේ දී ක්‍රියාවට නංවනු ඇත. සංචාරක කර්මාන්තයන් ඉහළ ආදායමක් ලබාගත හැකිවීම සැලකිල්ලට ගනිමින්, යුද්ධයෙන් බලපෑමට ලක්වූ උතුරු හා

¹ ලන්ඩනයේ ලොයිඩ්ස් රක්ෂණ සංගමය ලෝකයේ පැරණිතම සහ වඩාත් ක්‍රියාකාරී රක්ෂණ වෙළෙඳපොළ ලෙස සැලකේ.

ශීර්ෂය	සංචාරක ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය					වර්ධන වේගය (%)	
	2005	2006	2007	2008 (අ)	2009 (ආ)	2008 (අ)	2009 (ආ)
සංචාරක පැමිණීම් (සංඛ්‍යාව)	549,308	559,603	494,008	438,475	447,890	-11.2	2.1
විනෝදාස්වාදය	382,321	392,766	331,238	321,079	358,188	-3.1	11.6
ව්‍යාපාර	92,879	96,981	52,116	37,261	38,473	-28.5	3.3
වෙනත්	74,108	69,856	110,654	80,135	51,229	-27.6	-36.1
සංචාරක රාත්‍රී ගණන (දහස්)	4,754	5,793	4,940	4,166	4,076	-15.7	-2.2
කාමර උපයෝජන අනුපාතය (%)	45.4	47.8	46.2	43.9	48.4	-5.0	10.3
දළ සංචාරක ලැබීම් (රු. මිලියන)	43,151	42,586	42,571	37,094	40,133	-12.9	8.2
ඒක පුද්ගල සංචාරක ලැබීම් (රු.)	66,223	76,100	86,175	84,598	83,740	-1.8	-1.0
මුළු සේවා නියුක්තිය (සංඛ්‍යාව)	125,004	133,558	145,239	124,456	125,153	-14.3	0.6
සෘජු	52,085	55,649	60,516	51,857	52,147	-14.3	0.6
වක්‍ර	72,919	77,909	84,723	72,599	73,006	-14.3	0.6

(අ) සංශෝධිතයි
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

නැගෙනහිර පළාත් මෙන්ම දිවයිනෙහි වෙනත් තෝරාගත් ප්‍රදේශ ද ප්‍රධාන සංචාරක ප්‍රදේශ ලෙස දියුණු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන අධිකාරිය (SLTDA) පියවර ගෙන ඇත. දිවයිනේ පවතින අනඝර්ෂණීය වෙරළ තීරයන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති ආරුගම් බොක්ක, පාසිකුඩා සහ ත්‍රිකුණාමලය ආදී නැගෙනහිර පළාතේ ඇති වෙරළාශ්‍රිත නගර, විනෝදාස්වාදය සපයන ප්‍රධානතම මධ්‍යස්ථාන බවට පත්කිරීමට රජය අපේක්ෂා කරයි. කල්පිටිය සහ තෝරාගත් අනෙකුත් දූපත් කිහිපයක් ද ආකර්ෂණීය සංචාරක නැවතුම්පොළවල් බවට සංවර්ධනය කිරීමට අපේක්ෂිතය. තවද, විවිධ මට්ටම්වල සංචාරකයන්ට සුදුසු වන පරිදි ඔවුන්ට පහසුකම් සැලසීම සඳහා විවිධ වූ සැණකෙළි ගණනාවක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම ද ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන මණ්ඩලය මගින් සිදු කෙරේ.

විදුලි සංදේශ සහ තොරතුරු තාක්ෂණ සේවා

2009 ප්‍රථම භාගය තුළදී විදුලි සංදේශ සේවා මත වූ දළ ඉපැයීම්හි අඩු වීමක් දක්නට ලැබුණු නමුදු, ලෝක ආර්ථිකය ක්‍රමිකව යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග වසරේ දෙවන භාගය තුළදී මෙම අංශය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්හි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. එසේ නමුත්, 2009 වසර සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල විදුලි සංදේශ සේවා මත වූ දළ ඉපැයීම් හා දළ ගෙවීම් පිළිවෙලින් සියයට 1.0 ක් හා 2.7 ක් වශයෙන් මද පසුබෑමකට ලක්විය. මෑත කාලීනව විශාල වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලද ජංගම දුරකථන කර්මාන්තය ඇතුළත් ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලි සංදේශ කර්මාන්තය තවදුරටත් වර්ධනය වීමෙහි විශාල ශක්‍යතාවක් පෙන්නුම් කරයි. යෝජිත ශ්‍රී ලංකා ස්පේස්

ඒජන්සිය (Sri Lanka Space Agency) පිහිටුවීමෙන් පසු වන්දිකා තාක්ෂණය ලබාගැනීමට සැලසුම් කර ඇති අතර, එමගින් විදුලි සංදේශ කර්මාන්තය තුළ පවතින වර්ධන අවස්ථාවන් නිසි ලෙස ග්‍රහණය කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාව සතු උපරිම විභවතාවන් යොදා ගැනීමට හැකිවනු ඇත. තාක්ෂණික නව්‍යකරණය සමග ජාත්‍යන්තර සෘජු දුරකථන ඇමතුම් භාවිතය, අධිවේගී අන්තර්ජාල පහසුකම්, වන්දිකා සහ විදුලි රැහැන් ආශ්‍රිත රූපවාහිනී පහසුකම් භාවිතයේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, විදුලි සංදේශ සේවා ආශ්‍රිත ගෙවීම්හි ද වර්ධනයක් අපේක්ෂා කෙරේ.

පරිගණක මෘදුකාංග සහ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම (BPO) සහ දැනුම පදනම් කරගත් ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිර මූලාශ්‍ර වෙත පැවරීම (KPO) ඇතුළු තොරතුරු තාක්ෂණය පදනම් කරගත් අනෙකුත් සේවා (ITES) අපනයනය ඉහළ වර්ධන ශක්‍යතාවක් ඇති අංශයක් ලෙස තවදුරටත් කැපී පෙනුණි. මනා සුදුසුකම් ලත් තොරතුරු තාක්ෂණ ඉංජිනේරුවරුන්ගේ ශ්‍රමය ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව, සාක්ෂරතාවය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, ඉංග්‍රීසි භාෂා දැනුම ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, තොරතුරු තාක්ෂණය වර්ධනය සඳහා ශක්තිමත් නීතිමය රාමුවක් පැවතීම සහ ජාත්‍යන්තර විදුලි සංදේශ කටයුතු සඳහා පැවති බාධක ලිහිල් කිරීම යන සාධක හේතුවෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය සහ තොරතුරු තාක්ෂණය පදනම් කරගත් අනෙකුත් සේවා සැපයීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට තරගකාරී වාසිදායක තත්ත්වයක් පවතී. මෙම අංශය, එහි ප්‍රධාන වෙළෙඳපොළවල් වන යුරෝපය සහ උතුරු ඇමෙරිකාවෙහි ආර්ථික පසුබෑම

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

හමුවේ වුවද, සියයට 6.5 ක ආන්තික වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය.

ආදායම් ලැබීම් සහ ගෙවීම්

2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 972 ක හිඟයක් වාර්තා කළ ආදායම් ගිණුම, 2009 වසර තුළ දී සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කරමින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 488 ක හිඟයක් දක්වා අඩු විය. මේ සඳහා, වසර තුළදී වාර්තාගත ඉහළ මට්ටමක් කරා වර්ධනය වූ විදේශීය සංචිත සඳහා ඉහළ පොලී ආදායමක් ලැබීම සහ ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු මට්ටමක පැවතීම නිසා විදේශීය ණය සඳහා වූ පොලී ගෙවීම් අඩු වීම යන කරුණු ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී. මීට අමතරව, යුරෝ සහ බ්‍රිතාන්‍ය පවුම් වැනි අනෙකුත් ප්‍රධාන මුදල් වර්ග 2009 වසර තුළදී එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව අධි ප්‍රමාණය වීම නිසා සංචිතවල අඩංගු එම මුදල් වර්ගවලින් යුත් වෙළෙඳ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ වටිනාකම අනුව එ.ජ.ඩොලර්වලින් තක්සේරු කිරීමේ දී විශාල වශයෙන් තක්සේරු සහ විනිමය ලාභ ලැබුණි. වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් වසර තුළදී ඉහළයෑම හේතුවෙන් වාණිජ බැංකු ඇතුළත් වූ පෞද්ගලික අංශය සතු විදේශ වත්කම් මත වූ ශුද්ධ පොලී ඉපැයීම්හි ද ධනාත්මක වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. මේ අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටුවා ඇති ව්‍යාපාරවලින් විදේශීය ආයෝජකයින් ඉපැයූ ලාභ සහ ලාභාංශ තම රටවල් කරා ගෙන යෑම අඩු වීම හේතුවෙන් ආදායම් ගිණුමේ ගෙවීම්, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 603 ක් දක්වා සියයට 35.8 කින් අඩු විය. විදේශීය ආයෝජකයින්ට තම රටවල් කරා ගෙනයා හැකි ලාභ හා ලාභාංශවලින් සැලකිය යුතු කොටසක් එම ව්‍යාපාරවල පවතින මෙහෙයුම් කටයුතු තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සඳහා 2009 වසරේ දී ප්‍රතිආයෝජනය කරන ලද නමුත් එසේ කළ ප්‍රතිආයෝජන ප්‍රමාණය 2008 වසරට සාපේක්ෂව පහළ මට්ටමක පැවතුණි.

ජංගම සංක්‍රාම

ගෝලීය ආර්ථික පසුබෑම හමුවේ වුවද 2009 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලැබුණු විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ වඩා ශක්තිමත්ව පැවතුණි. විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ඇතුළත් පෞද්ගලික සංක්‍රාම ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ මූල්‍යන මූලාශ්‍රයන් අතුරින් ප්‍රමුඛතම මූලාශ්‍රය බවට 2009 වසරේ දී පත්විය. වසරේ පළමු කාර්තුවේ දී විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවල අඩු වීමක්

දක්නට ලැබුණ ද, දිගු කාලයක් පැවති අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීමත් සමග විදේශයන්හි පදිංචි ශ්‍රී ලාංකිකයින් තම රට කරා මුදල් එවීමේ වැඩි ප්‍රවණතාවයක් පෙන්නුම් කළේය. ඒ අනුව විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ 2009 වසර තුළදී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,330 ක් දක්වා සියයට 14.1 කින් වර්ධනය වූ අතර, 2008 වසරේ දී එහි සියයට 16.7 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය. විදේශ සේවා නියුක්තික ප්‍රේෂණ මගින් වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟය සම්පූර්ණයෙන්ම ආවරණය කිරීමට හැකි විය. 2009 වසරේ දී මෙම ප්‍රේෂණවල ඉහළ වර්ධනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා වාණිජ බැංකු විසින් විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ විධිමත් මාර්ග ඔස්සේ ලැබීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග උපකාරී විය. උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල නව බැංකු ශාඛා විවෘත කිරීම තුළින් බැංකු ශාඛා ජාලය පුළුල් කිරීමත් සමග විධිමත් මාර්ග ඔස්සේ ලැබෙන ප්‍රේෂණ 2010 වසරේ හා ඉන් පසුව තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. රජයට ලැබුණු ජංගම සංක්‍රාම අඩු වුව ද පෞද්ගලික සංක්‍රාම ගිණුමේ වර්ධනය හමුවේ 2009 වසරේ ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,005 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

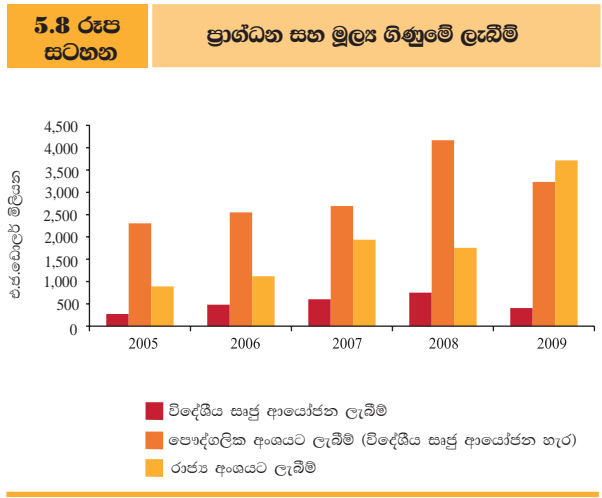
ජංගම ගිණුම

2009 වසරේ පළමු මාස 9 තුළ දී ජංගම ගිණුමෙහි එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 339 ක අතිරික්තයක් වාර්තා වුවද, වසරේ අවසන් කාර්තුවේ දී ආයෝජන භාණ්ඩ ආනයනය මත වියදම ඉහළයෑම හේතුවෙන් සමස්ථ වර්ෂය සඳහා ජංගම ගිණුමෙහි ආන්තික හිඟයක් වාර්තා විය. 2008 වසරේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,886 ක ඉහළ හිඟයට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී ජංගම ගිණුමෙහි එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 214 ක ආන්තික හිඟයක් වාර්තා විය. ජංගම ගිණුමේ හිඟය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත්විට, 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 9.5 ට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී සියයට 0.5 ක් දක්වා අඩු වීම තුළින් යහපත් වර්ධනයක් වාර්තා කර ඇත. අපනයන ආදායම් පහත බැසීමට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් ආනයන වියදම් පහත බැසීම හේතුවෙන් 2009 වසරේ සමස්තයක් ලෙස, වෙළෙඳ ගිණුමේ හිඟය සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ඉහළ මට්ටමක පැවති විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ හා සේවා ගිණුමේ අතිරික්තය මගින් වෙළෙඳ ගිණුමේ හා ආදායම් ගිණුම්වල හිඟය බොහෝ දුරට ආවරණය වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජංගම ගිණුමේ ආන්තික හිඟයක් වාර්තා විය.

5.5 ප්‍රාග්ධන සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහ සහ ගෙවුම් තුලනය

විදේශීය සෘජු ආයෝජන

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය මගින් විදේශ මූල්‍ය ප්‍රවාහ මත ඇති කළ බලපෑම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකොටගෙන විදේශීය ණය ද ඇතුළත් විදේශීය සෘජු ආයෝජන, 2008 වසරේ දී වාර්තා කළ ඉහළම මට්ටම වන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 889 ක සිට 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 601 ක් දක්වා පහත වැටුණි. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විදේශීය සෘජු ආයෝජන මත ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යවසායයන් සඳහා නව හිමිකම් ප්‍රාග්ධන ආයෝජන සහ විදේශ ණය ලෙස ලැබුණු අරමුදල් පහත වැටුණි. 2009 වසරේ වාර්තා වූ ඉහළම විදේශීය සෘජු ආයෝජනය වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 145 ක් චීනයෙන් ලැබුණි. දෙවනුව හා තෙවනුව පිළිවෙලින් මහා බ්‍රිතාන්‍යයෙන් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 80 ක් සහ ඉන්දියාවෙන් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 78 ක් වූ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබුණි. චීනය, මහා බ්‍රිතාන්‍යය සහ ඉන්දියාව යන රටවලින් ලද විදේශීය සෘජු ආයෝජනවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් විදුලි සංදේශ සහ විදුලිබල හා බලශක්ති අංශයෙහි නියුතු කර්මාන්තයන් විසින් ආකර්ෂණය කර ගන්නා ලදී. 2009 වසරේ වාර්තා වූ විදේශීය සෘජු ආයෝජන තුළ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 19 ක හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය ද, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 121 ක කොටස් හිමියන්ගේ ණය සහ අන්තිකාරම් ද, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 110 ක අන්තර් සමාගම් ණය ද, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 197 ක විදේශීය ණය ද, සමාගම්වල රඳවාගත් ඉපැයීම් නැවත ආයෝජනය කිරීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 154 ද ඇතුළත් විය. මේ අතර, ශ්‍රී ලාංකිකයන් විසින් එතෙර රටවල කරන ලද විදේශීය සෘජු ආයෝජන 2008 වසරේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 62 ක සිට 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 20 ක් දක්වා පහත වැටුණු

අතර, ඒ සඳහා ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පසුගිය වසරවල අනුමත කළ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම අඩු මට්ටමක පැවතීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. 2008 වසරේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 827 ක් වූ ශුද්ධ විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබීම්, 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 581 ක් දක්වා අඩු විය. ඒ අතර, ගිවිසගත් ව්‍යාපෘති ගණන අඩු වුවද, 2008 වසර හා සැසඳීමේදී ගිවිසගත් ව්‍යාපෘති සඳහා වන ආයෝජන එකඟතාවයන්වල වටිනාකම ඉහළ ගොස් ඇත.

විදේශීය සෘජු ආයෝජන බොහෝ දුරට දිගුකාලීන ආයෝජන වීමත්, එහි ඇති අඩු විචල්‍යතාවයත් හේතුවෙන් අර්බුදකාරී තත්ත්වයන් තුළදී එම ආයෝජන ක්ෂණිකව රටින් බැහැරව යෑම පිළිබඳව ඇති අවදානම අඩු මට්ටමක පවතී. ඒ හා සැසඳීමේ දී, රජයේ සුරැකුම්පත්වල හා කොටස් වෙළෙඳපොළ විවිධ ආයෝජන මත සිදුකර ඇති විදේශීය ආයෝජන වැනි කෙටිකාලීන මූල්‍ය ප්‍රවාහ, අර්බුදකාරී තත්ත්වයන් තුළදී ක්ෂණිකව ආපසු රටින් බැහැරව යෑම පිළිබඳ ඉහළ අවදානමකින් යුක්ත වේ. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසන් වීමෙන් පසු ඇති වූ සතුටුදායක ඉදිරි දැක්ම හේතුවෙන් මැදිකාලීනව විදේශීය සෘජු ආයෝජනවල ඉහළ යෑමක් අපේක්ෂා කෙරේ. මීට අමතරව, උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල සංවර්ධන කටයුතු ඇරඹීමත් සමග විශේෂයෙන් සංචාරක, කෘෂිකාර්මික හා නිෂ්පාදන අංශ හරහා නව විදේශීය සෘජු ආයෝජන ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

රජයට ලැබුණු ණය ප්‍රාග්ධනය

මැදි හා දිගුකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ වසරේ මුල් භාගය තුළදී රජයට ලැබුණු විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණ ද, වසරේ දෙවැනි භාගය තුළ දී එහි ශක්තිමත් වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. අභ්‍යන්තර ගැටුම් සාර්ථකව අවසන් වීමත්, ජා.මු. අරමුදල විසින් සම්පස්ථ ණය පහසුකම අනුමත කිරීමත් සමග වසරේ දෙවැනි භාගය තුළදී රජය ලද විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. 2009 වසරේ ඔක්තෝබර් මසදී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 500 ක් වූ ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවැනි ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව සාර්ථක ලෙස නිම කරන ලදී. එම නිකුතුව සඳහා, පළමු නිකුතුවේදී පිරිනැමුණු පොලියට වඩා අඩු පොලියක් යටතේ දහතුන් වරකටත් වඩා අධි ඉල්ලුමක් වාර්තා වීම තුළින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කෙරෙහි විදේශීය ආයෝජකයින්

5 විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5.9 සංඛ්‍යා සටහන

2009 වසර තුළ විදේශ ණය මගින් මූල්‍යනය කරන ලද ව්‍යාපෘතීන්

දායකයා සහ ව්‍යාපෘතිය	ලැබුණු ණය මුදල එ.ජ.ඩොලර් මිලියන
ඒ බී ස්වෙන්ස්කි අපනයන ණය ආයතනය	22.0
එයින්; හතරවන ග්‍රාමීය විදුලි බලය සැපයීමේ ව්‍යාපෘතිය - යුරෝ කොටස	11.6
රත්මලාන හා ජා-ඇල අපජලය පිරිසිදු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	10.4
ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව	243.5
එයින්; කොළඹ වරාය පුළුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	48.7
ජාතික අධිවේගී මාර්ග පද්ධති ව්‍යාපෘතිය	28.7
බලශක්ති සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	19.6
අර්ධ නාගරික සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජා ජල සහ සනීපාරක්ෂණ ව්‍යාපෘතිය	17.4
අර්ධ නාගරික සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජා ජල සහ සනීපාරක්ෂණ ව්‍යාපෘතිය - අතිරේක 1	15.6
දක්ෂිණ ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය - අතිරේක	14.9
දුරස්ථ ඉගෙනුම් නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය	11.2
යුරෝපීය ආයෝජන බැංකුව	21.2
එයින්; පශ්චාත් සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ ණය මාර්ග	14.1
ප්‍රංශය	19.4
එයින්; ත්‍රිකුණාමල ඒකාබද්ධ යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘතිය (TIP)	17.1
ඉන්දියාව	30.0
එයින්; කොළඹ මාතර දුම්රිය මාර්ගය වැඩිදියුණු කිරීම	27.3
ජපානය	295.1
එයින්; දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය ගොඩනැගීමේ ව්‍යාපෘතිය	57.7
දකුණු කොළඹ අධිවේගී මාර්ගය ගොඩනැගීමේ ව්‍යාපෘතිය II	45.9
ඉහළ කොත්මලේ ජල විදුලිබල ව්‍යාපෘතිය	45.1
මහ කොළඹ ප්‍රවාහන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	24.0
ලුනාව පාරිසරික සහ ජන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	20.6
කොළඹ නගරය සඳහා විදුලිබලය බෙදාහැරීමේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	12.8
දිළිඳු ජනතාවට හිතකර වූ ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	11.8
දිළිඳු ජනතා ආර්ථික අභිවෘද්ධි හා ප්‍රජා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	11.6
දිළිඳු ජනතා නැගෙනහිර පළාත් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	11.2
ප්‍රාදේශීය මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	10.5
මහජන චීන සමූහාණ්ඩුව	291.4
එයින්; හම්බන්තොට වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	153.4
පුත්තලම ගල් අඟුරු බලාගාර ව්‍යාපෘතිය - වරණීය ගැනුම්කරුවන්ගේ ණය	129.3
එච්.එස්.බී.සී. බැංකුව (එක්සත් රාජධානිය)	98.0
එයින්; ප්‍රාදේශීය පාලම් ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	71.1
දික්ඛිවිට ධීවර වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	22.9
අන්තර්ජාතික සංවර්ධන සංගමය	148.1
එයින්; මාර්ග පද්ධති ආධාරක ව්‍යාපෘතිය සඳහා අතිරේක අරමුදල් සම්පාදනය	65.0
මාර්ග පද්ධති ආධාරක ව්‍යාපෘතිය	14.5
දෙවන උතුරු නැගෙනහිර වාරි කෘෂිකර්මාන්ත ව්‍යාපෘතිය	10.4
සෞඛ්‍ය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය සඳහා අතිරේක අරමුදල් සම්පාදනය	10.1
නෝර්ඩියා බැංකුව (ඩෙන්මාර්කය)	24.8
එයින්; ඔලුවිල් වරාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය	13.4
කැලණි ගඟ වම් ඉවුරු ජල පවිත්‍රතා ව්‍යාපෘතිය	11.4

මූලාශ්‍රය: විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව

විසින් තබන ලද විශ්වාසනීයත්වය මනාව පිළිබිඹු කෙරුණි. ඒ අනුව, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 500 ක් වූ ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර නිකුතුවේ ලැබීම් සහ රජයට ලැබුණු ප්‍රදානයන් ද සහිතව රජය ලද මුළු දිගුකාලීන විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,001 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,347 ක් ලෙස වාර්තා විය.

2009 වසර තුළදී ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවේ ලැබීම් හැර රජයට ලැබුණු මුළු දිගු සහ මැදි කාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,280 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,059 ක් විය. මෙම මුළු ණය ලැබීම්වලින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 673 ක් (සියයට 53) සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ලැබුණු අතර, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 607 ක් (සියයට 47) සහනදායී නොවන, වාණිජමය පදනමක් මත ලැබුණි. හම්බන්තොට වරාය ඉදිකිරීම, කොළඹ වරාය පුළුල් කිරීම, ඉහළ කොත්මලේ ජල විදුලි බලාගාරය ඉදිකිරීම, දකුණු අධිවේගී මාර්ගය සහ පුත්තලම ගල් අගුරු තාප විදුලි බලාගාරය ඉදිකිරීම වැනි දැනටමත් ආරම්භ කර ඇති යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති අඛණ්ඩව ඉදිරියට ගෙනයෑම සඳහා මෙම සහනදායී ණයවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් යොදා ගන්නා ලදී. ප්‍රාග්ධන සහ ජංගම ප්‍රදානයන්ගෙන් සැදුම්ලත් රජයට ලැබුණු මුළු ප්‍රදානයන් 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 288 සමග සසඳන විට 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 221 ක් දක්වා පහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, සුනාමි ව්‍යසනයෙන් විනාශයට පත්වූ ප්‍රදේශ නගා සිටුවීමට මෙන්ම අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය සඳහා වූ ව්‍යාපෘතීන් වෙනුවෙන් 2009 වසරේ දී ද සැලකිය යුතු ප්‍රදානයන් ප්‍රමාණයක් රජය වෙත ලැබුණි.

නව ව්‍යාපෘතීන් වෙනුවෙන් සැලකිය යුතු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයක් වසර තුළ දී මුදාහැරීම හේතුවෙන් මහා පරිමාණ ව්‍යාපෘති කඩිනම්ව ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමග විදේශීය ණය උපයෝජන අනුපාතය² 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 20.5 ක සිට 2009 වසරේ දී සියයට 24.1 ක් දක්වා සැලකිය යුතු අයුරින් ඉහළ ගියේය. මේ අතර, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 225 ක ඒකාබද්ධ ණය ආපසු ගෙවීම සහ පසුගිය වසරවල දී එකතු වූ විදේශීය ණය ආපසු ගෙවීම අඛණ්ඩව කරගෙන යෑම හේතුවෙන්

2009 වසරේ දී දිගුකාලීන ණය නැවත ගෙවීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 940 ක් විය.

කෙටිකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය

2009 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ බිල්පත් සඳහා විදේශීය ආයෝජකයින්ගෙන් ලද ශුද්ධ ආයෝජන ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,369 ක් දක්වා වාර්තාගත මට්ටමකට ළඟා වූ අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 213 ක ශුද්ධ ආයෝජන ගෙවීමක් ලෙසට වාර්තා විය. කෙසේ වෙතත්, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය හමුවේ විදේශීය ආයෝජකයින් විසින් ඔවුන්ගේ ආයෝජන ඉවත් කර ගැනීම හේතුවෙන් වසරේ ප්‍රථම භාගය තුළදී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ බිල්පත්වල වූ විදේශීය ආයෝජන ශුද්ධ ගෙවීමක් ලෙසට වාර්තා විය. 2009 වසරේ මුල් කාලයේ දී වාර්තා වූ විදේශීය ආයෝජනයන් ඉවත් කර ගැනීමේ ප්‍රවණතාවය වෙනස් කරමින් විශේෂයෙන් වසරේ දෙවැනි භාගයේ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙත විදේශීය ආයෝජන විශාල වශයෙන් ආකර්ෂණය වූ අතර, ඒ සඳහා ආයෝජකයින් තුළ වූ විශ්වාසනීයත්වය තහවුරුවීම, ස්ථායීව පැවති විනිමය අනුපාතික සහ සාපේක්ෂ වශයෙන් පහළ මට්ටමක පැවති ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාතික ඉවහල් විය. වසරේ දෙවැනි භාගය තුළදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර වෙනුවෙන් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,587 ක දළ වටිනාකමකින් යුතු විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ රැස්කර ගැනීමට රජය සමත් විය. මෙම විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහවලින් බහුතරයක් වසර 4-6 ක පරිච්ඡේද කාලයකින් යුත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත ලැබූ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ලෙස වාර්තා විය. විදේශීයයින් විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් මත සිදුකර ඇති ආයෝජන ක්ෂණිකව ඉවත්කරගෙන යෑමේ අවධානමට මුහුණ දීමට හැකිවන ලෙස සහ ඒ සඳහා පහසුකම් සැලසීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් රජයේ සුරැකුම්පත් මත ලැබූ සියළුම විදේශීය මූල්‍ය ප්‍රවාහ අවශෝෂණය කරගනු ලැබූ අතර, එමගින්, එවැනි අවස්ථාවකදී දේශීය විදේශීය විනිමය වෙළෙඳපොළ මතට ඇතිවිය හැකි අනවශ්‍ය පීඩනය ද සමනය කෙරුණි.

පෞද්ගලික අංශයට සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවලට ලැබුණු ණය ප්‍රාග්ධනය

දිගුකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය

ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලත් සමාගම් සහ අනෙකුත් පෞද්ගලික ආයතන විසින් වැඩි වශයෙන් ණය ලබාගැනීම හේතුවෙන් 2009 වසර

² ණය උපයෝජන අනුපාතය ගණනය කර ඇත්තේ 2009 ජූනි මස අවසානය වන විට එකඟ වී ඇති එහෙත් මුදා නොහරින ලද විදේශාධාරවල වටිනාකමින්, 2009 වසර තුළ මුදා හරින ලද විදේශාධාරවල වටිනාකම ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගැනීමෙනි.

තුළදී පෞද්ගලික අංශයට ලැබූ විදේශීය ණය ප්‍රාග්ධනය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 390 ක් දක්වා සියයට 47 කින් ඉහළ ගියේය. ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලත් සමාගම්වලට ලද විදේශීය ණය ප්‍රාග්ධනය 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 197 ක් වූ අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 137 ක් ලෙස වාර්තා විය. 2009 වසරේ පෞද්ගලික අංශයේ විදේශීය ණය ලබා ගැනීම් ප්‍රධාන වශයෙන් යොමු වූයේ විදුලි සංදේශ, විදුලිබල හා බලශක්ති සහ ගුවන් සේවා යන අංශයන් වෙතය.

කෙටිකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනය

පෞද්ගලික කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ, කොටස් වෙළෙඳපොළ විවිධ ආයෝජන, වෙළෙඳ ණය සහ වාණිජ බැංකුවල වත්කම් සහ වගකීම්වල ඇති වූ වෙනස්වීම්වලින් සමන්විත වේ. කෙටිකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 679 ට සාපේක්ෂව 2009 වසර තුළදී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 311 ක් දක්වා පහත වැටුණි. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව විසින් බැංකු තෙල් ආනයනය සඳහා ඉරානයෙන් ලබාගෙන තිබූ වෙළෙඳ ණය පියවීම සහ බැංකු තෙල් ඇතුළු අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ භාණ්ඩවල මිල ගණන් 2009 වසරේ දී අඩු මට්ටමක පැවතීම නිසා එම වෙළෙඳ ණයවල වටිනාකම අඩුවීමට හේතු විය. 2008 වසරේ දී ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට බැංකු තෙල් ආනයනය සඳහා ලද එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 601 ක මුළු ශුද්ධ වෙළෙඳ ණය හා සැසඳීමේදී 2009 වසරේ දී ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව වෙත ඉරානයෙන් ලද එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 193 ක වෙළෙඳ ණය ද ඇතුළත් ව ලැබූ මුළු ශුද්ධ වෙළෙඳ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 299 ක් විය.

2009 වසරේ දෙවැනි භාගයේ දී කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ වෙත ඉහළ විදේශීය ආයෝජන ප්‍රමාණයක් ලැබුණද, 2008 වසරේ කොටස් වෙළෙඳපොළ විදේශීය ආයෝජන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 548 හා සසඳන විට 2009 වසරේ දී එය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 375 ක් දක්වා සීඝ්‍ර ලෙස පහත වැටුණි. ලෝකයේ අනෙකුත් කොටස් හුවමාරුවලට ද එකලෙස බලපෑ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයේ බලපෑම මෙම පහත වැටීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. ඒ අනුව, සමස්ත කොටස් වෙළෙඳපොළ විවිධ ආයෝජන 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 6 ක ශුද්ධ ගෙවීමක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 60 ක ශුද්ධ ලැබීමක් ලෙසට වාර්තා විය.

දේශීය ණය ඉල්ලුම අඩු වීම හේතුවෙන් වාණිජ බැංකු විසින් ඔවුන්ගේ දේශීය වත්කම් විදේශීය ද්‍රවශීල වත්කම් බවට පත් කරගැනීම හේතුකොටගෙන

2009 වසරේ දී වාණිජ බැංකු සතු විදේශීය වත්කම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 435 කින් ඉහළ ගියේය. මේ අතර, 2009 වසර තුළදී වාණිජ බැංකුවල විදේශීය වගකීම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 98 කින් අඩු වූ අතර, ඒ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් අක්වෙරළ බැංකු ඒකක සතු විදේශීය විනිමය තැන්පතුවල පහත වැටීම හේතු විය.

ගෙවුම් තුලනය

ගෙවුම් තුලනයේ 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,385 ක හිඟය හා සසඳා බැලීමේ දී 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,725 ක ඉතා ඉහළ අතිරික්තයක් වාර්තා කළේය. ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය තවදුරටත් 2009 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළදී ද විදේශීය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් ඇති කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, විදේශීය අංශයේ ස්ථායීතාවය පිළිබඳව ඉහළ අවධානයක් යොමුවෙමින් පළමු කාර්තුව අවසානයේ දී ගෙවුම් තුලන හිඟය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 688 ක් දක්වා පුළුල් විය. එය යථා තත්ත්වයට පත් කර ගැනීම සඳහා 2009 වසරේ පළමු කාර්තුව තුළදී කඩිනම් පියවර කිහිපයක් අනුගමනය කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් අනෙකුත් කලාපීය මහ බැංකු සමග විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් සඳහා සාකච්ඡා පවත්වන ලද අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 200 ක මුදලක් ලබාගත හැකිවිය. එසේම, විදේශයන්හි පදිංචි ශ්‍රී ලාංකිකයින් සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයින් අතර භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ආයෝජනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහනක් මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කළේය. විදේශ විනිමය ඉපයීම් ශ්‍රී ලංකාවට එවීම දිරි ගැන්වීම සඳහා, අනේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් (NRFC) සහ නේවාසික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම් (RFC) මත උපයන පොලිය මත සියයට 20 ක රුපියල්වලින් ගෙවන පාරිතෝෂික පොලියක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මීට අමතරව, අනේවාසිකයන්ට සේවා සැපයීමෙන් උපයන විදේශීය ආදායම් සහ ලාභ මත බදු සහන පිරි නැමීමට හැකිවන පරිදි දේශීය ආදායම් පනත සංශෝධනය කරන ලදී. අපනයන තරගකාරීත්වය වර්ධනය කිරීමට විනිමය අනුපාතය යම් ප්‍රමාණයකට නම්‍යශීලී වීමට ඉඩ හරින ලද අතර, අපනයන අහිමුඛ කර්මාන්තයන් සඳහා සහන සැලසීමේ අරමුණින් රජය විසින් ආර්ථික උත්තේජන පැකේජයක් ද හඳුන්වාදෙන ලදී. 2009 වසර අවසානයේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,725 ක මින් පෙර වාර්තා නොවූ ඉතා ඉහළ ගෙවුම් තුලන අතිරික්තයක් වාර්තා වූ අතර, ඒ සඳහා ජා.මු. අරමුදල මගින් පිරිනැමූ සාමාන්‍ය සහ විශේෂ, වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් සහ දෙවන අන්තර්ජාතික ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවෙන් ලද ලැබීම් යනාදිය ඉවහල් විය.

විශේෂ සටහන 9

සමීපස්ථ ණය පහසුකම

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

හැඳින්වීම¹

විවිධ රටවල ගෙවුම් ශේෂයේ ඇතිවන කෙටිකාලීන අර්බුද සමනය කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (ජා.මු.අ.) මගින් සැලසුම් කළ ණය පහසුකමක් සමීපස්ථ ණය පහසුකම යනුවෙන් හැඳින්වේ. 1952 ජුනි මස දී ජා.මු.අ. පිහිටුවීමේ සිටම සාමාජික රටවල් විසින් මෙම සමීපස්ථ ණය පහසුකම නිරන්තරයෙන් භාවිතා කරන ලද අතර, නැගී එන වෙළෙඳපොළවල් සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් සඳහා ජා.මු.අ. විසින් හඳුන්වා දුන් ප්‍රමුඛතම ණය උපකරණය ද මෙය වේ. ගෙවුම් ශේෂයේ ඇතිවන අර්බුදවලට නොපමාව ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අවශ්‍ය වන හෙයින් රටවල විදේශ මූල්‍ය අවශ්‍යතා සඳහා ඉතා ඉක්මණින් මැදිහත් වීමට සහ ඔවුන්ට අර්බුදයෙන් බැහැර වී තිරසාර වර්ධනයක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට හැකි ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් සකස් කර ගැනීමට ද උපකාරී වන අයුරින් ජා.මු.අ. විසින් මෙම සමීපස්ථ ණය පහසුකම සැලසුම් කර ඇත. තවද, බහුපාර්ශ්වීය හා ද්විපාර්ශ්වීය ණය දෙන ආයතන විසින් තම ණය පහසුකම අදාල රටෙහි රජයට ලබාදෙන අතර, මෙම සමීපස්ථ ණය පහසුකම අදාල රටෙහි සංචිත වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා මහ බැංකුවට ලබාදෙන බැවින්, එය දේශීය මුදල් සැපයුමට කිසිදු බලපෑමක් ඇති නොකරයි. සමීපස්ථ ණය පහසුකම පූර්ව සුදානමක ආකාරයෙන් ද ලබාගත හැකි අතර, එහිදී අදාළ රටට අනුමත කරන ණය ලබා නොගෙන තත්ත්වය තවදුරටත් පිරිහෙන විටක දී අනුමත වූ ණය මුදල ලබාගැනීමට තීරණය කිරීමේ හැකියාව ඇත. 2007 දී උප ප්‍රමුඛ උකස් වෙළෙඳපොළ අර්බුදය හේතුවෙන් හටගත් ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයත් සමග ජා.මු.අ. විසින් දැනට වඩාත් පුළුල්ව භාවිතා කරන පහසුකම බවට පත් වී ඇත්තේ සමීපස්ථ ණය පහසුකමයි. ජා.මු.අ. මගින් 2009 වසරේ දී සාමාජිකයින්ගේ අවශ්‍යතාවන්ට ප්‍රතිචාර දක්වන අයුරින් සහ වඩා නම්‍යශීලීව සමීපස්ථ ණය පහසුකම් ලබාගැනීමේ ඉඩකඩ පුළුල් කළ අතර, එමගින් ඊට අදාළ කොන්දේසි වඩා ක්‍රමානුකූල සහ පහසුකරන ලදී. මේ අතර, ණය සීමාව ද තවදුරටත් ඉහළ දමන ලදී.

දැනට පවතින ගෝලීය ආර්ථික අර්බුදය වඩාත් උත්සන්නවීම සැලකිල්ලට ගනිමින් ජා.මු.අ. විසින් තම ණය ලබාදෙන කොන්දේසි සංශෝධනය කළ අතර, එහිදී මිනිසා හැකි සහ නිරීක්ෂණාත්මක නිර්ණායක කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලදී. මෙය, වඩා පුළුල්ව ප්‍රමාණාත්මක කාර්යසාධන නිර්ණායක (quantitative performance criterion - QPC) සහ ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඩු (structural benchmarks - SB) ලෙස

වර්ගීකරණය කෙරේ. ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක (QPC) යටතට අයත් වන්නේ මුදල් සමස්තයන්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ශේෂ හා ජාත්‍යන්තර සංචිත වැනි සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිමය විචල්‍යයන් වේ. ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක (QPC) මගින් සාමාජික රටවල ප්‍රගතිය සමාලෝචනය කරන අතර, ව්‍යාපෘති අරමුණු හා සම්බන්ධ මෙම නිර්ණායක නියමිත ඉලක්ක කරා කොතෙක් දුරට ළඟාවී ඇත් ද යන්න මත ඉදිරි ණය වාරික නිකුත් කිරීම් පදනම් වේ. මූල්‍ය අංශය ශක්තිමත් කිරීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ග ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඩු (SB) යටතට අයත් වේ. සමීපස්ථ ණය පහසුකම ලබාගැනීමෙන් පසු රටෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය නිරන්තර සමාලෝචන මගින් අවධානයට ලක් කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාව සමීපස්ථ ණය පහසුකමක් ලබාගැනීමට හේතු වූ කරුණු

2008 වසරේ දෙවන භාගයේ දී ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය උත්සන්න වීමත් සමග බනිජ් තෙල් හා අනෙකුත් වෙළෙඳ භාණ්ඩ මිල ඉහළයෑම හේතුවෙන් රටෙහි වෙළෙඳ හිඟය පුළුල් විය. තවද, විදේශීය ආයෝජකයින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල වූ ඔවුන් සතු ආයෝජන ක්ෂණිකව ආපසු ගැනීම, බනිජ් තෙල් ආනයන සඳහා ලබාගෙන තිබූ කෙටිකාලීන ණය ක්ෂණිකව ආපසු ගෙවීමට සිදුවීම, රාජ්‍ය ආයෝජන වැඩ සටහන යටතේ විදේශීය අරමුදල්වලින් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් ආරම්භක අරමුදල් ලෙස යොදා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වූ වාණිජමය මූල්‍ය පහසුකම්වල තියුණු හිඟයක් පැවතීම සහ එ.ජ.ඩොලරයට සාපේක්ෂව ප්‍රධාන විදේශීය මුදල් තියුණු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම නිසා පැන නැගුණු තක්සේරු පාඩු සිදුවීම වැනි අයහපත් හේතු කිපයක බලපෑමෙන් විදේශීය නිල සංචිත ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටුණි. මෙම තත්ත්වය මැඩ පැවැත්වීම සඳහා ගනු ලැබූ නොයෙක් ආරක්ෂාකාරී ක්‍රමෝපායන් අතර, ශ්‍රී ලංකාව විසින් ජා.මු.අ.අරමුදලින් විශේෂ ප්‍රවේශයක් සහිත සමීපස්ථ ණය පහසුකමක් සඳහා 2009 මාර්තු මස දී අයදුම් කිරීම ද ඇතුළත් වේ. නිසි අවධානය යොමු කිරීමේ පිළිගත් ක්‍රියාපටිපාටියකින් පසුව, ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට ඇති වූ බලපෑම සහ මෙම ණය පහසුකම මගින් ගෙවුම් ශේෂයේ අසමතුලිතතාව නිවැරදි කිරීමට රටට ඇති හැකියාව වෙත අවධානය යොමු කොට, විසි මසකින් ගෙවී යන ලෙස, ජා.මු.අ. හා සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකාවට අදාළ පංගුවෙන් සියයට 400 ක්, එනම් විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (වි.ගැ.හි.) බිලියන 1.65 ක (එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 2.6 ක), සමීපස්ථ ණය පහසුකමක් ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදීම, 2009 ජූලි 24 දින ජා.මු.අ.අරමුදලේ විධායක මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලදී. මෙය

¹ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද තොරතුරු මත පදනම් වේ.

මෙතෙක් ජා.මු.අ. මගින් ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදුන් විශාලතම ණය පහසුකම වේ.

2009 සමීපස්ථ ණය පහසුකම හා සමීබන්ධ එකඟතාවන්

වි.ගැ.හි. බිලියන 1.65 ක් වූ සමීපස්ථ ණය පහසුකම, වි.ගැ.හි. මිලියන 206.7 බැගින් වූ සමාන වාරික 8 කින් ලබාදීමට නියමිතය. ණය පහසුකම අනුමත වූ වහාම මෙහි පළමු වාරිකය 2009 ජූලි මස නිකුත් කරන ලදී. මෙම ණය පහසුකම 2012 අප්‍රේල් සිට ආරම්භවී වසර 4 ක් තුළදී ගෙවා නිම කිරීමට නියමිතය. සමීපස්ථ ණය පහසුකම සඳහා වන පොලී අනුපාතිකය, සේවා ගාස්තු අය කිරීම හා ස්ථිර ආන්තික අය කිරීම යන සංරචක දෙකකින් යුක්ත වේ. මේ අතරින්, අය කරන සේවා ගාස්තුව සතිපතා ගණනය කරන අතර, එය ජා.මු.අ. මගින් ඔවුන්ගේ වෙබ් අඩවියේ සතිපතා සඳහන් කරන වි.ගැ.හි. අනුපාතිකය මත පදනම් වේ. ස්ථිර ආන්තික අය කිරීම, නොපියවූ ණය ප්‍රමාණය ජා.මු.අ. අදාල පංගුවෙන් සියයට 300 ක් දක්වා වාර්ෂිකව සියයට 1 ක් වේ. නොපියවූ ණය මුදල අදාල පංගුවෙන් සියයට 300 ක් ඉක්මවන අවස්ථාවලදී වාර්ෂිකව සියයට 2 ක් වන පොලී අධිභාරයක් එකතුවන අතර, නොපියවූ ණය මුදල අදාල පංගුවෙන් සියයට 300 ඉක්මවා වසර 3 ක් ඉක්මවූ විට අධිභාරය වාර්ෂිකව සියයට 3 ක් වේ. සමීපස්ථ ණය පහසුකම අනුමත වන දිනදී පැවති වාර්ෂික වි.ගැ.හි. අනුපාතිකය (එනම් 2009 ජූලි 24 වනදා) සියයට 0.3 ක් විය. එබැවින්, ණය මුදල අනුමත වන මොහොතේ සඵල වාර්ෂික පොලී අනුපාතිකය සියයට 1.3 ක් වූ අතර, එය වෙළෙඳපොළේ පැවති පොලී අනුපාතිකවලට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු අගයකි.

මෙම පහසුකමෙහි ප්‍රධාන අරමුණු වනුයේ විදේශ සංචිත නැවත ගොඩනංවා ගැනීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය සවිමත් කිරීම, මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම සහ දේශීය මූල්‍ය පද්ධතිය ශක්තිමත් කිරීමත්ය. මෙහිදී අනෙකුත් රටවලට සේම, ශ්‍රී ලංකාවට ද ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක (QPC) මගින් ප්‍රකාශිත අදාල නිර්ණායක ඉලක්ක සහ ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඬු (SB) මගින් නිරූපිත ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග නිසිලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට සිදුවේ. කාල සටහනට අනුව සෑම ණය වාරිකයක් නිකුත් කිරීමට ප්‍රථම, අදාළ පරීක්ෂා දිනයන්හිදී ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක තුනක් සපුරා ගතයුතු වේ. මෙම ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක නම් “ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත” (Net International Reserves - NIR), ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ “සංචිත මුදල්” (Reserve Money - RM) හා රජයේ “ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය” (Net Domestic Finance - NDF) වේ. බලාපොරොත්තු නොවූ විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් රටින් පිටව යෑම හමුවේ රටෙහි විදේශ සංචිතවල ශක්තිමත් භාවය පවත්වා ගැනීම ශුද්ධ ජාත්‍යන්තර සංචිත (NIR) නිර්ණායකය යටතේ අපේක්ෂා කෙරේ. “සංචිත මුදල්” (RM) ඉලක්කයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ උද්ධමනය

අවම හා ස්ථායී මට්ටමක පවත්වා ගන්නා අතරම ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල සුමට භාවය පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍යවන ප්‍රමාණවත් ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වා ගැනීමයි. ශුද්ධ දේශීය මූල්‍යනය (NDF) ඉලක්කයේ අරමුණ වන්නේ රජයේ අයවැය හිඟය අහිමන මට්ටමක පවත්වා ගැනීමයි. මෙලෙසම, මෙම පහසුකමට අදාල ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඬු (SB) යටතේ ගනු ලබන ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග මගින් දේශීය මූල්‍ය පද්ධතියේ ව්‍යුහාත්මක ශක්තිමත් භාවය ඇති කිරීම, පාඩු ලබන රාජ්‍ය ආයතනවල පුනර්ජීවයක් ඇති කිරීම සහ සමස්ත වැඩසටහනේ අරමුණු හා ගැලපෙන පරිදි රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කිරීම සිදු කෙරේ. පොදුවේ, ප්‍රමාණාත්මක කාර්ය සාධන නිර්ණායක (QPC) හා ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඬු (SB) මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව ළඟාකර ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම වැඩසටහන යටතේ 2009 ජූලි හා නොවැම්බර් මාසවලදී නිකුත් කළ ණය වාරිකවල වටිනාකම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 652 ක් වේ.

ජා.මු.අරමුදලේ වැඩ සටහන් යටතේ ශ්‍රී ලංකාව 1990 සිට ලබාගෙන ඇති ණය පහසුකම් වි.ස. 9.1 වන සංඛ්‍යා සටහනෙන් දැක්වේ.

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 9.1 ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් 1990 න් පසු ලබාගත් ණය (අ)

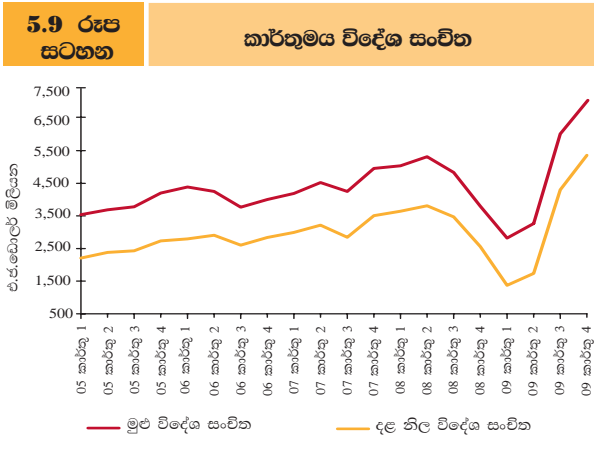
වි.ගැ.හි. මිලියන			
වසර	විස්තරය	අනුමත වූ මුදල	ලබාගත් මුදල
1991	දිළිඳු බව අඩු කිරීමේ සහ සංවර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකම	336.0	280.0
2001	සමීපස්ථ ණය පහසුකම (අ)	200.0	200.0
2003	දිළිඳු බව අඩු කිරීමේ හා සංවර්ධනය කිරීමේ ණය පහසුකම (ඇ)	269.0	38.4
2003	දීර්ඝ කාලීන මූල්‍ය පහසුකම	144.4	20.7
2005	ස්වාභාවික විපත් සඳහා දෙනු ලබන හදිසි අවස්ථා ආධාර (සුනාමි ව්‍යසනය සඳහා)	103.4	103.4
2009	සමීපස්ථ ණය පහසුකම	1,653.6	413.4 (අඳ)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) මෙයට පෙර ජා.මු.අරමුදලින් ශ්‍රී ලංකාවට ලබාගත් ණය පහසුකම් පිළිබඳ විස්තර 1998 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් මුද්‍රිත, නිදහස් ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ප්‍රගතිය කෘතියේ 4.4.1 වැනි විශේෂ සටහනේ දැක්වේ.
 (ආ) මෙම පහසුකම පිළිබඳ වැඩි විස්තරය 2001 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ විශේෂ සටහන් අංක 3 හි දැක්වේ.
 (ඇ) මෙම පහසුකම පිළිබඳ වැඩි විස්තරය 2002 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාවේ විශේෂ සටහන් අංක 4 හි දැක්වේ.
 (ඈ) 2009 වසරේ දී ලබාගත් වාරික දෙක ඇතුළත් වේ.

විදේශ සංචිත

ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ අරමුදල් ඇතුළත් නොවූ දළ නිල සංචිත 2008 වසරේ වාර්තා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,594 සමග සැසඳීමේදී, 2009 වසර අවසානයේ දී මෙතෙක් වාර්තා වූ ඉහළම අගය වන එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,097 ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී. 2008 වසරේ ආනයනික මාස 1.4 ක් මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වූ සංචිත හා සැසඳීමේ දී, මෙය ආනයනික මාස 6.0 ක් මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විය. ධනික තෙල් ආනයන බිල්පත් පියවීම සහ විදේශිකයින් විසින් කෙටිකාලීන ආයෝජන නැවත සිය රට කරා ගෙන යෑම වැනි කරුණු හේතුවෙන් 2008 වසරේ අවසාන කාර්තුව තුළදී අඩු වීමට පටන් ගත් විදේශ සංචිත, 2009 වසරේ ද පළමු කාර්තුව පුරා පහත වැටුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2009 මාර්තු මස අවසානයේ දී විදේශ සංචිත එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,082 ක මට්ටමක් දක්වා අඩු විය. කෙසේ වුවත්, අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමා වීම හේතුවෙන් 2009 වසරේ දෙවන කාර්තුවේ සිට විදේශ සංචිත වර්ධනය වීම ඇරඹුණි. ගෙවුම් කුලනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා අනුග්‍රහයක් වශයෙන් වි.ගැ.හි. බිලියන 1.65 (එ.ජ.ඩොලර් බිලියන 2.6) ක සම්පස්ථ ණය පහසුකමක් ජා.මු.අ. විසින් 2009 වසරේ ජූලි 24

වන දින අනුමත කිරීමත් සමග මෙම යහපත් තත්ත්වය තවදුරටත් වර්ධනය විය. (විශේෂ සටහන් අංක 9 බලන්න). එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 652 ක් වූ සම්පස්ථ ණය පහසුකමේ පළමු මුදාහැරීම් දෙක 2009 වසරේ ජූලි සහ නොවැම්බර් මාසයන්හි දී ලැබුණි. ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය තවදුරටත් වර්ධනය වීම හේතුවෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර වෙළෙඳපොළ වෙත ඉහළ විදේශ ආයෝජන ප්‍රමාණයක් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සමත් විය. මීට අමතරව, ජා.මු. අරමුදලේ

5.10 සංඛ්‍යා සටහන ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වත්කම් (අ)

හිමිකාරීත්වය	එ.ජ.ඩොලර් මිලියන (අ)					රුපියල් මිලියන				
	2005	2006	2007	2008 (අැ)	2009 (අැ)	2005	2006	2007	2008 (අැ)	2009 (අැ)
1. රජය	131	128	99	101	113	13,417	13,789	10,768	11,411	12,920
2. මහ බැංකුව	2,604	2,709	3,409	2,301	5,244	265,873	291,747	370,640	260,297	599,880
3. මුළු නිල වත්කම් (1+2)	2,735	2,837	3,508	2,402	5,357	279,290	305,536	381,408	271,708	612,799
4. වාණිජ බැංකු	1,466	1,169	1,448	1,238	1,673	149,656	125,867	157,454	140,075	191,373
5. මුළු විදේශීය වත්කම් (3+4)	4,201	4,005	4,956	3,640	7,030	428,946	431,403	538,862	411,783	804,173
6. දළ නිල වත්කම් මගින් ආවරණය කළ හැකි ආනයනික මාස ගණන										
6.1 වෙළෙඳ භාණ්ඩ	3.7	3.3	3.7	2.0	6.3					
6.2 වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවා	3.3	2.9	3.3	1.8	5.5					
7. මුළු වත්කම් මගින් ආවරණය කළ හැකි ආනයනික මාස ගණන										
7.1 වෙළෙඳ භාණ්ඩ	5.7	4.7	5.3	3.1	8.3					
7.2 වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවා	5.0	4.1	4.7	2.8	7.2					

(අ) සංචිත ගණනය කර ඇත්තේ වෙළෙඳපොළ වටිනාකම අනුව සහ ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ ලැබීම් ද ඇතුළත්වය. මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ආ) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමග එකඟ වන ලද නියෝජන අනුපාතිකයට අනුව පරිවර්තනය කරන ලද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජාත්‍යන්තර සංචිතයේ සමහර ශීර්ෂයන් හැර ඉතිරිය පහත සඳහන් කාලපරිච්ඡේද අවසානයේ වූ විනිමය අනුපාතිකයින්ට අනුව පරිවර්තනය කර ඇත.

වසර අවසානයේ දී	2005	2006	2007	2008	2009
එ.ජ. ඩොලරයකට රුපියල්	102.12	107.71	108.72	113.14	114.38

(ඇ) විදේශ වත්කම් වර්ගීකරණයේ වෙනස්කම් හේතුවෙන්, මහ බැංකුව සතුව 2008 වසර අවසානයේ පැවති දේශීය බැංකුවල ඇති විදේශ මුදල් වත්කම් අත්හැර ගණනය කර ඇත.

(ඈ) 2009 දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට පැවති එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 245 ක විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් (FxSwap) අත්හැර ගණනය කර ඇත.

(ඉ) තාවකාලික

5
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

සාමාන්‍ය සහ විශේෂ වි.ගැ.හි. වෙන්කිරීම් යටතේ, 2009 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවට වි.ගැ.හි මිලියන 324 ක් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 508) ලැබීම මෙන්ම දෙවන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව මගින් 2009 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 500 ක් ලැබීම, රටේ නිල විදේශ සංචිත මට්ටම 2009 වසර අවසානය වන විට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,097 ක් දක්වා තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට දායක විය. එසේම, ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ අරමුදල් රහිත මුළු විදේශ වත්කම් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 6,770 දක්වා වර්ධනය වූ අතර, ඒ සඳහා වාණිජ බැංකු විසින් විදේශයන්හි පවත්වාගෙන යනු ලබන විදේශ විනිමය තැන්පතු ඉහළ යෑම තුළින් වාණිජ බැංකු සතු විදේශ වත්කම් වර්ධනය වීම හේතු වූ අතර මෙම මුළු විදේශ වත්කම් ආනයනික මාස අටක මූල්‍යනය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විය.

වසර අවසාන භාගයේ විදේශීය අංශයේ වූ මෙම ප්‍රවණතාවයන් ස්ටෑන්ඩර්ඩ් ඇන්ඩ් පුචර්ස් (S&P) සහ ෆිච් (Fitch) යන ආයතන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පිළිබඳ දැක්ම ඉහළ නැංවීමට හේතු විය. යුද්ධය නිමා වී දින කිහිපයක් ඇතුළත දී S&P ආයතනය ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳව වූ දැක්ම “ස්ථාවර” සිට “සෘණ” දක්වා අනපේක්ෂිත ලෙස සංශෝධනය කරන ලද අතර, පසුව එය නැවත වරක් “ස්ථාවර” ලෙස යළි ශ්‍රේණිගත කළේය. තවදුරටත් 2009 ඔක්තෝබර් මසදී එය “ධන” දක්වා සංශෝධනය කරන ලදී. එම ආයතනය විසින් දිගුකාලීන ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කරන්නාගේ ණය පැහැර හැරීමේ අවධානම සම්බන්ධයෙන් වන ශ්‍රේණිගත කිරීම (IDR) “B” මට්ටමේ සහතික කරන ලදී. ඔක්තෝබර් මාසයේ දී Fitch ආයතනය විසින් ද ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පිළිබඳ දැක්ම “සෘණ” සිට “ස්ථාවර” දක්වා සංශෝධනය කරන ලද අතර, දිගුකාලීන IDR සහ රටේ වර්ගීකරණය “B+” ලෙස ද කෙටිකාලීන IDR “B” ලෙස ද සහතික කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සංචිතවල දිගුකාලීන ස්ථායීතාවය ශක්තිමත් කිරීම සහ විදේශ වත්කම් කළඹ විවිධාංගීකරණය කිරීමේ අරමුණින් 2009 වසරේ නොවැම්බර් මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ජා.මු. අරමුදලින් රන් මෙට්‍රික් ටොන් 10 ක් මිලදී ගත් අතර, එමගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තම රන් සංචිතය ඉහළ නංවා ගන්නා ලදී. මෙලෙස රන් සංචිත පවත්වාගෙන යෑම තුළින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ, ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ව්‍යවහාර මුදල් හා මූල්‍ය උපකරණයන්හි ඇතිවිය හැකි විචලනයන්ගේ බලපෑම හමුවේ දිගුකාලීන සහ ස්ථායී ආවරණයක් ලබා ගැනීම අපේක්ෂා කෙරේ.

විදේශ වත්කම්වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය මැන බැලීම සඳහා දළ නිල විදේශ වත්කම්, කෙටිකාලීන ණය සහ වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගෙන බැලීමේදී, 2008 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 33 සිට 2009 වසර අවසානයේ දී සියයට 81 දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ කෙටිකාලීන ණයවල වර්ධනයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් සංචිත වර්ධනය වීමයි. රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළට වූ මුළු විදේශීය ලැබීම් ප්‍රමාණය මහ බැංකුව විසින් නිල සංචිතවලට අවශෝෂණය කර ගැනීම නිසා කෙටිකාලීන වගකීම් ඉහළ යෑමෙන් ඇතිවන බලපෑම් සමනය වූ අතර, එය විදේශ වත්කම්වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ අනුපාතිකය වර්ධනය වීමට පිටිවහලක් විය.

ආයෝජක විශ්වාසය හා විදේශ විනිමය වෙළෙඳ-පොළේ ස්ථායීතාවය වැඩි වෙනැයි යන අපේක්ෂාව සමග ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ඇතැම් ගනුදෙනු ක්‍රමානුකූලව තවදුරටත් ලිහිල් කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තීරණය කළේය. ඒ අනුව 2010 මාර්තු මස 11 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා බලපැවැත්වුණු ඇතැම් සීමාකම් ලිහිල් කරන ලදී. එසේ ලිහිල් කළ සීමාකම් වනුයේ, විශේෂිත හේතු මත විදේශයන්හි බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීමට හා පවත්වාගෙන යෑමට අවසර දීම, භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳාමට, විදේශ ප්‍රේෂණ හා අනුමත වූ විදේශීය ණය ලබාදීම් හා ලබාගැනීම්වලට අදාළ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු ආවරණය සඳහා විදේශ විනිමය ඉදිරි වෙළෙඳ ගිවිසුම්වලට එළඹීමට අවසර ලබාදීම, තෝරාගත් ආනයනවල ඉන්වොයිස් අගය මත අත්තිකාරම් ගෙවීමට එදිරිව පනවන ලද ආන්තික අවශ්‍යතාවය ඉවත් කිරීම, ආනයන බිල්පත් මත පූර්ව-ගෙවීම් සඳහා පනවා තිබූ තහනම ඉවත් කිරීම සහ අනේවාසිකයින් විසින් වාණිජ බැංකුවල පවත්වාගෙන යන විවිධ ආයෝජන ගිණුම් ඒකාබද්ධ කිරීමට අවසර ලබාදීම ද වේ. මෙයට අමතරව “2010 පෙර දැක්ම” හි (Road Map 2010) ප්‍රකාශිත පරිදි, ශ්‍රී ලාංකිකයින්ට විදේශීය සමාගම්වල ප්‍රාග්ධන හෝ කෙටිකාලීන ණය උපකරණවල ආයෝජනය කිරීමට අවසර ලබාදීම, දේශීය සමාගම් මගින් නිකුත් කරන ලද රුපියල් වටිනාකමින් යුත් ණයකරවල ආයෝජනයට විදේශිකයින්ට අවස්ථාව ලබාදීම, රක්ෂණ සමාගම්වලට ඔවුන්ගේ පොදු අරමුදල හෝ තාක්ෂණික සංචිතවලින් කොටසක් විදේශ වත්කම්වල ආයෝජනයට අවස්ථාව ලබාදීම, මෙරට කොටස් වෙළෙඳපොළ තුළ ලැයිස්තුගත සමාගම්වලට විදේශීය කොටස් වෙළෙඳපොළවල් තුළද ලැයිස්තුගත වීමට අවසර ලබාදීම සහ ඇතැම් විදේශීය සමාගම්වලට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර ආරම්භ

කිරීමට අවසර ලබාදීම යන දැනට පවතින සීමාකම් ලිහිල් කිරීමට ද අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම ක්‍රියාමාර්ග මගින් රටෙහි ආර්ථික ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් විශාල ලෙස ප්‍රසාරණය වීමට මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය ලෝකයේ අනෙකුත් රටවල් සමග ඒකාබද්ධ වීමට ද මග සැලසෙනු ඇත.

5.6 විදේශ ණය හා ණය සේවාකරණය

විදේශ ණය

මැදි හා දිගු කාලීන සහ කෙටිකාලීන ණයවලින් සමන්විත මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතක් ලෙස, 2008 වසරේ දී වාර්තා

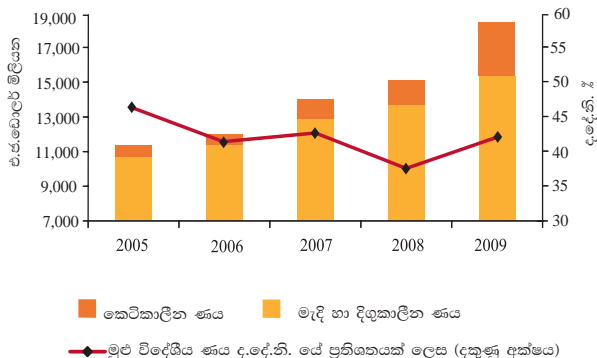
5.11 සංඛ්‍යා සටහන නොපියවා ඉතිරිව ඇති විදේශීය ණය සහ බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම්

ශීර්ෂය	එ.ජ.ඩොලර් මිලියන					රුපියල් මිලියන				
	2005	2006	2007	2008	2009(අ)	2005	2006	2007	2008	2009(අ)
1. මැදි හා දිගුකාලීන ණය	10,690	11,347	12,879	13,646	15,564	1,091,644	1,222,175	1,400,883	1,543,952	1,780,313
1.1 රජය	9,354	10,245	11,744	12,593	13,769	955,207	1,103,418	1,276,846	1,424,729	1,574,933
1.2 රජය ඇප වූ රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය	567	465	345	251	110	57,912	50,065	37,501	28,429	12,608
1.3 රජය ඇප නොවූ රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය	388	393	539	634	967	39,588	42,376	58,553	71,715	110,570
1.4 ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් කළ ගැණුම් (ආ)	381	244	251	169	719	38,937	26,316	27,933	19,079	82,201
2. කෙටිකාලීන ණය	664	634	1,111	1,460	3,098	67,759	68,286	120,748	165,207	354,341
2.1 රජය (ඇ)	-	-	457	212	1,622	-	-	49,641	24,006	185,534
2.2 අනෙකුත් (ඇ)	664	634	654	1,248	1,476	67,759	68,286	71,107	141,201	168,808
3. බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම්	1,666	1,994	2,493	2,669	2,251	170,170	214,802	271,063	301,950	257,575
3.1 මහ බැංකුව (ඉ)	1	3	2	1	227	131	284	219	64	26,042
3.2 වාණිජ බැංකු (ඊ)	1,388	1,681	2,046	1,861	1,763	141,753	181,040	222,389	210,531	201,696
3.3 ආසියානු නිෂ්පාදන සංගමයේ වගකීම්	277	311	446	808	261	28,286	33,478	48,454	91,355	29,837
4. මුළු විදේශීය ණය (1+2)	11,354	11,981	13,989	15,107	18,662	1,159,403	1,290,461	1,521,581	1,709,159	2,134,654
5. මුළු විදේශීය ණය සහ වගකීම් (1+2+3)	13,020	13,976	16,483	17,775	20,913	1,329,573	1,505,263	1,792,643	2,011,109	2,392,229
විශේෂිත අයිතමයන්										
මැදි හා දිගුකාලීන ණය										
ව්‍යාපෘති ණය	7,416	9,087	10,002	11,148	11,914	757,262	978,356	1,087,359	1,261,304	1,362,806
ව්‍යාපෘති නොවන ණය	1,655	867	1,064	740	708	169,038	93,331	115,697	83,703	81,025
සැපයුම්කරුවන්ගේ ණය	283	435	679	705	1,146	28,907	46,877	73,790	79,722	131,103
ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් කළ ණය (ආ)	381	244	251	169	719	38,937	26,316	27,933	19,079	82,201
අනෙකුත් ණය (උ)	955	718	884	885	1,077	97,500	77,295	96,054	100,145	123,178
කෙටිකාලීන ණය හා බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම්	2,330	2,628	3,604	4,129	5,349	237,929	283,088	391,811	467,157	611,916
ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් (උආ)										
මුළු විදේශීය ණය	46.5	42.4	43.2	37.1	44.5	47.3	43.9	42.4	38.8	44.5
බැංකු අංශයේ මුළු විදේශීය වගකීම්	6.8	7.1	7.7	6.6	5.4	6.9	7.3	7.6	6.8	5.3
මුළු විදේශීය ණය සහ වගකීම්	53.3	49.4	51.0	43.7	49.8	54.2	51.2	50.1	45.6	49.6
කෙටිකාලීන ණය	2.7	2.2	3.4	3.6	7.4	2.8	2.3	3.4	3.7	7.3
කෙටිකාලීන ණය හා බැංකු අංශයේ විදේශීය වගකීම්	9.5	9.3	11.1	10.1	12.7	9.7	9.6	10.9	10.6	12.7
මුළු ණයවල ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්										
කෙටිකාලීන ණය	5.1	4.5	6.7	8.2	14.8	5.1	4.5	6.7	8.2	14.8
කෙටිකාලීන වගකීම්	12.8	14.3	15.1	15.0	10.8	12.8	14.3	15.1	15.0	10.8
කෙටිකාලීන ණය, නිල විදේශීය සංවිනයෙහි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් (උභ)	24.3	22.4	31.7	60.8	57.8	24.3	22.4	31.7	60.8	57.8

(අ) තාවකාලික
 (ආ) 2009 වසරේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සමීපස්ථ ණය පහසුකම් යටතේ ලද ණය ඇතුළත් වේ.
 (ඇ) අනෙව්‍යාසිකයන් සඳහා නිකුත් කළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර ඇතුළත් වේ.
 (ඈ) ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාව ලබාගත් බනිජ්තෙල් වෙළෙඳ ණය සහ අනෙකුත් වෙළෙඳ ණය ඇතුළත් කොට ඇත.
 (ඉ) එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 200 ක විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් වල වටිනාකම 2009 වසරේ දී ඇතුළත් වේ.
 (ඊ) අක්වෙරළ බැංකු ඒකක සහ වාණිජ බැංකුවල විදේශ වගකීම් ඇතුළත් වේ.
 (උ) රාජ්‍ය සංස්ථා සහ පෞද්ගලික අංශය මගින් ගත් ණය ඇතුළුව දිගු කාලීන ණය.
 (උආ) දත්ත ජනලේඛන සහ සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරන ලද ද.දේ.නි. මත පදනම් වේ.
 (උභ) විදේශීය වත්කම් ගණනය කිරීමේ වෙනස්කම් හේතුවෙන් 2008 වසරේ නිල සංවින වල වටිනාකම් සංශෝධනය වී ඇත.

5.10 රූප සටහන

විදේශ ණය

කළ සියයට 37.1 ට සාපේක්ෂව 2009 වසරේ දී සියයට 44.5 ක් දක්වා වර්ධනය විය. 2009 වසරේ දී මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර්වලින් ගත් කළ සියයට 23.5 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 18,662 දක්වා වැඩි විය. රජයේ සුරැකුම්පත්

වෙළෙඳපොළ තුළට විදේශ මුදල් වැඩි වශයෙන් ලැබීම, රජයේ ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුවේ ලැබීම් මෙන්ම ජා.මු. අරමුදලින් සමීපස්ථ ණය පහසුකම යටතේ ලද මුදා හැරීම් හේතුවෙන් 2009 වසර තුළ නොපිය වූ විදේශ ණය ප්‍රමාණය විශාල ලෙස ඉහළ යන ලදී. නොපිය වූ මුළු විදේශ ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 36.8 ක් වි.ගැ.හි. වලින් ද, සියයට 29.4 ක් ජපන් යන්වලින්ද, සියයට 21.5 ක් එ.ජ.ඩොලර්වලින් ද සමන්විත වේ. බැංකු ක්‍රමය තුළ විදේශ වගකීම් අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ ද, සමස්ත විදේශ ණය හා බැංකු ක්‍රමයේ විදේශ වගකීම්වලින් සමන්විත 'සමස්ත විදේශ ණය හා වගකීම්' දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2008 දී වාර්තා කළ සියයට 43.7 ට සාපේක්ෂව 2009 දී සියයට 49.8 දක්වා වර්ධන වූයේ ඉහත සඳහන් කළ පරිදි විදේශ ණය විශාල වශයෙන් ලැබීම හේතුවෙනි. බැංකු ක්‍රමය සතු විදේශ වගකීම්, 2009 වසර අග වන විට එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,251 දක්වා සියයට 15.7 කින් පහළ ගියේය. 2008 වසරට සාපේක්ෂව 2009 වසර අවසානයේ දී, විනිමය හුවමාරු

5.12 සංඛ්‍යා සටහන

විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

ශීර්ෂය	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන					රුපියල් මිලියන				
	2005	2006	2007	2008	2009(අ)	2005	2006	2007	2008	2009(අ)
1. ණය සේවාකරණ ගෙවීම්	623	1,080	1,232	1,525	1,702	62,577	112,670	136,521	165,511	195,727
1.1 ණය ආපසු ගෙවීම්	419	759	791	1,075	1,346	42,075	79,227	87,731	116,702	154,713
(i) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට	39	144	5	77	95	3,902	15,276	789	8,582	10,941
(ii) අනෙකුත්	380	615	786	998	1,251	38,173	63,952	86,942	108,120	143,772
1.2 පොලී ගෙවීම්	204	321	441	450	357	20,502	33,443	48,790	48,809	41,014
(i) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලට	10	14	14	11	6	973	1,452	1,509	1,173	644
(ii) අනෙකුත්	194	307	427	440	351	19,530	31,991	47,281	47,636	40,370
2. වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවාවන්ගේ අපනයන ඉපැයීම්	7,887	8,508	9,415	10,115	8,977	793,153	885,380	1,041,932	1,095,679	1,031,289
3. වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ඉපැයීම්, ආදායම් හා පෞද්ගලික සංක්‍රාම	9,891	10,980	12,365	13,001	12,423	994,751	1,142,515	1,368,959	1,408,637	1,427,658
4. ණය සේවා අනුපාතිකය (ආ)										
4.1 2 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්										
(i) සමස්ත අනුපාතිකය	7.9	12.7	13.1	15.1	19.0	7.9	12.7	13.1	15.1	19.0
(ii) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ගනුදෙනු හැර	7.3	10.8	12.9	14.2	17.8	7.3	10.8	12.9	14.2	17.9
4.2 3 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්										
(i) සමස්ත අනුපාතිකය	6.3	9.8	10.0	11.7	13.7	6.3	9.9	10.0	11.7	13.7
(ii) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ගනුදෙනු හැර	5.8	8.4	9.8	11.1	12.9	5.8	8.4	9.8	11.0	12.9
5. රජයේ ණය සේවා ගෙවීම්										
5.1 රජයේ ණය සේවා ගෙවීම් (ඇ)	268	610	813	1,066	1,166	26,927	63,368	89,924	115,508	134,019
5.2 1 හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්	43.0	56.4	66.0	69.9	68.5	43.0	56.2	65.9	69.8	68.5

(අ) තාවකාලික
 (ආ) වසර තුළ විනිමය අනුපාතිකයෙහි සිදු වූ වෙනස්වීම් හේතුවෙන් රුපියල් වටිනාකම හා එ.ජ.ඩොලර් වටිනාකම අනුව වෙන් වෙන් වශයෙන් ගත් කළ ණය සේවා අනුපාතිකයන් වෙනස් වේ.
 (ඇ) ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි ගනුදෙනු හැර

ගිවිසුම් (Swap) පහසුකම හේතුවෙන් වැඩි වූ නව වගකීම් ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ වගකීම් පහළ බැසීම, සමස්ත බැංකු ක්‍රමයේ විදේශ වගකීම්වල අඩු වීමට හේතු විය.

විදේශ ණයවලින් වැඩි කොටසක් තවදුරටත් රාජ්‍ය අංශය සතුව පවතී. මැදි හා දිගු කාලීන මුළු ණයවලින් සියයට 88.5 ක් ම රාජ්‍ය අංශයේ ණය වන අතර, ඉතිරිය පෞද්ගලික අංශය, රාජ්‍ය සංස්ථා සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලින් ලබාගත් ණයවලින් සමන්විත වේ. 2009 වසර අගදී රජයේ නොපිය වූ මුළු විදේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 81 ක් සහනදායී ණය වන අතර, 2008 දී එය සියයට 86 ක් විය. ශ්‍රී ලංකාව පහළ මැදි ආදායම් ලබන රටක තත්ත්වය කරා වර්ධනය වීම නිසා බහුපාර්ශ්වීය ණය ලබාදෙන ආයතනවලින් සහනදායී ණය පහසුකම් ලබාගැනීමේ හැකියාව සීමා වී ඇති අතර, මේ හේතුවෙන් රජයට සිය සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් මූල්‍යනය කිරීම සඳහා වාණිජමය පදනම මත ණය ගැනීමට සිදු වී ඇත.

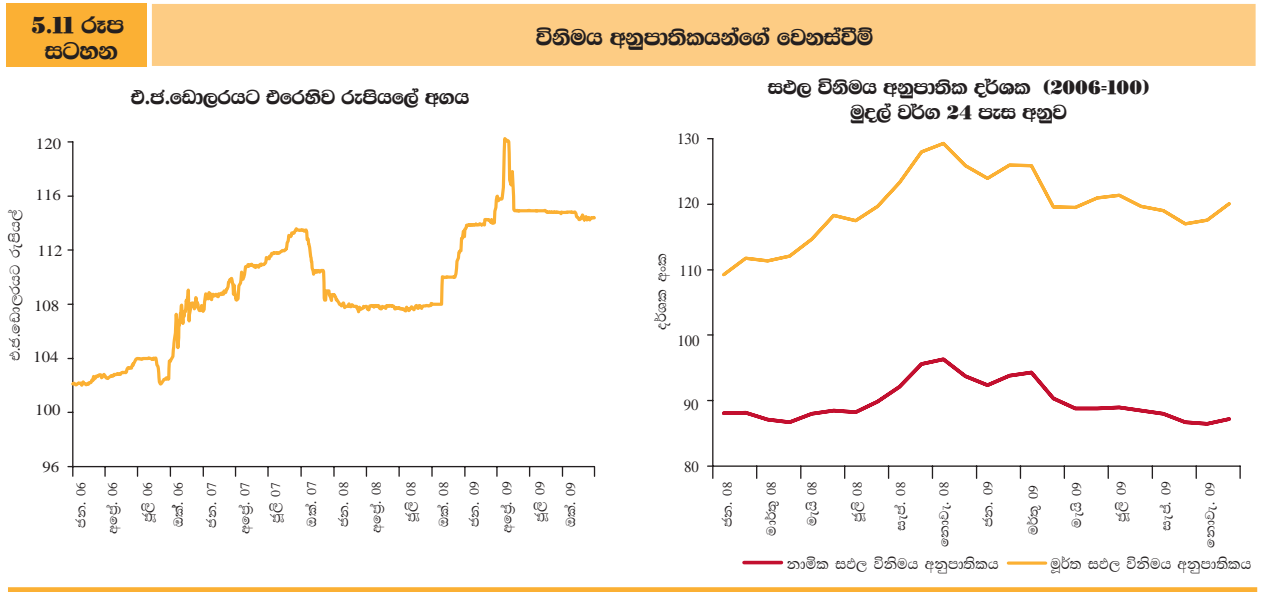
විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්

විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම්වලට අදාළ ණය වාරික හා පොලී ගෙවීම් ප්‍රමාණය, හාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවලින් ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2008 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 15.1 සිට 2009 වසරේ දී සියයට 19.0 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. එ.ජ.ඩොලර්වලින් සැලකූ විට ණය සේවාකරණ ගෙවීම් සියයට 11.6 කින් ඉහළ ගියේය. සුනාමි ව්‍යාසනය හේතුවෙන් ලබාදුන් ණය ගෙවීම්

පමා කිරීමේ පහසුකම යටතේ වූ අවසාන වාරිකය 2009 නොවැම්බර් මාසයේ දී ගෙවා අවසන් කරන ලදී. එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 225 ක් වූ ඒකාබද්ධ ණය නැවත ගෙවා දැමීම හේතුවෙන් විදේශ ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ඉහළ ගිය අතර, වසර තුළ දී වෙළෙඳ හාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ඉපැයීම් අඩුවිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, විදේශ ණය සේවාකරණ අනුපාතය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය.

5.7 විනිමය අනුපාත ක්‍රම සහ විනිමය අනුපාතයෙහි වෙනස්වීම්

2009 වසර තුළදී විදේශ විනිමය ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රධාන වශයෙන් යොමු වූයේ වසරේ මුල් මාස කිහිපය තුළ රටින් පිටතට රැගෙන ගිය විශාල ආයෝජන මූල්‍ය ප්‍රවාහ සහ ඉන් අනතුරුව රට තුළට ලැබුණු මූල්‍ය ප්‍රවාහ නිසි කළමනාකරණය කිරීම තුළින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම කෙරෙහිය. වසරේ පළමු මාස හතර තුළ දී රජයේ සුරැකුම්පත්හි විදේශ ආයෝජකයින් විසින් කර තිබූ ආයෝජන නැවත සිය රට කරා රැගෙන යෑම, ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් ආනයන බිල්පත් පියවීම සහ වාණිජමය මූල්‍ය පහසුකම් සීමිත වීම හේතුවෙන් දේශීය වෙළෙඳපොළේ විදේශ මුදල් සඳහා ඉහළ ඉල්ලුමක් පැවතුණි. මෙම කාලය තුළදී එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල යම් නම්‍යතාවයක් සහිතව නිදහසේ චලනය වූ අතර, විනිමය අනුපාතයේ අධික උච්ඡාවචන වැලැක්වීම පිණිස මහ බැංකුව විවක්ෂණශීලී ලෙස විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ කටයුතු වලට මැදිහත් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, වසරේ මුල්

5.13 සංඛ්‍යා සටහන

විනිමය අනුපාතික වෙනස්වීම්

මුදල් වර්ගය	විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයකට රුපියල් අගය						පෙර වර්ෂයට වඩා ප්‍රතිශතක වෙනස්වීම් (අ)			
	වර්ෂය අග අනුපාතිකය			වාර්ෂික සාමාන්‍යය අනුපාතිකය			වර්ෂය අග		වාර්ෂික සාමාන්‍යය	
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2008	2009	2008	2009
යුරෝ	160.27	159.45	163.72	151.63	159.32	160.21	0.51	-2.60	-4.82	-0.56
ඉන්දියානු රුපියල්	2.77	2.36	2.46	2.69	2.52	2.39	17.54	-4.13	6.73	5.52
ජපන් යෙන්	0.97	1.25	1.24	0.94	1.05	1.23	-22.44	0.89	-10.51	-14.60
බ්‍රිතාන්‍ය පවුම්	217.15	163.28	181.75	221.46	200.73	179.87	32.99	-10.16	10.33	11.60
එක්සත් ජනපද ඩොලර්	108.72	113.14	114.38	110.62	108.33	114.94	-3.91	-1.09	2.11	-5.75
විශේෂ ගැනුම් හිමිකම්	171.57	174.27	178.67	169.37	171.24	177.22	-1.55	-2.46	-1.10	-3.37

සඵල විනිමය අනුපාතික දර්ශක (අ) (2006=100)	මාසික දර්ශකය			වාර්ෂික සාමාන්‍යය			පෙර වර්ෂයට වඩා ප්‍රතිශතක වෙනස්වීම් (අ)			
							මාසික දර්ශකය		වාර්ෂික සාමාන්‍යය	
	2007 දෙසැ.	2008 දෙසැ.	2009 දෙසැ.	2007	2008	2009	2008	2009	2008	2009
නා.ස.වි.අ.-මුදල් වර්ග 24 පැස අනුව	87.79	93.71	87.20	89.23	90.20	89.52	6.74	-6.95	1.09	-0.76
මු.ස.වි.අ.-මුදල් වර්ග 24 පැස අනුව	106.05	125.89	119.61	100.27	118.41	120.85	18.71	-4.98	18.09	2.07

(අ) වෙනස්වීම් ගණන් බලා ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා රුපියලට අදාළ විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් වටිනාකම පදනම් කර ගෙනය. සෘණ ලකුණින් ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය අඩු වීම පෙන්නුම් කරයි.

(ආ) නාමික සඵල විනිමය අනුපාතිකය (නා.ස.වි.අ.) යනු වෙළෙඳ හවුල්කරුවන් සහ තරගකාරී රටවල් 24ක නාමික විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ බර තැබූ සාමාන්‍යයයි. බර ප්‍රමාණය, මුදල් පැසට ඇතුළත් එක් එක් රට සමග සිදු කරන වෙළෙඳාමෙහි වැදගත්කම මත පදනම් වේ. මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය (මු.ස.වි.අ.) ගණනය කරනුයේ පැසට ඇතුළත් මුදල් වර්ග අයත් රටවල උද්ධමන වෙනස නා.ස.වි.අ.ට ගැලපීම මගිනි. සෘණ ලකුණින් අගය අඩු වීම පෙන්නුම් කරයි.

(ඇ) මු.ස.වි.අ. කොළඹ පාරිභෝගික මිල දර්ශකය පදනම් කර ගෙන ගණනය කර ඇත.

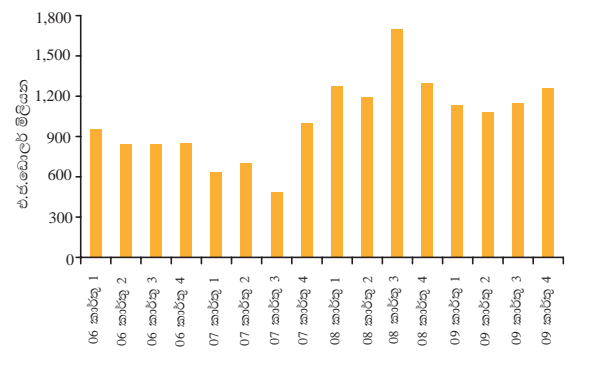
මාස හතර කුළු රුපියල ක්‍රමයෙන් අවප්‍රමාණය වූ අතර, එය 2009 අප්‍රේල් මස 24 වන දින එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල් 120.25 ක් වූ අවම අගයක් වාර්තා කළේය.

අභ්‍යන්තර ගැටුම් නිමාවීමත් සමග විදේශීය ආයෝජකයින් කුළ දේශීය ආර්ථිකය පිළිබඳව ඇති විශ්වාසය වැඩිවීම හේතුවෙන් රටට විදේශ විනිමය ලැබීම් විශාල වශයෙන් ඉහළ ගිය අතර, එය විනිමය අනුපාතය ක්‍රමයෙන් අධිප්‍රමාණය වීමට හේතු විය. මේ හේතුවෙන්, 2009 මැයි මස අවසන් වන විට එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල් 114.93 ක් දක්වා රුපියල අධිප්‍රමාණය විය. මෙසේ විශාල ලෙස විදේශ විනිමය ලැබීම හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතයේ සිදුවිය හැකි අධික උච්ඡාවචනයන් වැළැක්වීමට සහ රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් අපනයන අංශයට ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් විදේශ විනිමය අවශෝෂණය කළ අතර, එමගින් විදේශ සංචිත ප්‍රමාණය ද ශක්තිමත් කර ගැනීමට හැකියාව ලැබුණි. 2009 ඔක්තෝබර් මස අග වන තුරු රුපියලෙහි විනිමය

අනුපාතය, එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල් 114.80 මට්ටමේ ස්ථායීව පැවතුණු අතර, විදේශීය අංශයේ යහපත් ක්‍රියාකාරීත්වය සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර වෙන ලද විදේශීය ආයෝජන මෙන්ම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 500 ක් වූ දෙවෙනි ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුතුව තුළින් ලද විදේශ විනිමය හේතුවෙන් වසරේ අග භාගයේදී රුපියල තවදුරටත් අධි ප්‍රමාණය විය.

2008 වසර කුළු එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල සියයට 3.91 කින් අවප්‍රමාණය වූ අතර, 2009 වසර අග වන විට එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල් 114.38 ක මට්ටමට ළඟා වෙමින් වසර කුළ සමස්තයක් වශයෙන් රුපියල සියයට 1.09 කින් අවප්‍රමාණය විය. තවද, එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව වාර්ෂික සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතය 2009 වසර සඳහා රුපියල් 114.94 ක් වූ අතර, 2008 වසරේ දී එය රුපියල් 108.33 ක් විය. 2009 වසර කුළු ශ්‍රී ලංකා රුපියල යුරෝවලට (සියයට 2.60), ඉන්දියානු රුපියලට (සියයට 4.13) සහ බ්‍රිතාන්‍ය පවුමට (සියයට 10.16) එරෙහිව අවප්‍රමාණය වී ජපන් යෙන්වලට (සියයට 0.89) එරෙහිව අධිප්‍රමාණය විය.

5.12 රූප සටහන **කාර්තුමය අන්තර් බැංකු ඉදිරි විනිමය ගනුදෙනු පරමාවන්**

නාමික සහ මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාත

2008 වර්ෂයේ දී දක්නට ලැබුණු නාමික සහ මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතයන්හි අධිප්‍රමාණය වීමේ ප්‍රවණතාව වෙනස් වෙමින් 2009 වර්ෂය තුළදී එම අනුපාත අවප්‍රමාණය විය. මුදල් පැසෙහි අඩංගු ප්‍රධාන මුදල් වර්ගවලට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ නාමික අවප්‍රමාණය වීම පෙන්නුම් කරමින්, මුදල් වර්ග 5 කින් සහ 24 කින් සැලුම්ලත් පැස මත පදනම්වූ, නාමික සඵල විනිමය අනුපාතය 2009 වසරේ දී අවප්‍රමාණය විය. මේ අතර, එක් එක් රටවල නාමික විනිමය අනුපාතයේ වෙනස්වීම්වලට අමතරව උද්ධමන වෙනස්වීම් ද සලකනු ලබන මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතය ද 2009 වසර තුළදී අවප්‍රමාණය වූයේ ශ්‍රී ලංකා අපනයන අංශයේ තරගකාරීත්වයද වැඩිදියුණු කරමිනි. මෙම තත්ත්වය පෙර වසර දෙක තුළ දක්නට ලැබුණු අධිප්‍රමාණය වීමේ ප්‍රවණතාවයට ප්‍රතිවිරුද්ධ තත්ත්වයක් වුවද, මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතය ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය පැනනැගීමට පෙර තිබූ මට්ටමට තවමත් අවප්‍රමාණය වී නොමැත. මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතයේ අවප්‍රමාණය වීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ 2009 වසර තුළදී අනෙක් වෙළෙඳ හවුල්කාර රටවලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනය අඩුවීම, තරගකාරී රටවල්වල විනිමය අනුපාත එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව අධිප්‍රමාණය වීම සහ රුපියල එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව අවප්‍රමාණය වී තිබීමයි. මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතය ගණනය කිරීමේ දී පැසෙහි අඩංගු රටවල්වල උද්ධමන වෙනස්වීම් සලකා බැලුවද, එලදායීතාවය හේතුවෙන් අපනයන තරගකාරීත්ව වර්ධනය වීම වැනි සාධක සැලකිල්ලට ගනු නොලබයි.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ වර්ධනයන්

2009 වසරේ දෙවන භාගයේ දී රටට විදේශ විනිමය ලැබීම සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි වුවද ගෝලීය ඉල්ලුම අඩුවීම නිසා විදේශ වෙළෙඳාම පසුබැසීම සහ 2009 වසරේ මුල් මාස හතර තුළ පැවැති අවිනිශ්චිතභාවය හේතුවෙන් 2008 වසරට සාපේක්ෂව 2009 වසර තුළදී අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ක්‍රියාකාරීත්වය පහත ගියේය. 2009 වසර අවසන් භාගයේ දී වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරීත්වය නැවත ඉහළ ගියද, 2008 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 8,660 ක් වූ එතැන් වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු 2009 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 6,335 ක් දක්වා අඩු විය. එතැන් වෙළෙඳපොළේ ප්‍රවණතාව අනුව යමින්, 2008 වර්ෂයේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 5,472 ක් වූ ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු 2009 වර්ෂයේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 4,624 ක් දක්වා අඩු විය. 2008 ඔක්තෝබර් මසදී විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ස්ථායීතාවය සහතික කිරීම සඳහා සමහර රට වාහන වර්ග හා තෝරාගත් අත්‍යවශ්‍ය නොවන ආනයනයන් අවම කිරීමට සහ දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ සිදුවන සමපේක්ෂණ වෙළෙඳ කටයුතු අධේරයමත් කිරීම සඳහා ගත් විවක්ෂණශීලී පියවරයන් ද එතැන් සහ ඉදිරි විනිමය වෙළෙඳපොළ මන්දගාමීත්වයට හේතු විය. මෙම ක්‍රියාමාර්ග 2009 මැයි මස දී ඉවත් කලද, විදේශීය වෙළෙඳාමේ පහත වැටීම හේතුවෙන්, 2009 වසරේ දී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ සිදුවූ ගනුදෙනු 2008 වසරේදී පැවති මට්ටමට වඩා අඩු මට්ටමක පැවතුණි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, 2009 වසරේදී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ මැදිහත් වී විදේශ විනිමය අවශෝෂණය කිරීම සහ සැපයීම තුළින් විනිමය අනුපාතයේ තියුණු උච්ඡාවචනයන් වැළැක්වීමටත්, වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවත්වාගෙන යාමට මෙන්ම විදේශ සංචිත තර කරගැනීමටත් සමත් විය. 2009 මුල් මාස හතර තුළදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර වැනි කෙටිකාලීන ආයෝජන විදේශ ආයෝජකයින් විසින් නැවත සිය රට කරා රැගෙනයෑම සහ බැහැර තෙල් සඳහා ගෙවීම් ඉහළ යෑම සිදුවූ බැවින්, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ ද්‍රවශීලතාවය ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවත්වාගැනීමට මෙන්ම විනිමය අනුපාතයේ තියුණු උච්ඡාවචනයන් වැළැක්වීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වෙළෙඳපොළට විදේශ විනිමය සපයන

5
විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

5

විදේශීය අංශයේ ප්‍රවණතා හා ප්‍රතිපත්ති

ලදී. ඒ අනුව, මෙම කාලය තුළදී විදේශ විනිමය ගනුදෙනු මත ඇතිවිය හැකිව තිබූ පීඩනය අවම කිරීමට මහ බැංකුව විසින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 650 ක් වෙළෙඳපොළට සපයන ලදී. අභ්‍යන්තර ගැටුම් අවසාන වීමත් සමග රජයේ සුරැකුම්පත්වල විදේශීය ආයෝජන සහ විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ වැඩි වීමත් නිසා මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය අවශෝෂණය කිරීමට මැදිහත් වූ අතර එමගින්

වසරේ ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය තුළ රුපියල තවදුරටත් අධිප්‍රමාණය වීම වැලකුණි. මේ අනුව, 2009 වසර තුළදී මහ බැංකුව විසින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,122 ක් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළෙන් අවශෝෂණය කළ අතර, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 830 ක් වෙළෙඳපොළට සපයන ලදී. එමගින් වසර තුළ වාර්තා කළ ශුද්ධ අවශෝෂණ ප්‍රමාණය එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,292 ක් විය.